

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

unificat Fed. Unsed. Doy
SALA DE LECTURA

COOPERAREA INTERUZINALĂ

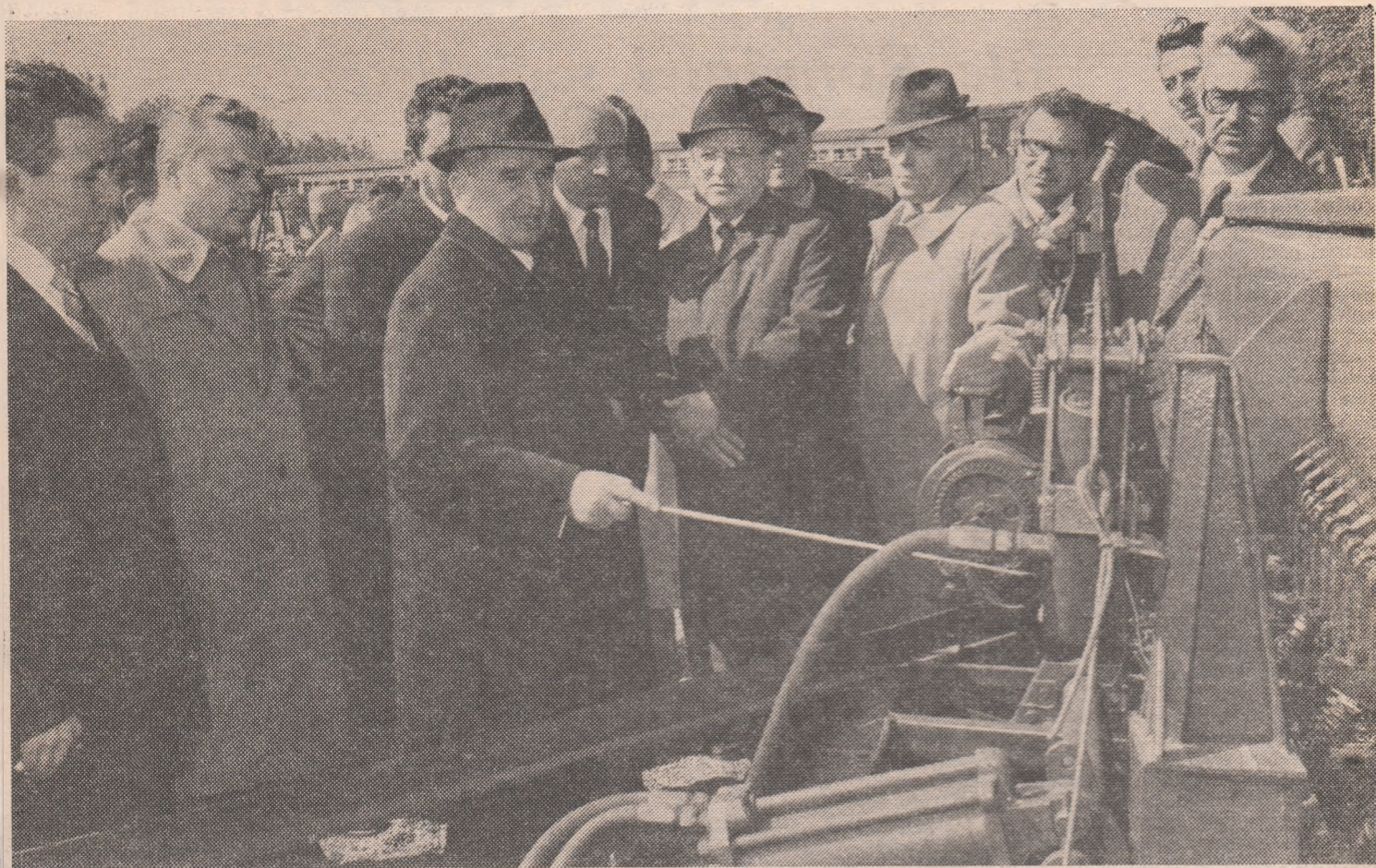
ȘI EXIGENȚELE EFICIENȚEI

Înscriindu-se ca o nouă și importantă contribuție
la dezvoltarea multilaterală a relațiilor româno-siriene, în interesul
reciproc, al cauzei păcii, progresului și înțelegerii internaționale
Vizita de prietenie a președintelui Nicolae Ceaușescu,
împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu,
în Republica Arabă Siriană

În cadrul unei vizite de lucru la Institutul de cercetări, proiectări și inginerie tehnologică
pentru mecanizarea agriculturii de la Băneasa

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU a analizat stadiul realizării unor mașini agricole moderne, de mare randament

Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste

MARCÎND un nou moment în fructuoasă activitate internațională a țării noastre, vizitele întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarăsa Elena Ceaușescu în Pakistan și Siria au ilustrat dorința de a amplifica și adânci colaborarea bilaterală în interesul reciproc, al cauzei păcii și înțelegerii internaționale.

Noile întâlniri și discuții purtate se înscriu ca evenimente de remarcabilă însemnătate în cronică relațiilor de prietenie și colaborare pe care le-a stabilit și dezvoltă România cu Pakistan și Siria. Întîlnirile președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu cu președintele Republicii Islamice Pakistan, Mohammad Zia-ul Haq și cu președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad, discuțiile fructuoase au demonstrat hotărîrea de a conlucra activ în diverse domenii de interes comun, pe baza principiilor respectării stricte a independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne ale altor state și avantajului reciproc, al dreptului fiecărui popor de a-și hotărî de sine stătător calea dezvoltării proprii.

În cursul întrevederilor a fost reliefată importanța întâlnirilor la nivel înalt, semnificația deosebită pe care gazdele au acordat-o reîntîlnirii cu președintele Nicolae Ceaușescu, cu tovarăsa Elena Ceaușescu, personalități de seamă ale vieții internaționale. Primirea caldă rezervată oaspeților români în cadrul întîlnirilor oficiale și pe tot parcursul vizitelor constituie o nouă mărturie a aprecierii de care se bucură înalții soli români. În acest context, un moment semnificativ l-a constituit conferirea titlului de Doctor în Științe Honoris Causa tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, de către Universitatea din Islamabad, expresie a înaltei prețurii de care se bucură savantul român de renume mondial, a aprecierii de care se bucură știința și cultura românească.

Întîlnirile, discuțiile purtate de șeful statului român, de delegația română cu conducătorii din Pakistan și Siria au constituit prilej de analiză a stadiului actual al dezvoltării raporturilor bilaterale în diverse domenii de interes mutual.

După cum relevă **Comunicatul comun** cu care s-a încheiat vizita oficială de prietenie în Republica Islamică Pakistan, în abordarea relațiilor economice, un accent deosebit a fost pus pe extinderea schimburilor comerciale și amplificarea cooperării în producție; au fost luate, de asemenea, hotărîri menite să ducă la intensificarea și diversificarea conlucrării economice bilaterale reciproc avantajoase, corespunzător relațiilor de prietenie statornicite între România și Pakistan, în conformitate cu interesele popoarelor celor două țări. Președinții Nicolae Ceaușescu și Mohammad Zia-ul Haq și-au exprimat convingerea că, pornind de la rezultatele actualelor convorbiri, în viitor vor fi realizate progrese semnificative în cooperarea economică dintre cele două țări. Vizita efectuată la rafinăria națională de petrol de la Karachi, obiectiv realizat în comun de specialiști români și pakistanezi, a constituit prilej de satisfacție în legătură cu experiența acumulată, cei doi șefi de stat hotărînd ca în viitor să fie luate măsuri pentru extinderea și intensificarea cu eficiență sporită a cooperării în producție. În acest sens, cele două părți au convenit să încurajeze întreprinderile și organele specializate pentru a identifica mijloacele și căile necesare amplificării conlucrării economice pe baze reciproc avantajoase. Interesul comun pentru astfel de acțiuni a fost de altfel evidentiat cu ocazia întîlnirii avute de președintele Nicolae Ceaușescu cu reprezentanții ai vieții economice pakistaneze, discuțiile relevînd posibilitățile existente și preocupările comune de stimulare a colaborării.

Rezultatele obținute pînă în prezent în domeniul cooperării tehnologice și științifice au determinat hotărîrea privind intensificarea contactelor directe între instituțiile și organisme specializate din cele două țări, pentru a putea fi inițiate noi

programe de cercetare în comun. S-a căzut de acord, totodată, asupra intensificării cooperării bilaterale în domeniile pregătirii de cadre, culturii, artei, turismului și schimbului de informații.

Rezultat al discuțiilor fructuoase purtate între cele două delegații, în timpul vizitei au fost semnate acordul de cooperare economică, comercială, tehnică și științifică dintre Republica Socialistă România și Republica Islamică Pakistan și un protocol-anexă la acest acord, precum și acordul de colaborare în domeniul poștelor și telecomunicațiilor.

Aceeași atmosferă de lucru a caracterizat și discuțiile pe probleme bilaterale purtate la Damasc între secretarul general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și secretarul general al Partidului Baas Arab Socialist, președintele Republicii Arabe Siriene, Hafez Al-Assad. Cei doi șefi de partid și de stat — se arată în **Comunicatul comun** — și-au exprimat deplina satisfacție față de dezvoltarea amplă, multilaterală a raporturilor de strînsă prietenie și de cooperare rodnică dintre România și Siria, reafirmîndu-și hotărîrea lor de a acționa în continuare cu toată fermitatea pentru a asigura extinderea și diversificarea legăturilor de strînsă prietenie dintre cele două țări și popoare, pentru a conferi raporturilor dintre ele durabilitate, stabilitate și dinamism, atît pe plan politic, cît și pe plan economic, tehnologic și științific. Înaltă apreciere a fost dată relațiilor dintre Partidul Comunist Român și Partidul Baas Arab Socialist, dintre diferitele organizații de masă și obștești, raporturi care s-a convenit să fie extinse în favoarea dezvoltării de ansamblu a conlucrării româno-siriene.

Examinînd relațiile economice bilaterale, cei doi șefi de stat au stabilit măsurile necesare pentru dezvoltarea în continuare, în ritm susținut, a colaborării dintre cele două țări, în toate domeniile de interes comun. Ca atare, s-a convenit să se urmărească și să fie impulsionată realizarea proiectelor și programelor comune de cooperare, să fie identificate noi căi și mijloace pentru lărgirea colaborării economice în diferite ramuri de activitate, să fie luate măsuri menite să ducă la majorarea schimburilor comerciale. Sarcini sporite au fost trasate în acest sens Comisiei mixte guvernamentale româno-siriene pentru a acționa în spiritul înțelegerilor convenite, în folosul ambelor țări și popoare. În cursul vizitei a fost convenit un protocol referitor la dezvoltarea cooperării economice și creșterea schimburilor comerciale dintre România și Siria.

Animate de idealurile păcii și progresului în întreaga lume, discuțiile la nivel înalt purtate la Islamabad și Damasc au acordat un spațiu larg problemelor internaționale. Părțile și-au exprimat profunda îngrijorare față de încordarea gravă la care s-a ajuns în lume, ca rezultat al escaladării cursei înarmărilor, îndeosebi a înarmărilor nucleare și a perspectivei unui război atomic devastator. Un accent deosebit a fost pus pe necesitatea adoptării dialogului ca mod de rezolvare a diferendelor existente între state și pe plan regional, ca singura alternativă viabilă a manifestărilor de forță și de amenințare cu forța în relațiile dintre state; s-a subliniat pericolul pe care îl prezintă pentru comunitatea internațională încercările de consolidare a zonelor și sferelor de influență, de amestec și intervenție în treburile interne ale altor state, perpetuarea unor zone de conflict și tensiune, precum și apariția altora noi. Problema Orientului Mijlociu a atras, alături de alte probleme majore, atenția cu deosebire în cadrul discuțiilor de la Damasc, cei doi șefi de stat român și sirian reafirmînd angajamentul lor pentru susținerea soluțiilor menite să asigure o pace durabilă, trainică

Em. STANCU

(Continuare în pag. 12)

MODIFICĂRI STRUCTURALE ÎN DEZVOLTAREA TERITORIALĂ A FORTELOR DE PRODUCȚIE (I)

PRIVITĂ în perspectiva celor patru decenii care au trecut de la revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, economia românească se prezintă în acest an jubiliar și în preajma celui de-al XIII-lea Congres al partidului ca un complex economic național bine încheiat, în cadrul căruia se îmbină organic industria, agricultura și toate celelalte ramuri și activități economico-sociale. O trăsătură marcantă a acestui impetuos proces de dezvoltare o constituie repartizarea echilibrată, armonioasă a forțelor de producție în teritoriu, cu toate efectele pozitive pe plan economic, social, politic care decurg din această opțiune strategică științifică și patriotism.

După cum este cunoscut, în condițiile regimului burghezo-moșieresc, România se caracteriza nu numai printr-un nivel general scăzut al dezvoltării forțelor de producție, ci și prin existența unor mari disproporții în amplasarea pe teritoriu a potențialului productiv, ceea ce a determinat ca o serie de regiuni și zone ale țării să rămână într-o gravă înapoiere economică și socială. Înfăptuirea revoluției și desfășurarea operei de construcție socialistă în țara noastră, marcând profunde transformări innoitoare în toate sferile vieții economico-sociale, a produs schimbări radicale și în repartizarea forțelor de producție pe teritoriu.

Cerință a eficienței și expresie a unui profund umanism

CURSUL innoitor, dinamic, imprimat de Congresul al IX-lea al P.C.R., de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-a resimțit puternic și în domeniul dezvoltării economice în profil teritorial, prin elaborarea și aplicarea în practică a unei strategii unitare, de largă perspectivă, în vederea asigurării progresului multilateral al tuturor zonelor și localităților patriei. În fundamentarea și traducerea în viață a politicii P.C.R. de dezvoltare economico-socială armonioasă a țării, s-a acționat și se acționează în mod consecvent pentru amplasarea echilibrată a forțelor de producție pe teritoriu, valorificarea superioară a resurselor materiale și de muncă existente în fiecare zonă, sistematizarea și modernizarea rețelei de localități urbane și rurale, crearea tuturor condițiilor ca egalitatea în drepturi de care se bucură cetățenii patriei noastre, fără deosebire de naționalitate, să se bazeze pe o egalitate de fapt, pe creșterea potențialului economic al tuturor județelor.

Expresie a concepției materialist dialectice și istorice, a realităților noastre,

a creării și dezvoltării sistemului modern al forțelor de producție, politica P.C.R. de amplasare rațională a forțelor de producție pe întreg teritoriul țării asigură, după cum se arată în Programul P.C.R., „dezvoltarea proporțională a tuturor județelor și regiunilor, ridicarea gradului de civilizație materială a întregului popor“. Un rol de maximă importanță în fundamentarea politicii de repartizare rațională a forțelor de producție pe teritoriu l-a avut Conferința Națională a P.C.R. din 1967, care a aprobat un complex de măsuri privind îmbunătățirea organizării administrativ-teritoriale a țării, concepute și elaborate din inițiativa și cu aportul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu.

Înfăptuirea reorganizării administrativ-teritoriale a țării din anul 1968, întărirea rolului unităților teritoriale de bază — orașul și comuna —, trecerea la elaborarea planului național unic nu numai în profil de ramură și departamental, ci și teritorial, care include dezvoltarea fiecărui municipiu, oraș și comună, au creat condiții superioare pentru accelerarea procesului de ridicare economico-socială a tuturor zonelor și localităților țării. Prin cimpul călăuzitor al acestei acțiuni de mare anvergură socială și cu un profund caracter umanist l-a constituit asigurarea unor condiții de viață egale — și în continuu progres — pentru toți cetățenii țării, în spiritul principiilor eticii și echității socialiste, crearea condițiilor pentru reducerea deosebirilor esențiale dintre oraș și sat, dintre activitatea din agricultură și industrie, dintre munca fizică și intelectuală, pentru omogenizarea crescândă a societății noastre socialiste.

Traducerea în viață a hotărârilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a Programului-directivă de dezvoltare economico-socială a României în profil teritorial în perioada 1981—1985 reprezintă o etapă nouă, calitativ superioară, în dezvoltarea armonioasă, echilibrată și eficientă din punct de vedere economic și social a tuturor județelor și zonelor țării, în apropierea acestora, în ceea ce privește nivelul producției pe locuitor, în folosirea cu eficiență sporită a resurselor materiale și de muncă, în ridicarea gradului general de civili-

zație al cetățenilor de pe întreg cuprinsul patriei. Prin introducerea celor doi indicatori noi de apreciere a nivelului de dezvoltare economico-socială a județelor — producția globală anuală pe locuitor, care, în 1985, trebuie să fie de cel puțin 70 000 lei (din care 50 000 provenită din industrie, 10 000 lei din agricultură, 10 000 lei din prestările de servicii și alte activități), precum și populația ocupată la 1 000 locuitori, care, în 1985, va trebui să depășească 400 persoane, se deschid noi perspective de dezvoltare armonioasă, proporțională a tuturor județelor patriei.

Ca urmare a aplicării acestei politici originale și creatoare a P.C.R., în cele patru decenii de construcție a noii orânduiri și, îndeosebi, în ultimele două decenii — perioada de maximă înflorire a patriei noastre ce poartă amprenta tovarășului Nicolae Ceaușescu, strateg clarvăzător și militant neobosit pentru prosperitatea națiunii noastre, pe baza îmbinării criteriilor de eficiență economică cu cele de eficiență socială, de ridicare a județelor și zonelor țării mai slab dezvoltate, s-au obținut, prin munca întregului popor condus de partid, realizări de importanță istorică în îmbunătățirea amplasării teritoriale a forțelor de producție. Astfel, prin dezvoltarea industriei, a agriculturii și a celorlalte ramuri ale producției materiale în profil teritorial, prin crearea unei infrastructuri corespunzătoare, prin îmbogățirea și diversificarea dotărilor edilitar-gospodărești, a celor de pe tărîm social-cultural, zone și județe ale țării, care, sub regimul burghezo-moșieresc lincezeau în înapoiere economică, socială și culturală, cum erau Moldova, Dobrogea, Oltenia, sudul Munteniei, nordul Transilvaniei ș.a., în anii construcției socialiste au fost trezite din amorțeala seculară și ridicate la o viață economico-socială și culturală înfloritoare, înscriindu-se pe orbita progresului și civilizației socialiste.

Industrializarea — forță propulsoare a dezvoltării tuturor județelor

FACTORUL dinamizator al acestui vast program de ridicare la o nouă

Tabelul nr. 1
Gruparea județelor după producția industrială globală

Valoarea producției industriale — în miliarde lei —	Numărul județelor				
	1965	1970	1975	1980	1982
Până la 2 miliarde lei	14	5	1	—	—
2,1—4	13	11	4	—	—
4,1—10	9	15	14	10	10
10,1—15	3	5	7	6	6
15,1—25	—	3	10	13	11
Peste 25	1	1	4	11	13

Gruparea județelor după producția globală agricolă

Producția agricolă globală — în miliarde lei —		Numărul județelor		
		1966—1970	1971—1975	1976—1980
Pînă la 1,5 miliarde lei		21	14	1
1,6—2,5	" "	13	14	15
2,6—3,5	" "	6	8	11
3,6—4,0	" "	1	2	4
Peste 4	" "		3	10

viață a tuturor zonelor și localităților țării — într-o concepție ce îmbină armonios dezvoltarea la nivel de ramură, departamental și teritorial — a fost reprezentat de industrializarea socialistă a țării, de amplasarea noilor obiective industriale în mod rațional pe întreg cuprinsul patriei. „Dezvoltarea puternică a industriei, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, amplasarea forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la faza societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintarea spre comunism”.

Industrializarea socialistă a țării, prin amplasarea rațională pe întreg teritoriul țării a sute și mii de obiective industriale, a schimbat din temelii vechea fizionomie a României. Astfel, spre deosebire de perioada de dinainte de 23 August 1944, cînd industria existentă în România se găsea concentrată în proporție de circa 50% în Capitală și în alte șapte județe (Arad, Brașov, Cluj, Caraș-Severin, Hunedoara, Prahova și Timiș), iar celelalte județe — în care trăia peste 72% din populația țării — dețineau doar 40% din producția industrială, în prezent, practic, nu există nici un județ pe harta țării care să nu dispună de capacități de producție capabile să realizeze anual o producție industrială de cel puțin 10 miliarde lei (tabelul nr. 1).

La baza dezvoltării industriei în toate județele au stat investițiile substanțiale efectuate an de an în întreaga economie — expresie îndeosebi a efortului național propriu — care, în anul 1982 față de 1965, au sporit pe ansamblul țării de aproape 4 ori; în județele mai puțin dezvoltate, creșterea acestora a fost cu mult superioară mediei pe țară. Sporirea producției industriale în ritmuri mai înalte în județele slab dezvoltate în trecut a determinat mutații innoitoare, radicale în geografia economică a patriei. Astfel, în timp ce ritmul mediu anual de creștere a producției industriale, la nivelul întregii țări, a fost în deceniul 1971—1980 de 11,2%, în județul Bistrița-Năsăud acest indicator economic s-a situat la nivelul de 18,1%, în Buzău la 17,4%, în Covasna la 16,9%, în Dimbovița la 15,3%, în Harghita la 13,8%, în Olt la 19%, în Satu Mare la 13,6%, în Sălaj la 16,4%, în Teleorman la 14,7%, în Vaslui la 16,4%.

Creșterea puternică a investițiilor în județele în care industria a fost slab dezvoltată și punerea în funcțiune, în aceste zone, a unui mare număr de obiective economice și social-culturale au condus la creșterea volumului fondurilor fixe în toate județele țării (tabelul nr. 2). Ritmurile cele mai înalte de înzestrare cu fonduri fixe le-au cunoscut județele cu un potențial economic mai scăzut și anume: Bistrița-Năsăud, Botoșani, Buzău, Covasna, Dimbovița, Dolj, Gorj, Harghita, Ialomița, Iași, Mehedinți, Olt, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Tulcea, Vaslui, Vâlcea, Vrancea, ceea ce a contribuit

la diminuarea unor decalaje dintre nivelurile de dezvoltare economică a diferitelor județe.

Structură de ramură echilibrată în profil teritorial

ÎN AFARA aspectelor de ordin cantitativ, procesul industrializării socialiste, ca pivot al dezvoltării armonioase și echilibrate a întregii economii românești, a determinat importante mutații de natură calitativă exprimate prin modernizarea structurii teritoriale a industriei; a dezvoltării în județele țării a unor ramuri de vîrf, purtătoare de progres tehnic. Așa, de pildă, industria construcțiilor de mașini și prelucrarea metalelor este prezentă în aproape toate județele țării. Într-o serie de județe în trecut slab dezvoltate din punct de vedere industrial, cum sînt Alba, Argeș, Bacău, Brăila, Covasna, Dolj, Mehedinți, Satu Mare, Sălaj, Teleorman, Vaslui, industria constructoare de mașini deține peste o treime din totalul industriei respectivei județe. De asemenea, față de situația antebelică, cînd peste două treimi din producția industriei chimice era realizată în Capitală, Valea Prahovei și zona Brașovului, prin dezvoltarea în ritmuri înalte a industriei chimice în județele Bacău, Iași, Neamț, Dolj, Vâlcea, Argeș, Brăila, Teleorman, Constanța s-au produs îmbunătățiri radicale în repartizarea teritorială a acestei industriei importante, județele menționate ajungînd să dea peste 40% din totalul industriei chimice a țării.

Mutații însemnate de ordin calitativ, structural s-au produs, în ultimele două decenii, și în ceea ce privește repartizarea teritorială a industriei siderurgice — prezentă în 30 de județe —, a industriei energetice răspîndită pe întreg teritoriul țării. Industria extractivă s-a extins, la rîndul său, din zonele tradiționale în altele noi, reprezentative pentru această ramură. Astfel, Olenia a devenit principalul furnizor de cărbune energetic, iar cîmpiile de Sud și de Vest ale țării se constituie azi în puternice zone petrolifere. Industria materialelor de construcții s-a extins într-un număr însemnat de județe, o evoluție similară înregistrînd și industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară și alimentară.

În anii socialismului, au fost date în exploatare noi trasee de cale ferată,

s-au construit și modernizat drumuri de interes național și local, îndeosebi pe teritoriul unor județe mai puțin dezvoltate în trecut, ca de pildă Argeș, Buzău, Covasna, Dolj, Gorj, Ialomița, Iași, Vaslui, Vrancea. Se află în construcție linia ferată Pitești—Rîmnicu Vâlcea. În acest an jubiliar, al 40-lea al libertății și demnității noastre naționale, se dă în folosință Canalul Dunăre-Marea Neagră — lucrare magistrală a epocii Ceaușescu — de importanță capitală nu numai pentru Dobrogea, ci pentru întreaga economie națională, căreia urmează să i se adauge în viitor Canalul Dunăre-București.

Concomitent cu repartizarea teritorială armonioasă și echilibrată a principalelor ramuri ale producției materiale au fost dezvoltate în toate județele și rețeaua prestărilor de servicii către populație, construcțiile de locuințe, precum și baza materială a vieții social-culturale. În toate localitățile au fost date în folosință noi unități comerciale și de alimentație publică, au fost extinse zonele turistice și stațiunile balneoclimaterice.

Măsurile stabilite în vederea îmbinării optime a dezvoltării în profil de ramură și teritorial vizează realizarea în fiecare județ a unor corelații optime și eficiente între dezvoltarea industriei, agriculturii, construcțiilor, transporturilor, prestărilor de servicii și celorlalte activități social-culturale. Conturarea profilului economic propriu al fiecărui județ și încadrarea organică a acestora în ansamblul economiei naționale.

În cadrul politicii economice generale a P.C.R. s-a asigurat creșterea continuă a producției agricole în toate județele, înregistrîndu-se, în perioada 1966—1980, o tendință de reducere a decalajelor dintre județe în privința nivelului producției agricole (tabelul nr. 3). Ramură de bază a economiei, agricultura românească a cunoscut în perioada ultimelor trei cincinale o repartizare teritorială rațională, în funcție de condițiile pedoclimatice specifice zonelor și județelor țării, precum și de cele determinate de nevoia socială de produse vegetale și animale. Potrivit Programului de autoconducere și autoaprovizionare teritorială, fiecare județ are sarcina să-și asigure, în principal din resurse proprii și prin schimb cu alte județe, întregul necesar de produse agroalimentare, precum și să contribuie la sporirea aportului unităților teritorial-administrative la constituirea fondului central de produse agricole. În cadrul politicii partidului de înfăptuire a unei noi și profunde revoluții agrare se urmărește dezvoltarea optimă pe întreg cuprinsul țării a unei agriculturi intensive și multilaterale, de mare randament, prin zonarea judicioasă a culturilor, amplasarea lor teritorială rațională și cît și mai eficientă, zootehnia urmînd să dețină o pondere principală în marea majoritate a județelor și zonelor agricole.

prof. dr. Gavril HORJA

Tabelul nr. 2
Gruparea județelor după volumul fondurilor fixe

Fonduri fixe, la finele anului — în milioane lei —		Numărul județelor			
		1970	1975	1980	1982
Pînă la 10 000	milioane lei	20	8	1	—
10 001— 20 000	" "	14	15	9	6
20 001— 50 000	" "	6	17	22	22
50 001—100 000	" "	1	—	8	11
Peste 100 000	" "	—	1	1	2

Realizarea exemplară a sarcinilor de plan

CALITATEA PRODUSELOR —
ÎN CENTRUL PREOCUPĂRILOR

RIDICAREA nivelului tehnic și calitativ al produselor reprezintă o necesitate de maximă importanță pentru îndeplinirea sarcinilor de creștere a productivității, competitivității și eficienței în toate ramurile economiei naționale. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii „Ridicarea calității, a nivelului tehnic al producției constituie o cerință esențială pentru dezvoltarea noastră, cit și pentru participarea activă la diviziunea internațională a muncii, la cooperare, la colaborarea cu alte state ale lumii”. În acest context, Programul special întocmit la nivelul economiei naționale privitor la îmbunătățirea nivelului tehnic și calitativ al produselor reflectă atenția deosebită ce se acordă acestei probleme de către conducerea superioară de partid și de stat, prevederile sale punând un accent deosebit pe perfecționarea structurilor de fabricație, înnoirea și modernizarea produselor, creșterea gradului de valorificare a materiilor prime, reducerea cheltuielilor materiale, asigurarea calității în conformitate cu prevederile documentațiilor de execuție și creșterea competitivității mărfurilor românești pe piețele externe.

ÎN PREZENT, în toate unitățile economice sînt în curs de desfășurare ample acțiuni, pe multiple planuri, pentru creșterea calității și fiabilității produselor fabricate. La Centrala industrială de rulmenți și organe de asamblare Brașov calitatea înaltă a produselor constituie unul din factorii care stau la baza rezultatelor bune înregistrate în ultimii ani în îndeplinirea și depășirea sarcinilor de plan (tabelul).

În cadrul gamei de produse ce intră în profilul de fabricație al unităților centralei, rulmenții ocupă un loc central. În prezent se fabrică peste 3800 tipuri și variante constructive, în toate cele 5 clase de precizie (P0, P6, P5, P4 și P2), asigurîndu-se aproape integral nevoile economiei naționale. De asemenea, din totalul producției realizate peste 50% se exportă (dacă se iau în

considerare și rulmenții din componența unor diverse produse se poate afirma că, de fapt, pieței externe îi este destinat un procent de peste 70%). Alături de preocupările vizînd lărgirea gamei acestora prin asimilarea în fabricație a noi tipuri (în ultimii doi ani s-au asimilat în fabricație diverse tipuri de rulmenți pentru mașini-unelte, material rulant, utilaj metalurgic, petrolier și minier, mașini textile și agricole), un loc de seamă în activitatea unităților de profil îl ocupă îmbunătățirea continuă a parametrilor tehnico-

● O gamă variată de rulmenți cu parametri tehnico-economici superiori ● Programe speciale de creștere a nivelului tehnic și calității pentru fiecare produs ● Modernizarea tehnologiilor — la baza perfecționării continue a procesului de producție ● O mai mare solitudine din partea întreprinderilor furnizoare de materii prime.

economici (sarcina statică și dinamică de bază, turația limită, greutatea, coeficientul de utilizare a metalului), astfel încît să se asigure satisfacerea celor mai diverse cerințe ale beneficiarilor interni și externi. Pentru aceasta, cu sprijinul Centrului de cercetări științifice și inginerie tehnologică pentru rulmenți, cuzineți și organe de asamblare din Brașov, s-au întocmit programe speciale de îmbunătățire a nivelului tehnic și calitativ pentru fiecare tip de rulment în parte. Din cadrul acestor programe se desprind cîteva direcții principale de acțiune, și anume: 1. Perfecționarea continuă a procesului de producție prin modernizarea tehnologiilor utilizate și înlocuirea celor vechi cu altele noi, avansate, în așa fel încît să se obțină, pe lîngă o calitate înaltă în toate fazele fabricației, și însemnate economii de materiale,

combustibil și energie, în paralel cu creșterea substanțială a productivității muncii. Astfel, în fabricația rulmenților radiali cu ace (tip 4909) și a celor cu bile (tip 6204) se prevede: ● utilizarea oțelurilor cu grad ridicat de puritate — degazate în vid sau rafinate cu argon — pentru executarea inelelor și a corpurilor de rulare, ceea ce conduce la creșterea sarcinii dinamice de bază, respectiv a durabilității rulmenților; ● extinderea spălării ultrasonice pentru asigurarea unui grad înalt de acuratețe; ● optimizarea procesului de croire a benzilor laminate la rece utilizate la execuția colivii rulmenților; ● generalizarea tehnologiilor de debitare pe automatele de forjat, debitat și presat corpuri de rulare, cu scule din carburi metalice ș.a. În ceea ce privește procesele tehnologice de obținere a rulmenților radiali-axiali cu role conice (tip 322 12 A) și a celor radiali oscilanți cu role butoi (tip 22308 C) se urmărește: reducerea adaosurilor de prelucrare prin utilizarea tehnologiei de forjare în turn (economii de metal de 16 t/an); introducerea operației de deformare plastică la rece a inelelor; extinderea cu 30% a operației de superfinisare a căii de rulare în scopul creșterii turației limită etc.

De altfel, preocupări în acest domeniu au existat și pînă acum, întreprinderile de profil urmîrind adaptarea continuă a proceselor tehnologice la condițiile tehnice impuse de fabricarea noilor tipuri de rulmenți. Astfel, la întreprinderea de rulmenți din Brașov s-a trecut la realizarea prin extrudare a inelelor pentru rulmenții cardanici și a inelelor exterioare pentru rulmenții radiali axiali cu role conice, în locul obținerii acestora prin presare pe mașini de forjat orizontale. În acest mod s-a putut înlocui oțelul aliat cu crom cu oțel de cementare, obținîndu-se inele cu adaosuri mult mai mici de prelucrare. De asemenea, la întreprinderile de rulmenți din Brașov și Bacău se utilizează laminarea profilată a inelelor rulmenților radiali pe bile, a rulmenților pe role cilindrice și a celor oscilanți cu role butoi, înregîstrîndu-se o reducere a volumului de manoperă la prelucrări mecanice și creșterea durabilității rulmenților.

2. Paralel cu modernizarea tehnologiilor de fabricație, un accent deosebit este pus pe dotarea corespunzătoare cu mașini și utilaje și funcționarea ireproșabilă a acestora, la parametrii tehnico-economici proiectați. În acest sens, secțiile speciale de producție existente la întreprinderile de rulmenți din Brașov și Birlad execută, pentru nevoile unităților de profil din cadrul centralei, o gamă variată de

Dinamica principalilor indicatori de plan

INDICATORII	ANII			
	1981	1982	1983	1984
Producția marfă	113,2	120,1	123,0	133,8
Producția netă	98,5	113,8	124,8	150,8
Producția marfă vîndută și încasată	105,8	110,1	116,7	127,0
Export	106,5	103,7	103,8	142,2

1980 = 100

mașini și utilaje specializate în fabricația de rulmenți, asigurându-se astfel atât înlocuirea celor vechi, uzate cât și creșterea gradului de mecanizare a proceselor de producție. O importanță deosebită pentru buna funcționare a utilajelor din dotare o are modul în care sînt efectuate reviziile și reparațiile planificate. Se urmărește permanent ca acestea să fie realizate atât la timp, conform graficelor elaborate, cât și în condiții de calitate superioară.

Avînd în vedere dotarea întreprinderilor cu mașini și utilaje automate, de mare productivitate, realizarea producției planificate, cât și obținerea unei calități în conformitate cu prevederile documentației de execuție depind în mod direct de corecta reglare a tuturor acestor mașini. În acest domeniu, cu toate rezultatele bune înregistrate, mai sînt încă unele neajunsuri generate în special de modul în care își desfășoară activitatea personalul însărcinat cu aceste operații, precum și de imposibilitatea utilizării unor A.M.C.-uri din componența utilajelor, ca urmare fie a neasigurării unor piese necesare întreținerii și reparării acestora (cum ar fi, spre exemplu, componentele electronice pentru aparatura de măsurare și înregistrare a temperaturii din cuptoarele de tratament termic tip Siemens și Elty), fie a cantităților și calității insuficiente și necorespunzătoare a unor materiale — cazul hirtiei pentru înregistratoarele de temperatură.

3 Perfecționarea activității de control, în principal prin extinderea metodelor moderne de control și în special a celor cu caracter preventiv. Pentru aceasta, în cadrul întreprinderilor de profil se acționează în vederea extinderii și generalizării controlului static (atît pe fluxul de fabricație cît și la recepție) și a metodei demeritelor. Avînd în vedere caracterul de masă al producției, prin aplicarea acestor procedee se asigură, pe lîngă o operativitate sporită la această operație, și reducerea numărului controlorilor, para-

lel cu antrenarea crescîndă a executanților la realizarea produselor conform documentației. De asemenea, pentru implicarea mai puternică a fiecărui om al muncii la realizarea de bună calitate a operațiilor tehnologice se prevede ca în fișele tehnologice să se înscrie **obligativitatea efectuării autocontrolului**, astfel încît să nu treacă de la o operație la alta decît reperele sau subsamblele bune.

O atenție deosebită se acordă dotării corespunzătoare cu standuri de probă și A.M.C.-uri. În acest sens, urmează a fi realizate și puse în funcțiune în acest an un număr însemnat de standuri de probă printre care: standuri pentru încercat rulmenți de diferite tipuri și dimensiuni (rulmenți cu bile, radiali axiali cu role conice, cardanici), la I.R. Brașov; stand de probă pentru măsurarea momentului de rotire a rulmenților speciali la întreprinderea de rulmenți grei Ploiești; stand pentru verificarea turației limită la rulmenții radiali cu bile și dispozitiv de testare a etanșeității rulmenților punte față pentru autoturismul „Dacia” la I.R. Alexandria ș.a.

4 Utilizarea în procesul de producție a unor materii prime și materiale corespunzătoare calitativ, care să asigure obținerea produselor la parametri înalți de calitate. În această direcție eforturile întreprinderilor componente ale centralei sînt îndreptate spre: asigurarea recepției materiilor prime și a materialelor în proporție de 100%; acceptarea primirii de materii prime în stare de semifabricat, urmînd ca pentru a fi introduse în producție să se efectueze operații tehnologice precum debitare, rectificare etc. Cu toate acestea, fabricația rulmenților este mult îngreunată de **nerespectarea obligațiilor contractuale de către furnizori** atît în ceea ce privește cantitatea, cît și calitatea unor materii prime și materiale. Astfel, unele întreprinderi siderurgice livrează uneori oțeluri în afara prevederilor din standarde, prezentînd

defecte de suprafață. Pentru înlăturarea acestor neajunsuri este necesar a se lua măsuri urgente la furnizorii de materii prime în direcția obținerii și livrării unor oțeluri corespunzătoare, lucru pe deplin posibil dacă se are în vedere că sînt unități similare precum Combinatul metalurgic Cîmpia Turzii și întreprinderea Oțelul Roșu care reușesc să livreze întreprinderilor de rulmenți materii prime în cantități și calități corespunzătoare. Anumite greutăți se întîmpină și din partea unor întreprinderi furnizoare de diverse materiale auxiliare (pietre abrazive — furnizori întreprinderile „Carbochim”-Cluj și „Abrom”-Birlad, lichide de răcire livrate de întreprinderi ale industriei chimice ș.a.), care nu reușesc să-și onoreze obligațiile conform clauzelor contractuale.

PENTRU anul în curs, pe ansamblul centralei sînt prevăzute sarcini sporite de plan față de 1983, producția marfă urmînd să crească cu 8,7%, producția marfă vîndută și încasată cu 8,8%, productivitatea muncii cu 10,2%, producția fizică de rulmenți cu 8,2%, exportul cu 37%. Totodată, se vor realiza noi tipuri de rulmenți, cuzineți și organe de asamblare pentru nevoile interne și piața externă. Pentru îndeplinirea în bune condiții a acestor obiective sînt necesare, în perioada următoare, eforturi susținute din partea fiecărui colectiv de muncă în direcția îmbunătățirii organizării producției și a muncii, asigurării unei producții ritmice, creșterii productivității muncii. Aceasta cu atît mai mult cu cît în primul trimestru al anului s-au înregistrat unele rămîneri în urmă, în special la producția fizică, netă și export, care trebuie grabnic recuperate, astfel încît să se asigure realizarea și chiar depășirea planului la toți indicatorii.

Cristian GORIE

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

Vagon de construcție specială

LA ÎNTEPRINDEREA de vagoane din Arad s-a trecut la executarea unui vagon de construcție specială destinat transportului de sare electrolică. El a fost proiectat de specialiștii Centrului de cercetare și inginerie tehnologică pentru vagoane din localitate pentru parteneri din Olanda ai firmei MECANOEXPORTIMPORT.

Noul tip de vagon este destinat transportului de sare electrolică, încărcătura executîndu-se prin acoperișul rabatabil, iar descărcarea prin gravitație prin patru trape laterale care se deschid simultan. Construcția este complet metalică, din tablă de oțel, corespunzătoare prescripțiilor UIC. Vagonul poate fi utilizat atît pe căile ferate din Olanda, cu ecartamentul de 1435 mm, cît și pe liniile ferate internaționale. În construcția vagonului sînt fo-

losite boghlyri realizate în execuție sudată. Cutia vagonului, cu un volum util de 63 m³, este din tablă sudată, partea superioară avînd un cadru pentru acoperișul rabatabil care protejează încărcătura de intemperii. Cele patru trape laterale practicate la baza cutiei care servesc la descărcarea sării sînt manevrabile de pe peron prin intermediul unui mecanism mecanic sau pneumatic. Pentru o descărcare ușoară și rapidă trapele laterale alunecă pe panta șasiului care are o înclinație de 60°. Aparatul de tracțiune montat pe vagon este executat, și el, în conformitate cu normele UIC, șasiul fiind amenajat pentru introducerea ulterioară, cînd beneficiarul consideră necesar, a unei cuple automate tip „Unicupler”.

Celelalte dotări sînt și ele executate la un înalt nivel teh-

nic, nivel apreciat de beneficiari din multe țări ale lumii. De altfel, vagoanele care sînt construite la Arad sînt livrate, în prezent, în peste 25 de țări. Dintre caracteristicile tehnice

ale acestui tip de vagon de construcție specială mai trebuie amintite viteza de circulație de 100 km/oră, sarcina utilă de 55 tone, sarcina maximă pe osie de 20 tone.

E.C

Dezbatere în mari unități industriale

Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței [I]

UNA din problemele importante care condiționează realizarea ritmică, eficientă, în fiecare întreprindere a producției fizice o reprezintă buna organizare a aprovizionării tehnico-materiale, onorarea la termenele fixate a obligațiilor reciproce intervenite între unitățile care conlucrează la fabricarea produselor complexe. În acest cadru un loc deosebit îl ocupă relațiile de colaborare și cooperare interuzinală.

După cum se știe, cooperarea în producție este o relație de furnizare de produse sau de prestații de servicii generată de specializarea tehnologică a unităților productive. Ca urmare, relațiile de cooperare presupun o activitate foarte bine organizată și coordonată. În mod firesc, cooperarea se desfășoară pe baza unui plan de perspectivă al dezvoltării ramurii industriale respective în ansamblul ei, fapt ce presupune asigurarea unor legături durabile și organizate din timp între furnizorii principali și subfurnizorii din rețeaua de cooperare.

Experiența demonstrează că în decursul anilor au fost obținute o serie de rezultate bune pe linie de cooperare între întreprinderi, în primul rând acolo unde centralele industriale s-au preocupat intens de organizarea ei. Cu toate acestea în procesul cooperării se mențin încă unele neajunsuri. Pornind de la această situație, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia la recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii că „Este necesar să luăm o serie de măsuri pentru a pune mai multă ordine în organizarea producției și a muncii. Am discutat, de mai multe ori, necesitatea concentrării și specializării producției, pentru a asigura reducerea numărului excesiv de colaboratori și realizarea în mai bune condiții a produselor necesare îndeplinirii, pe ansamblu, a planului de producție și pentru a asigura și calitatea corespunzătoare”.

Ținând seama de actualitatea acestei probleme, de sarcinile importante trasate de partid privind perfecționarea acestui mecanism, „Revista economică”, cu sprijinul Comitetului municipal București al P.C.R., a organizat, recent, la întreprinderea „23 August”, o dezbatere pe tema „Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței”, la care au luat parte specialiști din întreprinderi reprezentative ale Capitalei. Dezbaterea a fost condusă de tovarășul Petre Fluture, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R. Publicăm în cele ce urmează prima parte a dezbaterii.

Un mecanism susceptibil de perfecționare

Petre FLUTURE: „În cadrul mecanismului de aprovizionare tehnico-

materială, activitatea de cooperare dintre întreprinderi ocupă un loc important. În măsura în care obligațiile asumate de furnizori — întreprinderi specializate — sînt respectate atît cantitativ, calitativ cît și ca termene fixate în contracte, unitățile finalizatoare de produse complexe pot să-și desfășoare normal activitatea, respectînd la rîndul lor termenele de livrare a produselor către alți beneficiari. Pentru ca acest mecanism să se deruleze în condiții bune, eficiente este necesară rezolvarea în faza precontractuală a tuturor problemelor între unitățile specializate și cele care realizează produse complexe, astfel ca, odată cu perfecționarea contractelor, cooperarea să se desfășoare în mod normal.

În anii din urmă au fost soluționate, ca urmare a măsurilor luate pe linie de partid și de stat, unele probleme care frînau buna desfășurare a cooperării. Astfel, sarcinile de cooperare au fost cuprinse în planul de stat; prețurile de livrare a ansamblelor și subansamblelor pentru numeroase produse din cooperare au fost revizuite în sensul de a nu mai afecta negativ costul planificat al produsului complex final; au fost conturate mai bine răspunderile centralelor în organizarea cooperării între unitățile proprii; ministerele au primit sarcina să acorde toată atenția cooperării dintre unitățile care aparțin de diferite centrale etc.

Cu toate acestea, o serie de neajunsuri afectează, în continuare, finali-

zează și nu se livrează la termenele stabilite. Unor asemenea fenomene trebuie să li se pună capăt, cooperarea dintre unități trebuie să fie de așa natură organizată încît să se desfășoare în condiții optime și cu eficiență ridicată.

Problemele legate de perfecționarea procesului de cooperare dintre întreprinderi sînt, fără îndoială, numeroase. De aceea cred că ar fi bine ca dezbaterea noastră să evidențieze, în primul rînd, soluțiile ce se impun pentru ca mecanismul de cooperare să se desfășoare în condiții superioare. Se pot avea în vedere în această privință probleme cum ar fi: **restringerea unor cooperări și integrarea producției la nivel de întreprindere și centrală**, cerință imperioasă în lumina orientărilor stabilite de secretarul general al partidului la recenta plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii; **reducerea distanțelor de transport în procesul cooperării**, prin găsirea unor beneficiari situați cît mai aproape, de regulă pe aceeași platformă, în orașul de reședință sau în județul unde se află întreprinderea de produse finale complexe; **crearea de legături strînse între întreprinderile care cooperează, prin colective și comandamente**, pentru urmărirea și derularea în bune condiții a cooperării, domenii în care unitățile bucureștene au căpătat o bogată experiență.

De altfel, trebuie să subliniem că la nivelul Comitetului municipal București al P.C.R. ființează un comandament special care urmărește modul în care se desfășoară procesul cooperării dintre unitățile din Capitală și care intervine operativ, ori de cîte ori apar dereglări în acest mecanism. În acest mod au fost rezolvate operativ, prin intervenția comandamentului respectiv, o serie de probleme.

Întrucît ne aflăm la întreprinderea „23 August”, unitate reprezentativă a Capitalei, care își realizează producția în procent ridicat prin cooperare, avînd rolul atît de beneficiară, cît și de furnizoare de ansamble și module, aș propune, avînd în vedere experiența bogată de care dispune, ca reprezentantul acesteia să ia cuvîntul primul la această dezbatere.

Relația specializare-integrare

Paul BLAIER: „În-
treprinderile din
cadrul Centralei

industriale de utilaj tehnologic și material rulant realizează atît produse finale, cît și ansamble și subansamble pentru alte unități. În prima calitate — de executant de produse complexe, finale — centrala dispune de unități proprii, specializate pentru fabricația motoarelor Diesel cu turație ridicată, la realizarea cărora participă diverși colaboratori: întreprinderea „Hidromecanica” — Brașov, ca furnizor pentru toate tipurile de turbosuflyante și convertizoare hidraulice din cuplu și întreprinderea de motoare Diesel din Bucu-

La dezbateri au participat tovarășii: **Petre FLUTURE**, secretar al Comitetului municipal București al P.C.R.; **Elena CAPITĂNEANU**, vicepreședine al Consiliului de Control Manoforese al comitetului municipal București; **Paul BLAIER**, directorul întreprinderii „23 August”; **Mihailache NICULESCU**, secretarul comitetului de partid de la întreprinderea de mașini, unelte și agregate; **Ion CONȘTANTINESCU**, directorul comercial al întreprinderii „Vuicane”; **Constantin GIOGU**, directorul întreprinderii de țesut „Republica”; **Teofil VASIC**, directorul comercial al întreprinderii de motoare Diesel; **Anton VATAȘESCU**, directorul întreprinderii de piese radio și semiconductori; **Eugen GANEA**, directorul tehnic al întreprinderii de utilaj chimic „Grivița Roșie”; **Petre DOBRESCU**, directorul întreprinderii de mecanică fină; **Constantin SIDERIĂȘ**, directorul întreprinderii de motoare electrice; **Florian DUMITRESCU**, directorul comercial al întreprinderii „Electrotehnică”; **Petre DAN**, șef serviciu la întreprinderea „Automatică”; **Mugurel PETRE**, directorul comercial al întreprinderii „Steaua Roșie”; **Aurel ORVAS**, directorul Bazel de aprovizionare tehnico-materială a municipiului București; **Petre OPREA**, inspector în Comitetul de Stat pentru Prețuri; **Vasile ANTOHE**, inspector șef în Ministerul Aprovizionării Tehnico-Materiale și Gospodăririi Fondurilor Fixe; **Constantin IOSIVONI**, inspector șef la Departamentul general de stat pentru controlul calității.

zarea la termenele fixate a unor produse complexe, cu repercusiuni negative asupra realizării ritmice a producției fizice de către beneficiari. Dacă avem în vedere că mulți beneficiari sînt la rîndul lor și furnizori de module sau subansamble, se intră într-un adevărat lanț al slăbiciunilor, rezolvarea litigiilor atrăgînd după sine penalizări bănești, reconcilierii — în condițiile în care, totuși, producția nu se reali-

rești, ca furnizor pentru piese din componența motoarelor (în viitorul apropiat această întreprindere va prelua execuția integrală a 1—2 tipuri de motoare Diesel). La „Hidromecanica“, în ultimul an s-a desfășurat — pentru turbosuflyantele tip VTR — o acțiune susținută de integrare a tuturor semifabricatelor turnate și a majorității celor forjate (care înainte se primeau de la întreprinderea „23 August“), în timp ce la întreprinderea de motoare Diesel au fost mutate recent o serie de linii tehnologice (pentru culbutori, volanți, cămăși). Cooperarea în cadrul întreprinderilor centrale reprezintă în prezent doar 19—20% din volumul total al activității, motiv pentru care sînt interesați atît în adîncirea concentrării producției, acolo unde acesta se justifică din punct de vedere economic, cît și pentru o cooperare eficientă. După părerea noastră există, în acest proces, o serie de elemente care trebuie mai bine clarificate.

În prezent, conceptul de cooperare are o sferă limitată; de regulă, numai o serie de părți specifice ale produsului finit sînt nominalizate în planurile de cooperare. Motoarele termice, reductoarele, ventilatoarele, pompele, motoarele electrice ș.a. sînt grupe de produse dirijate prin balanțele materiale. Cît privește cooperarea în domeniul sectoarelor calde, cu puține excepții, aceasta se programează pe număr și greutate de piese. Planul de cooperare la piese forjate și turnate se stabilește global, în tone piese, în timp ce solicitările beneficiarilor se referă curent la anumite tipuri de sortimente. Aceasta face ca, în prezent, de pildă, la unele utilaje de forje (presele de 1000 și 1600 tone) să avem disponibil de capacitate, iar la altele (ciocanele matrișoare) capacitatea să fie acoperită în proporție de 130—140%. Pe de altă parte, articolele tehnice din cauciuc, diferitele aparate și accesorii sînt specificate și contractate după metodologia de aprovizionare, ceea ce presupune că și realizarea lor să se facă în conformitate cu această metodologie. În practică însă lucrurile nu se petrec așa. Să luăm, de exemplu, cauciucăria, care înseamnă garnituri și elemente de etanșare. Ca să putem primi un lot de garnituri de la întreprinderea specializată este necesar ca noi, beneficiarii, să executăm matrița pe care să o trimitem furnizorului. În măsura în care probele atestă necesitatea unor modificări, tot noi trebuie să acționăm pentru remedierea deficiențelor constatate. Se pierde în acest fel un timp prețios, se irosește combustibilul pentru transportul matrișelor, cresc costurile de producție etc. În aceste condiții, noi am trecut să integrăm execuția unor subfurnituri pe care furnizorii specializați le refuză, în cea mai mare parte, fie din cauza seriei reduse, fie datorită valorii mici de plan. În general, înțelegem să concentrăm producția în cazul unor subansamble și subfurnituri de serie și valori mici; **unitățile specializate ar trebui însă să asigure, la termenele fixate — în cantitatea și calitatea stabilite prin contracte — reperatele, piesele și modulele de mare serie**, întrucît sub aspect economic această producție se dovedește a fi eficientă atît pentru furnizori cît și pentru beneficiari.

Există, bineînțeles, o anumită **corelație între specializare și integrare**,

problema care se pune fiind aceea a stabilirii unui optim între ele. Fără îndoială că specializarea — ca proces — este absolut necesară într-o economie modernă, în care finalizarea unor produse complexe este rezultatul direct al schimburilor intersectoriale și interramuri. În ultimul timp, se simte însă tot mai mult nevoia unei anumite integrări și concentrări a producției, fără a afecta totuși, în sens negativ, procesul de specializare. Așa cum a subliniat în repetate rînduri tovarășul Nicolae Ceaușescu, fiecare întreprindere și unitate industrială trebuie să treacă mai hotărît la integrarea unor fabricații, de regulă complementare cu producția de bază. Aceasta este o idee foarte valoroasă, care vine în sprijinul activității practice, pentru că ea ridică, în primul rînd, problema realizării unei integrări la nivelul centrelor și platformelor industriale, prin găsirea soluțiilor tehnico-economice de amplificare a schimburilor între marile unități și întreprinderile mai mici, specializate pentru diferite subansamble necesare produselor finale. Pe de altă parte, **integrarea unor fabricații este oportună în situația actuală deoarece ea rezolvă o serie de probleme legate de reducerea importurilor și asimilarea unor produse și tehnologii în țară**. Aceasta nu înseamnă că prin integrare se neglijează specializarea. Avem, de altfel, o bază materială foarte puternică în unitățile specializate, care trebuie mai bine valorificată în sprijinul satisfacerii necesităților de produse complexe ale întreprinderilor.

Ținînd seama de toate aceste considerente se poate aprecia că, în practică, conceptul de cooperare nu acoperă decît o parte redusă (frecvent sub 50%) din suma furniturilor provenind din ceea ce noi numim industrie organizată pe orizontală. Aceasta nu este o problemă teoretică; ea are o importanță practică majoră deoarece lasă în răspunderea beneficiarului corelarea planului său de producție cu cele ale furnizorilor, deși el nu dispune de competența și instrumentele necesare. Iată de ce apreciem că ar fi utilă o mai aprofundată analiză a acestei situații din partea organelor de sinteză, care să se finalizeze printr-o reglementare metodologică unitară a cooperării pe întreaga economie.

În multe cazuri, mecanismul cooperării suferă datorită nerespectării, în totalitate, a disciplinei contractuale. Să dăm un exemplu. Sînt situații cînd sînt introduse în planul de producție al unor întreprinderi mari cooperări de valori foarte mici. Avînd în vedere acest lucru, nerealizarea lor nu afectează întreprinderile respective la fondul de retribuții, de unde și interesul scăzut pentru realizarea produselor în cauză. Concret, ne confruntăm cu o situație care în prezent ne creează mari dificultăți în fabricația de motoare pentru autobasculante. De doi ani, întreprinderea mecanică Topoloveni nu onorează comenzile noastre pentru un lot de supape specifice, care intră în componența motoarelor de autobasculante. În acest interval de timp, unitatea amintită ar fi trebuit să realizeze 1000 de supape a căror valoare este de aproximativ 50 000 lei. Supapele respective reprezintă însă pentru „23 August“ o producție nerealizată de aproximativ 100 milioane lei, în timp ce pentru întreprinderea mecanică Mirșa nerealizarea înseamnă 600 milioane lei.

Dacă, așa cum am văzut, pentru întreprinderea mecanică Topoloveni nerealizarea nu este foarte mare, pe întregul flux al cooperării această valoare se multiplică la un nivel păgubitor pentru economie. Pentru această pagubă însă furnizorul nostru din Topoloveni nu este cu nimic afectat, sau — dacă este — consecințele pentru el sînt foarte mici în raport cu valoarea nerealizării finale. În vederea eliminării unor asemenea neajunsuri credem că **sînt necesare, pe de o parte, unele îmbunătățiri în actualele dispoziții normative și, pe de altă parte, măsuri organizatorice pentru o urmărire adecvată, mergînd pînă la penalizarea furnizorului cu cote procentuale din nerealizările întreprinderilor de produse finale**.

Rolul primordial al centralei

Ion CONSTANTINESCU: „Complexitatea producției, cerințele mari de diversificare a acesteia impun, după părerea mea, spori-

rarea substanțială a rolului centralei în organizarea specializării și cooperării între întreprinderile componente. Totodată, centrala trebuie să-și amplifice răspunderea pentru corelarea mai bună a planurilor de producție cu cele de cooperare, asigurînd un optim în realizarea ritmică a sarcinilor fizice de plan la fiecare întreprindere subordonată. Din practica de pînă acum, ținînd seama de unele neajunsuri manifestate, rezultă că, pentru buna deslășurare a acestui proces complex, centrala industrială ar trebui să aibă în vedere: ● urmărirea, la elaborarea planurilor, a gradului de specializare și concentrare a producției, pentru ca, în funcție de aceasta, să stabilească programe de cooperare între unitățile sale precum și cu alte centrale; ● asigurarea contractării ferme a producției conform profilurilor stabilite pentru întreprinderile din subordine; ● utilizarea integrală a capacităților disponibile prin onorarea într-o măsură mai mare a comenzilor de componente solicitate de unitățile cooperatoare; ● analizarea periodică a planurilor de cooperare ale întreprinderilor subordonate în vederea respectării termenelor contractuale și readaptarea corespunzătoare a planurilor de producție la noile condiții care survin pe parcursul fabricației.

Specializarea și cooperarea în producție au implicații și pe plan teritorial. În mod firesc, apare necesitatea ca, la amplasarea unităților specializate, opțiunile să se fundamenteze pe o serie de criterii economice. Dintre acestea, sînt de menționat cele referitoare la economisirea cheltuielilor de transport, reducerea costurilor și diminuarea valorii investiției necesare pentru obținerea unor capacități suplimentare de producție.

Plecînd de la importanța reducerii cheltuielilor de producție în condițiile noului mecanism economico-financiar, **necesitatea specializării, concentrării producției și cooperării pe zone economico-industriale** se impune cu deosebită acuitate, avînd ca efect micșorarea distanțelor dintre unitățile co-

Dezbateri consemnate de
V. BOESCU
C. BĂRNEA

(Continuare în pag. 14)

Probleme ale amplasării culturilor de legume în condițiile autoaprovizionării teritoriale

PRODUCȚIA DE LEGUME prezintă o serie de caracteristici specifice, legate de tehnologie, consumul de energie și de muncă, gradul de perisabilitate; cunoașterea lor contribuie la evidențierea rezervelor și posibilităților de organizare rațională a autoaprovizionării teritoriale cu legume și produse din legume.

Factorii naturali și amplasarea culturilor

ALĂTURI de alți factori, cei naturali — condițiile pedoclimatice, temperatura și apa — intervin cu rol important în fundamentarea deciziilor de amplasare pe teritoriu a acestor culturi agricole. Fără asigurarea temperaturilor specifice fiecărei specii de legume și fiecărei faze de vegetație (inclusiv suma totală a gradelor din perioadele de vegetație) nu este posibilă obținerea unor recolte mari și calitativ superioare; protejarea culturilor în sere și solarii are caracter limitat și generează consumuri materiale mari, practicarea culturilor forțate fiind totodată limitată de restricții energetice. În ce privește factorul apă, tehnologiile recomandă un număr destul de mare de udări, cu norme de irigare la hectar dintre cele mai ridicate. (La tomate, de exemplu, sînt necesare 8—10 udări, cu o normă de udare de 400—500 m³/ha și o normă de irigare de 3 800—5 100 m³/ha.)

În urma eforturilor investiționale din ultimii ani s-a ajuns să fie irigată cca 80% din suprafața ocupată cu legume în sectorul socialist al agriculturii (dar numai 55% pe ansamblul sectorului legumicol).

Programul de autoconducere și autoaprovizionare teritorială prevede ca fiecare județ să-și asigure din producție proprie nevoile de consum. Se pune problema opțiunii între a produce legumele în zone cu condiții favorabile obținerii de producții eficiente, dar aflate la distanțe mai mari de centrele de consum, sau în apropierea locului unde vor fi consumate, fără a lua în considerare eficiența și rentabilitatea culturilor în sine. Adoptarea uneia din cele două alternative necesită compararea sporului de producție obținut în zonele favorabile cu cheltuielile suplimentare de transport; în același timp trebuie avut în vedere modul în care se asigură condițiile de transport, inclusiv crearea „lanțului frigorific” între producători și consumatori, astfel încît să se mențină calitatea legumelor și să se evite pierderile.

Gradul de perisabilitate al legumelor diferă de la o specie la alta, putîndu-se distinge 4 categorii: excesiv de perisabile, foarte perisabile, perisabile și mai puțin perisabile. Totodată, mărimea pierderilor este influențată de factori ca: gradul de maturare, tehnologia de recoltare, condițiile pedoclimatice etc. Ponderele acestor pierderi în totalul cheltuielilor de circulație se ridică la cca 10%, iar cheltuielile de transport, depozitare-manipulare dețin cca. 64% din totalul cheltuielilor determinate de distribuția produselor horticoale. Diminuarea pierderilor și reducerea cheltuielilor respective depind, printre altele, de: recoltarea la momentul optim, așa ca fermitatea pulpei să le asigure o rezistență bună la manipulare și transport; utilizarea de ambalaje specifice în funcție de gradul de perisabilitate al legumelor, crearea unor cit mai bune condiții de păstrare, asigurînd corespondența între principalii factori de mediu și specificul fiecărui produs.

Consumurile energetice și de muncă

CULTURILE legumicole, prin tehnologiile pe care le presupune practicarea lor (utilizarea de îngrășăminte, erbicide, apă pentru irigații și alte materiale), sînt mari consumatoare

de energie. Totodată, ele au un coeficient de conversie redus, la unele culturi nerealizîndu-se acoperirea energiei consumate prin cea produsă. În aceste condiții, este necesar ca în procesul de dezvoltare a legumiculturii, de profilare a unităților cultivatoare să se țină seama de cel puțin două aspecte: a) economisirea energiei utilizate pentru producerea de legume, prin raționalizarea consumurilor materiale; b) sporirea cantității de energie obținută la hectarul de legume, prin utilizarea unor soiuri cu coeficient mai mare de conversie a energiei și cu o producție sporită la unitatea de suprafață, în condițiile aceluiași consumuri energetice.

Fiind mari consumatoare de muncă (la tomate, de pildă, 300 zile-om/ha), culturile de legume prezintă însă și avantajul unui important aport la utilizarea deplină și uniformă în timp a forței de muncă, mai ales în agricultura cooperatistă. Consumul de forță de muncă se manifestă ca un factor important în amplasarea zonală a culturilor legumicole. O altă caracteristică a acestuia o constituie diferențierea de la un județ la altul, determinată de structura culturilor legumicole, dar și de condițiile de sol, climă, grad de mecanizare (cu toate că județul — ca unitate teritorial-administrativă — nu poate fi confundat cu o zonă agricolă, caracterizată printr-un grad mult mai ridicat de omogenitate a condițiilor natural-economice). Acest consum ridicat este determinat, pe de o parte, de specificul tehnologiei acestor culturi (volum mare de lucrări, iar pe de altă parte de gradul redus de mecanizare (din consumul total de ore-om pe hectar, munca manuală detine — cu variații de la un județ la altul — ponderi care depășesc 95%). Reducerea dependenței amplasării culturilor legumicole de asigurarea cu forță de muncă presupune deci extinderea mecanizării, creșterea productivității muncii.

Cerințele de consum de legume și posibilitățile de acoperire a lor în condițiile autoaprovizionării

CREȘTEREA importantă a producției de legume pe locuitor a făcut posibilă sporirea, an de an, a consumului de legume al populației. În anul 1985, cînd se prevede obținerea unei producții de 260 kg pe locuitor (față de 69 kg în 1950 și 162 kg în 1980), se pot atinge limitele normelor optime de consum prevăzute de Programul de alimentație științifică a populației, corespunzător reorientării cererii acesteia pentru consumul de legume, în special în stare proaspătă. Concentrarea și specializarea producției legumicole trebuie să fie și ele în deplină concordanță cu cerințele de consum ale populației.

Pînă în prezent o serie de județe nu își asigură prin autoaprovizionare consumul de legume în stare proaspătă, pe cînd altele dispun de un anumit excedent. Trebuie să avem însă în vedere și structura sortimentală a producției obținute. Se poate ca producția totală să depășească consumul, dar ea trebuie să fie obținută într-o structură care să corespundă asigurării unui consum diversificat. Nerealizarea acestor condiții determină necesitatea transferului de produse, care generează cheltuieli de transport ridicate, pierderi cantitative și depreciere calitative. Orientarea producției, a structurii culturilor în unitățile din județele din care se fac „mutații” de legume trebuie să fie corelată cu necesarul de consum din județele care primesc legume, pentru acestea cererea fiind determinată, între altele, și de obiceiurile și înclinațiile de consum ale populației.

R. VOICU
T. MOGA
G. OVIDIU

Elemente care influențează rentabilitatea în producția de carne de pasăre

DINTRE RAMURILE producătoare de carne, avicultura prezintă unele avantaje specifice: viteza zilnică de creștere, ciclurile scurte, obținerea producției în tot timpul anului, indicele de conversiune a furajelor, calitățile nutritive și dietetice ale cărnii de pasăre, marea rentabilitate la organizarea producției în sistem industrial (cu nivel ridicat de mecanizare și automatizare, care permit realizarea unei înalte productivități a muncii, termen scurt de recuperare a investițiilor, costuri unitare reduse și rentabilitate ridicată).

Aceste particularități evidențiază rolul și importanța aviculturii pentru autoaprovizionarea teritorială și asigurarea unor cantități sporite de produse potrivit necesităților unei alimentații raționale a populației. Utilizarea integrală, cât mai eficientă a capacităților de producție existente ar permite obținerea unor cantități suplimentare de carne, fără a se recurge la investiții noi pentru adăposturi și instalații avicole. Cea mai importantă cale pentru valorificarea acestei posibilități o constituie reducerea duratei ciclului de producție, printr-o mai bună organizare a activității și introducerea de tehnologii perfecționate. În acest fel, crește indicele de rulare a puiilor, realizându-se un număr mai mare de serii — respectiv cicluri de producție — pe aceeași suprafață de adăpost, la aceleași fonduri fixe totale, cu avantaje multiple pe planul volumului producției marfă, amortismentului specific, eficienței economice a investițiilor, costului pe tona de carne produsă.

Creșterea numărului de serii de pui rulate pe aceeași suprafață de adăpost (hală) este influențată direct de durata medie a unui ciclu de producție pentru o serie. Aceasta cuprinde, două componente principale: durata perioadei de creștere și îngrășare și durata perioadei de pregătire a halei pentru un nou ciclu de producție.

O importanță deosebită prezintă stabilirea greutății optime de sacrificare a puiilor, factorul principal care influențează ceilalți indicatori tehnico-economici utilizați pentru aprecierea eficienței economice: sporul mediu zilnic de creștere în greutate, consumul specific de furaje, costul acestora pe tona de spor, costul unitar al sporului de creștere în greutate vie, costul unitar pe o tonă greutate vie, beneficiul pe o tonă producție marfă etc.

În cadrul unui studiu privind stabilirea greutății optime de sacrificare a broilerului de găină, am utilizat pentru aceasta rezultatele înregistrate de 24 de întreprinderi avicole de stat (cu o producție totală anuală de peste 147 mii tone greutate în viu), în doi ani din actualul cincinal. Ținând cont de particularitățile diferitelor tehnologii practicate, datele au fost prelucrate pe cele două sisteme principale de creștere: la sol și în baterii. De asemenea, datele au fost prelucrate separat pe cei doi ani luați în studiu, având în vedere atât deosebirile în asigurarea furajelor, cât și faptul că în acest interval a avut loc reșezarea prețurilor.

Din analiza datelor s-au putut desprinde unele concluzii în legătură cu tendințele care se manifestă în etapa actuală. Astfel, deși numărul puiilor livrați pentru sacrificare a fost mai mare cu aproape 20% în al doilea an decât în primul, cantitatea de carne marfă (în viu) a rămas constantă; aceasta se explică prin scăderea greutății medii de sacrificare în cazul tehnologiei de creștere a puiilor broiler la sol, cu implicații negative asupra eficienței economice.

Se poate aprecia că nivelul redus al greutății medii la tăiere este determinat cu prioritate de sporul mediu zilnic foarte mic înregistrat de multe unități. Corelând acest lucru cu faptul că prețul mediu de livrare crește odată cu greutatea medie, putem avea o imagine mai clară asupra rezultatelor nefavorabile pe care le au anumite unități numai din această cauză. La o greutate medie de cca 1,4 kg realizată în cei doi ani, s-au obținut valori mari ale sporului mediu și prețului de realizare și valori mici ale costurilor. Cu toate acestea, datorită creșterii prețurilor furajelor și, uneori, schimbării structurii acestora, gradul de rentabilitate a scăzut.

Metoda folosită de noi a permis stabilirea în mod empiric a greutății optime la tăiere a puiilor pentru carne, crescuți la sol, fără a putea însă determina și combinațiile optime de factori care să realizeze aceasta. În aceste condiții este necesar să se aprofundeze studiul legăturilor dintre factori, pentru a se putea alege acele modele care să permită determinarea nivelului greutății medii în funcție de variația factorilor și estimarea influenței acestora.

Dacă s-ar putea cuantifica sporul mediu sub influența consumului de furaje, a altor factori tehnici, precum și semnificația lor precisă pentru fiecare caz particular, s-ar putea calcula fără erori — încă în timpul procesului de creștere și dezvoltare a păsărilor — greutatea pe care ar trebui să o atingă la sacrificare. Dar și în lipsa acestor condiții se pot calcula post-factum posibilitățile, care apoi să fie comparate cu realizările efective, după ce se dispune de toate datele relative la manifestarea factorilor. Trebuie însă avut în vedere că numărul acestor factori este incomensurabil și interacțiunea lor este diferită, când proporția între ei se schimbă.

Diferențele influențe ale unor factori tehnici și economici asupra greutății medii de livrare a puiilor se pot evidenția cu ajutorul unei funcții de producție. Atât teoretic, cât și logic, corelația dintre greutatea medie a puiilor pentru carne și o serie de factori de influență (consumul de furaje pe kg spor, consumul de furaje pe kg greutate vie, costul unei unități de furaj, prețul mediu de livrare, costul de producție ș.a.) îmbracă aproximativ forma unei parabole. În speță, experiența acumulată prin analiza datelor statistice demonstrează că, pe măsura creșterii sporului mediu zilnic, a consumului de furaje, crește și greutatea medie de livrare, dar numai până la o anumită limită. După acest punct critic, consumul de furaje, de exemplu, devine un factor negativ și

influențează greutatea medie în sensul scăderii acesteia.

Din calculele efectuate se desprinde concluzia că, pentru sistemul de creștere în baterii, greutatea optimă de sacrificare este cuprinsă în intervalul 1,196—1,504 kg (sporul mediu zilnic pe pui depășește 20 de grame, iar costul de producție, corespunzător, este de 13,6 lei/kg).

Dintre întreprinderile care au practicat sistemul de creștere la sol, cele mai bune rezultate în primul an le-a înregistrat I.Av.S. Alexandria, care a livrat pui la o greutate medie de sacrificare de 1,389 kg, cu un spor mediu zilnic de 24 grame și cu un consum specific de furaje de 2.886 kg. În anul al doilea rezultatele cele mai bune le-a înregistrat I.Av.S. Bacău, care a livrat pui la o greutate medie de 1.382 kg, realizând un spor mediu zilnic de 22,8 grame și un consum specific de 2.794 kg furaje pe kg spor. Dintre unitățile avicole care au practicat creșterea în baterii, cele mai bune rezultate în primul an le-a înregistrat I.Av.S. Arad, (greutate medie 1,297 kg, spor mediu zilnic de 20,1 grame, consum specific de 3,08 kg de furaje pentru 1 kg de spor, iar în al doilea an — respectiv, 1,312 kg, realizând 21,0 grame, 3,0 kg).

Greutatea optimă de sacrificare, determinată prin metoda funcțiilor de producție, pentru tehnologia de creștere la sol și pentru sistemul de creștere în baterii, este situată în intervalul 1,2 și 1,4 kg.

Studiul a evidențiat faptul că greutatea medie la sacrificare manifestă tendințe diferite, în funcție de factorii cu care se corelează. Ca atare, nu se poate stabili o singură valoare a greutății optime de sacrificare, ci un interval cvasioptim, care urmează să creeze premisele unor rezultate economice superioare. Mărimea acestui interval poate fi restrinsă în profunzime teritorial, pornind de la particularitățile zonale privind condițiile naturale, asigurarea furajelor etc. Greutatea optimă la sacrificare nu are un caracter static. Ea corespunde condițiilor în funcție de care a fost stabilită, iar schimbarea acestora presupune recalcularea ei.

Pentru stabilirea cu mai multă exactitate a greutății optime de sacrificare a puiilor broiler, este necesară completarea cercetărilor pe bază de date statistice cu cercetări experimentale, prin care să se urmărească — pe cele două tehnologii pe intervalele de vîrstă și greutate — diferite elemente de eficiență: sporul mediu zilnic, consumul specific de furaje, productivitatea muncii, costul pe kilogram greutate vie, rentabilitatea. Împletirea cercetărilor în care sînt transpuse situațiile trecute la timpul prezent, cu cele ale cercetării experimentale vor permite o îmbinare rațională între elementele tehnologice și cele economice, cu implicații favorabile în sporirea eficienței creșterii și îngrășării puiilor pentru carne.

Nicolae DAVID
Gheorghe FRĂȚILĂ
Ovidiu GRASU

AUTOGESTIUNEA ÎN ÎNTREPRINDERI: RĂSPUNDERI, ACȚIUNI, REZULTATE

Resurse de sporire a beneficiilor

BENEFICIUL este indicatorul sintetic care caracterizează eficiența activității economico-financiare a unităților; îndeplinirea și depășirea nivelului său planificat reprezintă o sarcină de cea mai mare însemnătate în fiecare întreprindere. Realizarea și depășirea beneficiilor planificate este o cerință de bază a autofinanțării, ca principală sursă de restituire a fondurilor primite de la societate, de constituire a fondurilor proprii pentru înlăturarea reproducției lărgite, de alimentare a fondurilor centralizate ale statului pentru dezvoltarea generală economico-socială a țării. Totodată, beneficiul a devenit un puternic mijloc de stimulare a întreprinderilor, a colectivelor de oameni ai muncii pentru realizarea cantitativă și calitativă a producției fizice planificate, gospodărirea rațională și economisirea energiei, combustibililor, materiilor prime și materialelor și reducerea cheltuielilor totale de producție, creșterea productivității muncii, obținerea producției nete planificate, creșterea vitezei de rotație a mijloacelor circulante, realizarea producției marfă vândută și încasată, în general pentru sporirea eficienței economice a întregii activități.

În dorința ca, pe baza experienței acumulate în perioada parcursă din acest an să fie puse în evidență soluții și căi de acțiune capabile să contribuie la obținerea unor niveluri superioare ale beneficiilor, prezentăm în continuare o analiză a realizărilor obținute în acest domeniu la **Întreprinderea de fire și țesături din fire de sticlă București** pe primele patru luni ale acestui an.

Întreprinderea are în profilul său de producție realizarea de fire de sticlă și țesături din fire de sticlă textile și roving, benzi și tuburi din fire de sticlă textile, materiale pentru armarea rășinilor poliesterice și epoxidice, produse armate cu fire și țesături din fire de sticlă. Este singurul producător din țară de fire de sticlă textile și roving, ce se realizează cu ajutorul unor tehnologii de vîrf.

Pe baza analizei execuției bugetului de venituri și cheltuieli efectuată la finele anului 1983 și a elaborării bugetului de venituri și cheltuieli pentru anul 1984, în întreprindere au fost adoptate toate măsurile tehnico-organizatorice și economice necesare pentru realizarea integrală a nivelului planului de beneficii. Astfel, pe primele 4 luni a.c. beneficiile planificate din activitatea de bază au fost depășite cu 1.691 mii lei. Analiza factorilor care au contribuit la depășirea planului de beneficii precum și mărirea influenței acestora în perioada analizată evidențiază că:

● depășirea planului producției marfă vândută și încasată a influențat pozitiv depășirea planului de beneficii cu 606 mii lei;

● economiile înregistrate la costu-

rile de producție aferente producției marfă vândută și încasată au contribuit la depășirea planului de beneficii cu 779 mii lei, din care pe seama economiilor la costurile materiale de producție 553 mii lei;

● adaptarea structurii sortimentelor aferente producției marfă vândută și încasată în funcție de prevederile concrete din contractele încheiate cu beneficiarii, de solicitările acestora a influențat de asemenea dimensiunea beneficiilor.

Din analiza factorilor de influență rezultă că depășirea planului de bene-

● Reducerea costurilor de fabricație și depășirea planului producției marfă vândută și încasată – surse principale de sporire a beneficiilor ● Corelație directă: calificare – gradul de realizare a normelor ● Preocupare sporită pentru perfecționarea conducerii și organizării producției la nivel de secție, atelier și formații de lucru ● De ce furnizorii nu-și respectă obligațiile contractuale? ● În atenție: extinderea lucrului la mai multe mașini, mecanizarea manipulărilor de materiale și a evidenței, întărirea controlului de calitate

ficii s-a obținut în proporție de 35,8% pe seama factorului cantitativ (depășirea planului producției marfă vândută și încasată), 46,1% pe seama factorului calitativ (economii la costurile de producție aferente producției marfă vândută și încasată) și 18,1% pe seama factorului de structură.

La obținerea acestor rezultate o contribuție importantă au adus acțiunile desfășurate în întreprindere pentru:

● mobilizarea stocului de produse finite și a soldului de facturi emise și neincasate care, prin măsurile întreprinse, au fost considerabil diminuate; ● reducerea costurilor materiale și totale de producție prin introducerea unui regim sever de economii la materii prime, materiale, combustibil și energie, care a condus la diminuarea în această perioadă a cheltuielilor totale de producție cu 2,4 lei/1.000 lei și a costurilor materiale cu 1,1 lei/1.000 lei producție marfă fabricată; ● mobilizarea întregului colectiv de oameni ai muncii pentru fabricarea producției fizice planificate, astfel că pe cele 4 luni a.c. aceasta a fost realizată în proporție de 100,9%; ● valorificarea căldurii gazelor arse provenite de la cuptoarele de topit sticlă pentru producerea aburului tehnologic necesar procesului de filare a firelor din sticlă.

Deși au fost realizate și depășite be-

neficiile, în perioada analizată în întreprindere au existat o serie de cauze care au diminuat din posibilitățile de depășire a planului de beneficii. Astfel, trebuie arătat că organizarea și desfășurarea cursurilor de perfecționare a pregătirii profesionale a personalului muncitor nu s-a ridicat întotdeauna la nivelul exigențelor impuse de tehnologia prelucrării firelor din sticlă, fapt ce a condus la nerealizarea normelor de producție de către un anumit număr de oameni ai muncii. Și în ce privește organizarea și conducerea la nivel de secție, ateliere și formații de lucru, supravegherea, îndrumarea și controlul producției și al muncii, folosirea integrală a timpului de muncă de către personalul muncitor au mai existat anumite deficiențe, ca și în respectarea disciplinei tehnologice și a muncii.

Paralel cu aceste cauze de ordin intern, întreprinderea s-a confruntat cu o serie de greutăți de altă natură, printre care: ● nerespectarea de către unii furnizori a prevederilor din contracte cu privire la termenul de livrare a mărfurilor (curelușe ring-rom, suveici, copsuri, manșete carton, cărămizi refractare și altele); ● unele dintre produsele nou asimilate de către anumiți furnizori nu au avut caracteristicile tehnico-funcționale necesare impuse de exigențele înalte ale procesului nostru tehnologic (crilorom, suveici, canete, curelușe ring-rom, filiere, copsuri, manșete carton); ● colaborarea și sprijinul uneori mai reduse din partea întreprinderilor și institutelor de cercetare de profil în asimilarea unor materiale și piese de schimb care făceau și mai fac obiectul importului (suporturi din plastic, complex pentru etichete autoadezive, scotch termoadeziv, scotch dublă față, bandă autoadezivă pentru vătălă, componente și piese electronice etc.). Totodată sînt de semnalat unele greutăți în asigurarea cu repartiții la materiale feroase, cu influențe negative în realizarea de calitate corespunzătoare a unor piese de schimb; ● anumite probleme în asigurarea cu mijloace de transport c.f. și auto în mod ritmic și la nivelul planului pentru desfacerea produselor; ● unele refuzuri nejustificate de plată din partea unor beneficiari, pentru a prelungi termenul de achitare a mărfii din cauza unor greutăți financiare.

Pentru obținerea unor rezultate superioare în realizarea și depășirea planului beneficiilor pe întreg anul 1984, eforturile noastre sînt concentrate în continuare în vederea: extinderii lucrului la mai multe mașini la secțiile de filatură, roving-răscucitorie, țesătorie (ceea ce permite reducerea relativă a numărului de personal muncitor cu 28 persoane), mecanizării operațiilor de încărcări-descărcări de materii prime și produse finite (economie relativă de 13 persoane), introducerii

unor metode moderne de urmărire a producției pe calculator, a unor metode moderne de control al parametrilor tehnologici și calității produselor, eliminării locurilor înguste la operațiile de urzit, canetat, încheiat și reunit (efect economic — spor de producție de 516 mii lei). Printre preocupările noastre pe acest an se numără și rea-

lizarea unui atelier școală pentru perfecționarea pregătirii profesionale a țesătorilor, ceea ce va determina un spor de producție de 308 mii lei; utilizarea energiei solare pentru obținerea apei calde menajere, acțiuni care va reduce cheltuielile pentru combustibil cu 150 mii lei; valorificarea superioară a deșeurilor de fire de sticlă prin mă-

cinare și reciclare în întreprindere, ceea ce va conduce la reducerea costurilor materiale de producție cu 530 mii lei și realizarea de produse din materiale refolosibile.

ec. Constantin ȚIȚĂ

contabil șef al Întreprinderii de fire și țesături din fire de sticlă București

Perfecționarea evidenței

financiar-contabile

Economii de timp și bani

ACTIVITATEA antreprinzei Piatra Neamț a Trustului (antrepriză generală) de construcții-montaje și reparații în industria chimică se divide în următoarele subactivități specifice: activitatea de construcții-montaj; lucrări de întreținere și reparații la construcții; activitatea de organizare de șantier; activitatea de producție secundar-industrială și cea de industrie.

Negăsind un program pentru evidența costului de producție pe calculator care să satisfacă specificul unității noastre, ne-am adresat Centrului teritorial de calcul Neamț cu comandă și temă de proiectare, iar din colaborarea noastră s-a realizat aplicația PREȚCOST. Deoarece această aplicație se poate implementa la toate antreprizele de construcții-montaj sau de reparații cu însemnate economii de timp și bani în munca de evidență a costurilor, ne propunem s-o prezentăm în continuare.

Aplicația realizează postcalculul costurilor de producție, urmărirea încasărilor și rezultatelor pe articole de calculație pe următoarele analitice: formație, brigadă complexă, antrepriză, activitate, grupă de activități, beneficiar. Operațiunile de calculație și evidență se fac de la deschiderea finanțării unei lucrări până la predarea către beneficiar, urmărindu-se totodată și evoluția beneficiului. Situațiile elaborate constituie un ajutor prețios pentru șefii de formații și brigăzi complexe în urmărirea evoluției cheltuielilor, ca și pentru factorii de decizie ai antreprizei în procesul de urmărire a activităților pe locuri de muncă și pe total antrepriză.

După cum am arătat, antrepriza are cinci activități distincte. Fiecărei activități îi corespund în contabilitatea sintetică cite trei conturi cărora li s-a asociat un cod format din 8 caractere. Cu ajutorul codului asociat fișele de evidență analitică se pot obține pe formație, brigadă, lucrare, beneficiar și antrepriză pentru fiecare activitate în parte.

Contabilitatea materialelor se ține cu ajutorul aplicației PEGAS. Pe fiecare bon de consum se trece codul analitic, iar aplicația PEGAS dă consumul de materiale cumulat pe parcursul lunii pe fiecare cod, care se trece în cartela consumului. Compartimentul de personal emite o situație de repartizare a retribuțiilor pe lucrări și formații, conform codificării stabilite, care se transpun pe aceeași cartelă de

consumuri. De asemenea, compartimentul de mecanizare elaborează o situație a consumului de utilaje (proprie sau închiriate) aferente locurilor de muncă codificate care se transpune pe aceeași cartelă de consumuri. Pentru cheltuielile de transport, aprovizionare și cheltuieli indirecte colectate în cont sintetic se întocmește machetă în cod asociat sintetic, iar pe baza algoritmului de repartizare (stabilit conform prevederilor Ministerului Finanțelor) se face repartizarea lor în analitic. Pe baza datelor de intrare prelucrate se obține fișa cheltuielilor (sintetice și analitice) pe articole de calculație stabilite prin normele Ministerului Finanțelor pentru ramură. Totalul codului asociat contului sintetic este egal cu soldul din fișa șah a contului sintetic înainte de închidere.

Pentru înregistrarea veniturilor, pe baza situației de plată însușite de beneficiar, se întocmește borderoul încasărilor pe articole de calculație și pe coduri analitice (borderoul producției). Acest borderou se transpune pe cartele de venituri, iar după rulare se elaborează lista încasărilor. Totalul contului sintetic de venituri se va regăsi în totalul listei pe activitate.

Lista rezultatelor este lista de bază care concentrează aplicația într-un singur raport și care servește analizei. Acest raport al aplicației PREȚCOST reprezintă de fapt prezentarea a trei conturi (venituri, cheltuieli, beneficiu) în sintetic și analitic, plus lucrarea „Situația comparativă a costului de producție” detaliată în așa fel încât satisface toate nivelurile organizatorice.

Aplicația este simplă și eficientă. În exploatare curentă necesită cca. 32 ore pentru pregătirea datelor de intrare și economiseste față de procedeul manual următorul timp de muncă: 120 ore pentru realizarea postcalculului sintetic și analitic, 120 ore la evidența materialelor și 24 ore înregistrări diverse în analitic. Pe o antrepriză cu o producție globală de cca 600 milioane lei costă în medie 650 lei pe lună perforarea și rularea, lucrarea obținându-se în timp optim pentru analiză și decizie.

Aplicația a fost astfel concepută ca în viitor să poată fi dezvoltată prin conexiune cu alte aplicații. În perspectiva imediată vom mai parcurge următoarele etape: evidența cheltuielilor cu materialele scoase direct rulând banda în timpul lunii din aplicația PEGAS, evidența cheltuielilor cu manopera scoase direct rulând banda în timpul lunii a aplicației TEMPERS și, după dotarea cu echipament corespunzător, executarea situațiilor de plată pe mașină de tip FC, iar cu banda obținută agregarea lor în situația încasărilor (borderoul producției). Ținem la dispoziția celor interesați toată documentația utilizată.

ec. Dumitru VRINCEANU
Piatra Neamț

Moment important în amplificarea relațiilor internationale ale României socialiste

(Urmare din pag. 2)

și justă în zonă. De altfel, și discuția prilejuită de primirea de către președintele Nicolae Ceaușescu a președintelui Consiliului Național Palestinian, Khaled Al-Fahhoum, a prilejuit reafirmarea poziției României privind necesitatea intensificării eforturilor de pace în regiunea Orientului Mijlociu.

Discuțiile de la Islamabad și Damasc au demonstrat pozițiile asemănătoare sau foarte apropiate ale părților în problemele principale, fundamentale, angajarea lor pentru susținerea eforturilor menite să ducă la reducerea sau dispariția focarelor de tensiune în diferite părți ale globului — fie că este cazul Europei, Orientului Mijlociu, Africii sau al altor zone — la instaurarea păcii ca o condiție primordială a dezvoltării libere a popoarelor.

Vizita în Pakistan și Siria a permis reiterarea angajamentului părților în sensul de a susține eforturile pentru eradicarea subdezvoltării în lume, subliniind necesitatea unei colaborări mai strânse între țările în curs de dezvoltare și a armonizării pozițiilor lor în abordarea problemelor dezvoltării, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, de natură să asigure fiecărei națiuni condițiile necesare de progres multilateral și prosperitate.

Prin rezultatele obținute, concluziile și înțelegerile convenite, noua solie peste hotare a președintelui Nicolae Ceaușescu se înscrie în politica consecventă de pace promovată de România socialistă, politică larg recunoscută și apreciată în lume. Urmărind cu viu interes desfășurarea recentelor vizite oamenilor muncii își manifestă — prin telegramele adresate tovarășului Nicolae Ceaușescu — deplina aprobare și satisfacție față de rezultatele obținute în sprijinul extinderii conlucrării bilaterale, al păcii și progresului în lume și își iau însușite angajamente de a înfăptui politica internă și externă a partidului și statului, de a întâmpina cu noi și însemnate realizări aniversarea actului istoric de la 23 August și cel de-al XIII-lea Congres al partidului.

Puncte de vedere

Căi de creștere a încasărilor din turismul internațional

TURISMUL internațional, în genere, este și el afectat de criza economică, mai cu seamă sub raportul fluxului de turiști din și în țările unde aceasta determină rate înalte ale inflației, ale creșterii costului vieții, ale șomajului — deși, în genere, se remarcă o rezistență față de diminuarea consumului turistic, operându-se, de regulă, în cadrul bugetului personal, reduceri la alte cheltuieli. După datele publicate de Organizația Mondială a Turismului *) creșterea medie anuală a sosirilor de turiști în turismul internațional a slăbit în ultimele trei decenii:

Deceniul	creștere medie anuală în interval
1950—1960	10,6%
1960—1970	8,7%
1970—1980	5,7%

În 1982, numărul de turiști în turismul internațional (sosiri) a înregistrat, pentru prima dată în perioada postbelică, o scădere de 1,3% — și anume de la 283,6 mil. turiști la 279,9 mil. — care se datorește, în esență, turismului din America de Nord (reduc la 33,3 mil. turiști în 1982, față de 36,1 mil. în 1981) și într-o măsură mult mai mică scăderii turismului european, de care sîntem mai strîns legați și care a rămas practic constant (196,8 mil. turiști în 1982, față de 197,3 mil. în 1981). Amintim în context că turismul european reprezintă circa 70% din turismul internațional.

La încasări valutare, anul 1982 a adus un spor de 4% față de 1981 (99,9 miliarde dolari, față de 96,0 miliarde). Creșterea ar fi fost mai mare dacă dolarul S.U.A. nu s-ar fi revalorizat de facto atât de mult, aproximativ cu dublul procentului de creștere sus-menționat. Exprimarea în altă valută a volumului de încasări dă o creștere mult mai mare. Prin creșterea cursului dolarului S.U.A., toate celelalte valute s-au depreciat relativ, revenind, deci, pe un dolar, o cantitate tot mai mare de monedă națională (exemplu: pentru 100 de franci francezi, la cursul de la 2 martie 1981, se obțineau 19,64 dolari, dar la cursul de la începutul acestui an s-au obținut numai 11,71 dolari, adică mai puțin cu 40%). Chiar dacă încasările din turism în Franța, spre exemplu, ar fi crescut, dinamica lor nu poate echivala cu ritmul de creștere a cursului dolarului, în medie încasările valutare în moneda națională nedepășind dinamica susținută a revalorizării dolarului S.U.A., de unde și influența defavorabilă a tarifelor exprimate în dolari. S-a vorbit și în turism de o monedă de cont (bazată pe un coș de valute), așa cum este cazul D.S.T., dar acest lucru nu s-a realizat — și se

pare că este destul de dificil, dar nu imposibil.

Criza actuală, afectînd veniturile personale, nivelul de trai, reduce posibilitățile de deplasare ale oamenilor la distanțe mai mari, călătoriile scumpe, interregionale aflîndu-se în scădere; se preferă deplasările în țările limitrofe. Este, de fapt, o caracteristică a turismului internațional ca ponderea să fie deținută de turismul intraregional, și nu de cel interregional. Această caracteristică s-a accentuat datorită crizei, exprimîndu-se și în diminuarea duratei medii de ședere a turiștilor.

Nu trebuie să privim criza actuală numai prin prisma pur economică, deși esențială, cu toate consecințele ei, ci trebuie luate în considerare toate aspectele economice, politice, sociale care influențează deplasarea persoanelor dintr-o țară într-alta și mai ales în țări mai îndepărtate. Pe noi ne interesează și aceste țări mai îndepărtate de granițele țării, deoarece furnizează o mare parte din turiștii pe relația devize libere.

Cum să procedăm practic pentru a contracara efectele crizei economice și a nu înregistra o scădere a încasărilor în valută la prestațiile noastre turistice?

Mai întii, să facem din studiile de marketing ale pieței turistice și din concluziile ce se degajă din ele baza științifică a activității noastre în acest domeniu. Înțelegem prin aceasta studii de marketing — elaborate de cadre competente — efectuate pe segmente de piață care interesează oferta turistică pe care sîntem cel mai bine pregătiți să le satisfacem și care, permanent aduse la zi, să stea la baza politicii noastre generale, inclusiv tarifare. În turism, Ministerul Turismului trebuie să dispună de o mare mobilitate în desfășurarea politicii sale comerciale, pentru a acționa prompt, așa cum cere piața. Desigur, politica turismului se desfășoară ținînd seama de anumite jaloane, dar ele trebuie să fie cu adevărat jaloane, orientări de bază și nu o tutelare măruntă a unei activități atât de complexe, în care nici previziunile pe un an nu pot fi integral valabile, datorită unor elemente imprevizibile de ordin valutar, cum ar fi, de exemplu, o fluctuație serioasă a cursurilor valutarelor unor țări cu pondere însemnată în activitatea noastră turistică. Mobilitatea o înțelegem ca o adaptare operativă la cerințele pieței externe, rezultate din analizele de marketing — și nu ca o manifestare haotică, necontrolată, în aplicarea practică a politicii turistice.

În politica noastră comercială de turism internațional nu trebuie să facem un automatism din stabilirea tarifelor prestațiilor turistice, ci să ne bazăm întotdeauna pe studii de marketing, care să evidențieze: la ce nivel se află calitatea prestației ce o oferim, în raport cu concurența; dacă sîntem bine cu-

noscuți la o anumită prestație și, în caz contrar, cît de mare trebuie să fie efortul pentru lansarea ofertei; la cît se prelinină rata inflației pe piața respectivă pentru anul ce urmează (politica comercială aprobîndu-se cu un an înainte); cît de puternică este concurența și, mai ales, care este nivelul tarifelor practicate de aceasta. Spre exemplu, nu pot fi automat majorate tarifele cu circa 10% pe considerentul că aceasta este rata medie a inflației în țările vest-europene, ci trebuie să se țină seama că rata inflației diferă de la o țară la alta și că, deci, și eventualele majorări de tarife trebuie să fie și ele diferite. Dacă se estimează că într-o țară rata inflației va fi de circa 7%, iar tarifele se majorează cu 10% sau mai mult, atunci prestația se scumpește în discordanță cu evoluția generală a tarifelor și devine necompetitivă pe piața respectivă.

Tabelul ilustrează modul cum a evoluat inflația în ultimii 20 de ani, în țările dezvoltate industrial.

Din aceste date se vede, spre exemplu, ce diferență mare este între rata inflației din R.F.G. și cea din Italia sau Anglia — și cît de greșit și dăunător pentru dezvoltarea turismului internațional ar fi să se aplice o majorare uniformă a tarifelor, fie ea și medie, care ar dezavantaja substanțial sosirile din R.F.G., țară cu ponderea cea mai ridicată în încasările noastre valutare pe devize libere din turism. Se mai observă, de asemenea, o diminuare a ratei inflației în ultimii 2 ani.

De aceea, opinăm că un criteriu fundamental al politicii tarifare în turism, ca de altfel în întreaga activitate de comerț exterior, rămîne practica țărilor cu care venim în concurență. Nu este ușor de cunoscut politica reală a concurenței, ea constituind un secret comercial; dar tarifele plătite de turiști, care sînt publicate de agențiile de turism, sînt destul de concludente. Dar pentru a compara politica noastră tarifară cu cea a concurenței, este necesar să fim bine informați și să dispunem de date comparabile. În turismul internațional asemenea comparații dau mai mult o orientare și necesită o activitate de urmărire, studiere laborioasă neîntreruptă, nu numai de campanie.

Practica exprimării unor tarife în dolari S.U.A., așa cum este în cazul așa-zisului „tarifar” pentru serviciile ce se cumpără direct în țară de către turiști, de regulă în turismul neorganizat, ar trebui înlocuită cu exprimarea în lei a tarifelor, care să fie apoi convertite în valuta efectivă pe care o plătește turistul la cursul valabil în ziua schimbării valutei. Altfel, prestațiile noastre turistice devin competitive sau prohibitive în funcție de cursul dolarului în moneda națională a țării emițătoare de turiști — și nu în funcție de modul cum dorim noi să ne conducem politica tarifară. Folosim, cu alte cu-

*) O.M.T.

vinte, un instrument de lucru pe care nu-l putem controla și care, spre exemplu, în prezent este în defavoarea promovării turismului internațional.

Nu trebuie scăpat din vedere că **imaginea noastră turistică** se declanșează încă din afara țării, spre exemplu, din momentul în care turistul străin a solicitat o informație la oficiul nostru de turism din străinătate. Sînt foarte importante solitudinea, modul competent, convingător și atractiv în care este dată informația, cali-

nal, se plătesc mai scump decît în comerțul cu mărfuri.

Faptul că turismul internațional este, în primul rînd, un turism intraregional, trăsătură accentuată în ultimii ani din motivele amintite, ne obligă să cîntărim cu multă grijă calitatea prestațiilor turistice. Se impune să practicăm tarife competitive — nici prea scăzute, nici escaladate — iar nivelul de competitivitate să privească, pe lângă prestația turistică în sine, și transporturile de orice fel, în cursul

care pot face atractivă oferta noastră turistică, din toate punctele de vedere (închiriere autoturisme la tarife competitive, transport în comun ușor accesibil, sortiment minimal în alimentația publică etc.). Concluzia firească ce se degajă din această situație de fapt este că în politica tarifară sîntem datori să practicăm tarife competitive, care să stimuleze sosirile de turiști — și în primul rînd din țările europene, care furnizează 97% din fluxul de turiști spre România.

Este necesar, de asemenea, să avem în vedere că în turismul internațional cursul de revenire nu este comparabil cu cel privind exportul de mărfuri și că metodologia actuală de calcul dezavantajează dezvoltarea turismului. Astfel, exportul de mărfuri efectuat la un curs de revenire egal cu cel obținut din prestații de turism internațional este mai puțin rentabil, deoarece în turism, la numărătorul fracției se trec prețurile interne, cu impozit și beneficiul respectiv, iar la exportul de mărfuri prețul de vânzare loco-fabriea, fără impozit pe circulația mărfurilor. Deci, numărătorul fracției, exprimat în lei, fiind mai mare în turism, raportul — cursul de revenire — este, automat, și el mai mare. Ar trebui poate să se convină, pe baza unor calcule simple, ca atunci cînd se calculează cursul „x” în turism să se admită ca acesta să fie cu 20—25% mai bun decît în cazul exportului de mărfuri. Luarea în considerare a cursului real de revenire în turism ar permite o mai mare impulsionare a dezvoltării turismului internațional. Criza economică găsește turismul nostru mai bine plasat ca posibilități de acționare, fapt ce ne obligă să eliminăm o serie de anomalii care nu ajută să se realizeze sarcina de a ridica turismul internațional al țării noastre pe o treaptă mult mai înaltă și la nivelul unei calități superioare.

Ni se cere să colorăm mai imaginativ sejurul turiștilor în țară, să le oferim forme mai variate de distracție, turism cultural, rural, vînătoare, pescuit etc.

dr. Clement GAVRILESCU

Creșterea inflației față de anul precedent (%)

	Canada	S.U.A.	Japonia	Franța	R.F.G.	Italia	Anglia	Alte țări occidentale industriale	Total țări occidentale industrializate
1963/1972	3,3	3,3	5,6	4,4	3,2	4,3	4,9	4,9	3,9
1972/1973	7,6	6,2	11,8	7,4	7,0	10,8	9,2	8,7	7,7
1973/1974	10,9	11,0	24,4	13,7	7,0	19,1	16,0	12,4	13,1
1974/1975	10,8	9,1	11,8	11,7	5,9	17,0	24,2	11,2	11,1
1975/1976	7,5	5,8	9,3	9,6	4,3	16,8	16,5	10,6	8,3
1976/1977	8,0	6,5	8,0	9,5	3,7	17,0	15,9	11,3	8,4
1977/1978	8,9	7,7	3,8	9,3	2,7	12,1	8,3	8,5	7,2
1978/1979	9,1	11,3	3,6	10,6	4,1	14,8	13,4	7,8	9,0
1979/1980	10,1	13,5	8,0	13,5	5,5	21,2	18,0	10,2	11,8
1980/1981	12,5	10,4	4,9	13,3	6,0	18,7	11,9	10,3	9,9
1982/1983	7,4	3,0	2,0	10,0	3,5	14,5	6,6	8,6	5,5

Sursa : World economic Outlook, I.M.F. Washington, D.C. 1983, tabel nr. 7, pag. 175

tatea materialului publicitar oferit, promptitudinea răspunsului letric la o asemenea cerere, contactul cu personalul de la bordul avionului TAROM care îl aduce în țară, gradul de confort din avion, punctualitatea decolării și aterizării, materialul publicitar pe care îl găsește aici (sau nu-l găsește) — despre țară în genere și, mai ales, despre locul unde își va petrece sejurul etc. ; deci, atîtea elemente care nu țin de politica tarifară și care costă foarte puțin în raport cu efectul obținut. Turismul, prin natura lui, cere o permanență cultivare a detaliului și eradicarea definitivă a lipsurilor elementare, a greșelilor care, în turismul internațio-

sejurului. În stadiul actual de dezvoltare a turismului nostru internațional atenția nu se concentrează pe o anumită zonă turistică, cum ar fi litoralul, ci pe întreaga țară, în care turistul străin se deplasează după voie și se oprește unde se simte mai bine. Deci, nu trebuie niciodată scăpat din vedere faptul că țara se prezintă cu ansamblul frumuseților ei turistice deosebite, dar și cu condițiile pe care le oferim și că depinde exclusiv de noi să putem atrage cît mai mulți turiști, să-i facem să se simtă bine și să probeze satisfacția sejurului lor prin revenire repetată ; este, deci, necesar să acționăm permanent asupra tuturor elementelor

Cooperarea interuzinală

(Urmare din pag. 8)

operatoare, diminuarea cheltuielilor de transport, sporirea operativității în relațiile de cooperare, utilizarea în comun de către mai multe întreprinderi a utilităților. În acest sens menționăm că, de pildă, pe platforma Berceni, unde funcționează două întreprinderi („Vulcan” și I.M.G.B.), se realizează o astfel de cooperare care asigură obținerea unor produse finale, complexe, în condițiile diminuării la maximum a costurilor de producție.

Apreciem că una din cauzele care au determinat sporirea costurilor componentelor și prin aceasta atingerea unui nivel necorespunzător de specia-

lizare și concentrare a fost și mai este încă **numărul prea mare de tipodimensiuni** pentru mașini și elemente constructive cu destinații tehnico-economice apropiate, care fac obiectul activității unui număr nejustificat de mare de unități specializate. Producția acelorasi familii de utilaje sau instalații este încă divizată pe o gamă exagerat de mare de sortimente și tipodimensiuni, fără justificare economică suficientă, ceea ce fragmentează fabricația și reduce nivelul producției. Reducerea acestei mari mase de tipuri și sorto-tipo-dimensiuni condiționează nu numai concentrarea fabricației de componente tipizate dar și mobilitatea și elasticitatea profilurilor uzinale, ca-

racteristici cerute de actualul ritm al progresului tehnic și de condițiile pieței externe.

Este cunoscut că sporirea și diversificarea nomenclaturii de produse, simultan cu sporirea gradului de complexitate a mașinilor și instalațiilor vin în directă contradicție cu concentrarea, specializarea și eficiența producției, dacă nu se adoptă concepții moderne de proiectare bazate pe **tipizare, standardizare și interschimbabilitate modulară**.

În același timp, este incontestabil că asigurarea capacităților specializate constituie o cerință importantă pentru lărgirea și îmbunătățirea cooperării în producție. Una din soluțiile cele mai economice de rezolvare a problemei acestor capacități este **utilizarea pentru producția de componente a vastei rețele de unități care există în cadrul industriei mici**“.

Considerații privind corelația comerț exterior — venit național

ROMÂNIA SOCIALISTĂ, acționând consecvent în direcția dezvoltării complexe și multilaterale a economiei naționale, acordă totodată o atenție deosebită lărgirii și diversificării relațiilor economice externe, participării active și eficiente la schimburile mondiale de valori materiale. De aceea, la aprecierea implicațiilor dinamicii exporturilor și importurilor țării noastre asupra venitului național este necesar să se țină seama de larga deschidere a economiei noastre naționale către exterior, de acțiunea directă și indirectă a comerțului exterior asupra dezvoltării economico-sociale în etapa actuală și în perspectivă, în condițiile intensificării unor fenomene ale crizei economice mondiale. Este semnificativ în acest sens că în deceniul 1970—1980, cit și în actualul cincinal, comerțul exterior cunoaște cel mai înalt ritm de creștere în comparație cu alți indicatori de sinteză ai dezvoltării economico-sociale a țării noastre. De asemenea, după unele calcule, circa 1/3 din producția națională se creează și se realizează prin participarea la circuitul economic mondial.

În aceste condiții, este evident că are loc o creștere a rolului comerțului exterior în producerea și realizarea produsului social și a venitului național. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este necesar să luăm toate măsurile pentru a realiza în cele mai bune condiții producția de export, la calitatea și nivelul tehnic cel mai ridicat, pentru a crește continuu, pe această cale, valorificarea superioară a materiilor prime. Să dezvoltăm, totodată, puternic cooperarea în producție ca o cale importantă pentru activitatea de comerț exterior.”

Ritmurile superioare de creștere a comerțului exterior în comparație cu producția națională demonstrează convingător preocuparea țării noastre pentru fructificarea multiplelor avantaje ce pot fi obținute prin participarea la schimburile economice internaționale. Totodată, evoluția comerțului exterior al României pune în evidență dificultățile care apar pe piața mondială ca urmare a crizei economice prelungite și a împletirii acestei crize cu alte crize internaționale în domeniul energetic, al materiilor prime, valutar-financiar etc. Astfel, potrivit posibilităților existente în economie, ca și pentru a face față unor nevoi interne ale economiei naționale, în condițiile amplificării politicilor restrictive pe plan comercial, valutar, financiar, tehnologic etc. s-a recurs, în ultimii ani, la o reducere a importului, paralel cu intensificarea eforturilor

pe linia menținerii la un nivel ridicat a exporturilor. Aceste tendințe s-au accentuat în special în primii ani ai actualului cincinal. Realizarea unei părți a produsului social pe piața externă, înlocuirea acestor părți sub raport material și valoric generează unele consecințe directe și asupra structurii și mărimii venitului național utilizat. Aceste modificări determină în ultimă instanță apariția unor deosebiri de structură și mărime între venitul național creat și venitul național utilizat al unei țări.

Modificările de structură se explică prin aceea că venitul național creat are o structură materială corespunzătoare structurii pe ramuri a economiei naționale, care în funcție de nivelul și stadiul de dezvoltare economică, de volumul și gradul de atragere în circuitul economic a resurselor materiale, de tradițiile în dezvoltarea diferitelor ramuri etc. asigură satisfacerea nevoilor interne ale consumului productiv și neproductiv. Într-o proporție mai mare sau mai mică, precum și unele disponibilități pentru export. În consecință, între structura materială a venitului național creat și structura materială a venitului național utilizat în practică există deosebiri.

Să amintim că structura materială a venitului național utilizat reflectă raportul dintre mijloacele de producție destinate reluării producției pe scară largită și bunurile de consum necesare satisfacerii nevoilor populației. Pe calea importurilor și exporturilor, de exemplu, se pune de acord volumul și structura mijloacelor de producție destinate punerii în funcțiune a noilor obiective economice și social-culturale cu volumul și structura mijloacelor de producție obținute în sectorul I din cadrul economiei naționale și care, din punct de vedere valoric, au drept corespondent fondul de amortizare și fondul de acumulare.

În stadiul producției, fondul de amortizare se materializează atât în mijloace de producție, cit și în bunurile de consum rezultate în ramurile sectorului I și sectorului II. De asemenea, fondul de acumulare are drept surse atât produsul pentru societate creat în sectorul I, cit și produsul pentru societate creat în sectorul II al producției sociale. În sfera consumului însă, fondul de amortizare și fondul de acumulare trebuie să se prezinte, din punct de vedere material, sub forma mijloacelor de producție. În consecință, considerăm că în procesul realizării produsului social prin intermediul pieței interne și externe se asigură acel raport între masa mijloacelor

de producție și masa bunurilor de consum care să permită reluarea pe scară largită a procesului de producție și satisfacerea nevoilor materiale și spirituale ale populației, corespunzător condițiilor concret-istorice existente într-o țară la un anumit moment.

Dar pe ce alte planuri se concretizează acțiunea comerțului exterior asupra dinamicii și calității dezvoltării? Schimburile între cele două sectoare ale producției sociale, așa cum demonstrează experiența practică, au loc nu numai pe piața internă, dar și pe piața externă. Astfel, prin intermediul comerțului exterior, unele mijloace de producție care depășesc nevoile consumului intern sint schimbate fie pe alte mijloace de producție, fie pe bunuri de consum și invers, o parte a produsului social din sectorul II se poate realiza pe piața externă, mijlocind completarea mijloacelor de producție necesare consumului intern productiv sau obținerea altor bunuri de consum solicitate pe piața internă. Este perspectiva din care comerțul exterior joacă un rol important în adaptarea structurii materiale a venitului național creat la cerințele consumului productiv și neproductiv, cerințe reflectate în structura materială a venitului național utilizat, stabilită prin plan, cu ajutorul balanței privind utilizarea finală a venitului național.

Concomitent cu modificările din structura materială a venitului național, comerțul exterior exercită o influență, în primul rând, asupra mărimii venitului național creat prin activitățile productive desfășurate de către diferitele verigi ale circulației mărfurilor pe piața externă. De asemenea, prin efectele propagate asupra factorilor de producție, comerțul exterior contribuie la completarea factorilor de producție formați din mijloace de producție pe calea importului. În condițiile în care sînt importate mijloace de muncă mai perfecționate, aceste implicații sînt și mai mari, determinînd și o creștere a venitului național, în special pe seama productivității muncii. Prin toate acestea comerțul exterior duce la sporirea venitului național creat prin completarea factorilor de producție pentru care o țară este deficitară, precum și prin potențarea factorilor de producție, prin ridicarea nivelului tehnic și tehnologic al producției. Tocmai de aceea, așa cum se subliniază în documentele de partid, în etapa actuală comerțul exterior joacă un rol important în atragerea rațională a resurselor naturale în circuitul economic și valorificarea lor superioară, influențînd pe această cale dinamica venitului național creat.

Ca verigă a sferei circulației mărfurilor, comerțul exterior exercită o puternică influență și asupra mărimii venitului național utilizat. Aceste implicații se află în strinsă legătură cu modificările din structura materială a venitului național. Astfel, comerțul exterior determină și unele deosebiri de mărime între venitul național creat și venitul național utilizat, în sensul că venitul național utilizat poate fi mai mare sau mai mic față de venitul național creat în funcție de volumul și eficiența economică a importurilor și exporturilor.

Într-o variantă simplificată, venitul național utilizat se poate determina prin scăderea din venitul național creat a soldului balanței comerciale din perioada de gestiune respectivă. Implicațiile asupra mărimii venitului național utilizat sînt în funcție de mărimea și felul soldului balanței comerciale. La interpretarea implicațiilor soldului balanței comerciale asupra sporirii venitului național utilizat trebuie să se țină seama, așadar, în primul rînd, de faptul că în cazul balanței comerciale active are loc numai o scoatere temporară de valori materiale din circuitul intern și plasarea lor în sfera relațiilor economice externe, care se vor retrage treptat prin sporirea posibilităților pentru import. În cazul unei balanțe comerciale pasive, sporirea venitului național utilizat are loc prin atragerea temporară de valori materiale din sfera relațiilor economice externe, proces care duce la creșterea datoriei externe, la restrîngerea posibilităților de import în perspectivă, cu efecte negative asupra mărimii venitului național utilizat în viitor.

În etapa actuală, ca urmare a participării active și eficiente a țării noastre la schimburile economice internaționale este necesară aprofundarea multiplelor modalități prin care comerțul exterior

* Vezi: Albu D. Alexandru, Puiu Alexandru, Rujan Ovidiu, Comerțul exterior și sporirea venitului național. Viața economică nr. 22/1971; O. Lăzăroiu, Probleme ale eficienței comerțului exterior în procesul dezvoltării economice a României, în volumul „Teorii și modele ale creșterii economice în socialism”, nr. 15, Editura Academiei R.S. România, București, 1970, p. 143-167; Ion Bujorici, Napoleon Pop și Vasile Radu, Eficiența economică a comerțului exterior. Editura politică, București, 1976, p. 40-41; Soşialistické rasšírennoe vospróizvodstvo, Voprosi ékonomickéi teórii i politiki. Pod redakciei Dr. ek. nauk K. I. Mikulskogo. Iz. Mislí, Moskva, 1980, p. 272-280.

influențează mărimea venitului național utilizat. Ținînd seama și de importanța deosebită a economisirii muncii sociale, ca unul din criteriile de bază pentru aprecierea eficienței economico-sociale, considerăm că și metodologia de determinare a influenței comerțului exterior asupra venitului național utilizat trebuie să pornească de la acest parametru de bază al economiei noastre naționale. În literatura economică din țara noastră ca și din alte țări socialiste*) există unele contribuții de ordin teoretic și metodologic menite să deschidă o largă perspectivă pentru aprecierea mărimii venitului național utilizat în condițiile lărgirii activității de comerț exterior și sporirii eficienței economice în acest domeniu.

Din activitatea de comerț exterior, prin operațiunile de export și import pot rezulta atît economii de muncă socială cît și unele pierderi de muncă socială, influențîndu-se favorabil sau, respectiv, nefavorabil mărimea venitului național utilizat. Bunăoară, economiile de muncă socială apar atunci cînd produsele destinate exportului sînt obținute în condiții de productivitate, de eficiență și calitate înaltă, ceea ce asigură resurse importante pentru creșterea venitului național utilizat. În această direcție acționează asupra venitului național utilizat și economisirea muncii sociale prin importul unor mărfuri pentru producerea cărora o țară, ca urmare a productivității muncii mai scăzute în sectoarele respective, ar cheltui o cantitate mai mare de muncă socială. Asemenea implicații ale exportului și importului asupra mărimii venitului național utilizat au loc numai în condițiile în care prețurile atît pe piața internă, cît și pe piața internațională se determină în funcție de valoarea națională precum și de valoarea internațională a mărfurilor. În perioada desfășurării crizelor economice, precum și ca urmare a mobilității conjuncturii economice internaționale, prețurile se abat de la valoarea lor și în consecință mecanismul de stabilire a influenței comerțului exterior asupra mărimii venitului național utilizat devine mai complex, fiind necesare calcule suplimentare pentru evaluarea implicațiilor acestor factori asupra prețurilor mărfurilor și în continuare asupra volumului importurilor și exporturilor.

Complexitatea activităților de comerț exterior, amploarea operațiunilor de import-export conduc și la o diversificare a modalităților prin care această ramură a economiei naționale influențează asupra mărimii și structurii venitului național. Într-o formă sintetică, principalele direcții de influențare a mărimii venitului național creat și a venitului național utilizat sînt puse în evidență și de schema alăturată.

La analiza modalităților și direcțiilor prin care comerțul exterior duce la sporirea venitului național creat sau utilizat este necesar să se țină seama și de formele pe care acestea le îmbracă. De menționat că în sistemul de statistică și planificare, comerțul exterior include ansamblul operațiunilor de import și export al căror conținut cunoaște un proces continuu de diversificare. Astfel, în etapa actuală, se dezvoltă formele noi ale schimburilor economice internaționale ca: transferul de tehnologii, cooperare economică în producție etc., și care dețin o pondere în continuă creștere în totalul importurilor și exporturilor. Aceste tendințe noi în activitatea de comerț exterior sînt determinate de actuala revoluție științifico-tehnică și influențează direct și mărimea venitului național creat sau utilizat. În țara noastră, de exemplu, după unele calcule, dezvoltarea cooperării economice internaționale, sub diferite forme, permite ca aproximativ 20-25% din comerțul exterior să se deruleze prin intermediul diferitelor forme și activități de cooperare.

În etapa actuală, complexitatea activităților de comerț exterior, interpenetrarea diferitelor forme de activitate, mobilitatea accentuată a acestora determină existența unor greutăți pe linia delimitării stricte a ponderii fiecărei forme de relații economice internaționale. De aceea, și aprecierile asupra contribuției diferitelor forme de comerț exterior la sporirea venitului național au mai mult o valoare orientativă, surprinzînd caracterul de tendință al proceselor economice, sensurile în care diferite activități desfășurate pe piața externă de către o țară duc la sporirea potențialului ei economic.

prof. dr. Constantin BĂRBĂCIORU
Universitatea din Craiova

Mapamond tehnico-științific

Plasma – utilizări industriale

PÎNĂ NU DEMULT considerată o curiozitate de laborator, utilizarea plasmei în activități cu caracter industrial pare să fi atins gradul de maturitate. Sub aspect fizic, procedeul (cunoscut încă de la începutul secolului) constă în ionizarea moleculelor unui gaz care traversează un arc electric continuu, la o tempera-

tură de peste trei mii de grade. În acest stadiu, moleculele de gaz se „rup”, creînd o stare instabilă a materiei denumită plasmă. Avantajele plasmei constau în nivelul foarte ridicat de electro și termoconductibilitate, proprietăți care permit și identificarea principalelor domenii de aplicare industrială: potrivit unor es-

timări, pînă în momentul de față, cele mai importante ar fi: tratamentul mineralelor și al metalelor, gazeificarea cărbunelui, valorificarea biomasei etc. Spre exemplu, utilizarea plasmei permite reducerea fontei prin utilizarea directă a cărbunelui ca sursă de energie și nu a cocsului metalurgic; o altă aplicație este localizată la recuperarea în stare lichidă a metalelor conținute în pulberile reziduale care rezultă din prelucrările metalurgice.

Sub aspect economic general, utilizarea plasmei în anu-

mile procese industriale oferă avantaje incontestabile — un înalt randament de valorificare a energiei (randament care poate fi de ordinul a 90%), economie de investiții, efecte poluante nule. Dar valorificarea acestui potențial presupune încă o intensă muncă de cercetare. Cele mai importante aspecte vizînd aplicarea industrială a plasmei constau în determinarea naturii electrozilor, alegerea gazului în funcție de fiecare utilizare concretă, întreținerea temperaturii utile, perfecționarea procedeelor de utilizare.

Aplicarea fermă a principiilor antreprizei și acordului global în construcții-montaj

REALIZAREA programului de investiții din acest an, care totalizează pe ansamblul economiei naționale un volum de 252 miliarde de lei — cu 4% mai mare decât cel din 1983 — implică, pentru oamenii muncii din ramura de construcții-montaj, sarcini de deosebită importanță. Acestea se concretizează cantitativ în punerea în funcțiune a 400 de capacități de producție importante, industriale și agrozootehnice, a unor lucrări din domeniul economiei apelor, continuarea sau atacarea lucrărilor la numeroase alte obiective economice, darea în folosință a 150 mii de locuințe, a unor clădiri cu destinație social-culturală ș.a. — iar calitativ, în creșterea productivității muncii pe o persoană cu 6,5% și reducerea cheltuielilor la 1 000 de lei producție cu 12 lei. Planul național unic prevede în acest sens concentrarea resurselor pentru grăbirea punerii în funcțiune a obiectivelor în curs de execuție, respectarea cu strictețe a graficelor de eșalonare a investițiilor, a duratelor de execuție normate pe tipuri de capacități și obiecte, folosirea eficientă a forței de muncă, a utilajelor de construcții și mijloacelor de transport, valorificarea tuturor posibilităților de reducere în continuare a costului lucrărilor, pentru sporirea eficienței fiecărui leu investit sau cheltuit.

PREMISE organizatorice deosebit de favorabile pentru îndeplinirea acestor sarcini au fost create pe baza hotărârii adoptate de Comitetul Politic Executiv al C.C. al P.C.R. din 28 ianuarie a.c., privind perfecționarea sistemului de aplicare a acordului global în construcții-montaj prin preluarea lucrărilor în antrepriză — care detaliază, la specificul acestei ramuri, măsurile înscrise în Programul privind aplicarea fermă a principiilor autoconducerii muncitorești și autogestivității, perfecționarea mecanismului economico-financiar și a sistemului de retribuție a muncii și în Programul privind creșterea mai accentuată a productivității muncii și perfecționarea organizării și normării muncii, relative la legarea și mai strânsă a veniturilor oamenilor muncii de rezultatele muncii depuse, la generalizarea organizării și retribuției muncii în acord global, la constituirea de brigăzi complexe în toate unitățile.

Baze organizatorice și metodologice

PREVEDERILE acestei hotărâri, cu unele aprofundări și completări, au fost transpuse în acte normative*) întrate în vigoare la 16 martie; s-a procedat la reorganizarea în consecință a unităților de construcții-montaj, după sistemul brigadă complexă și brigadă specializată de antrepriză (unitate de bază), antrepriză (unitate fără personalitate juridică), întreprindere-antrepriză, trust sau centrală de antrepriză generală. (ierarhie scurt-circuitată în cazul brigăzilor aflate direct sub coordonarea întreprinderilor sau trusturilor) — acțiune în urma căreia s-a redus numărul nivelurilor ierarhice, a crescut caracterul operațional al acestora, s-a realizat apropierea conducerii de producție, s-a raționalizat aparatul administrativ, un număr însemnat de cadre tehnico-ingenerești au fost afectate conducerii directe a execuției. Au fost elaborate**) norme meto-

logice care detaliază, în spiritul reglementărilor legale, modalitățile concrete privind aplicarea acordului global prin preluarea lucrărilor în antrepriză, conținutul contractelor de acord global, obligațiile și răspunderile diferitelor eșaloane ierarhice, ale părților contractante, condițiile de retribuție. Pentru simplificarea operațiunilor de pregătire a producției și de elaborare a documentelor necesare încheierii contractelor de acord global cu brigăzile — operațiuni laborioase chiar în cazul aplicării proiectelor-tip — s-au creat condiții prin elaborarea, în cadrul Ministerului Construcțiilor Industriale, a unor tehnologii-tip pentru o serie de categorii de obiecte repetitive (în variante care țin seama de posibilitățile unităților de execuție), prin facilitarea accesului la mijloacele tehnicii de calcul în vederea elaborării devizelor sintetice pe stadii fizice și a devizelor analitice pe categorii de lucrări (cu posibilități de adaptare la tehnologia aleasă în vederea unei cât mai judicioase utilizări a resurselor și scurtării duratei de execuție) — setul de programe Vartex, creat de Centrul de organizare și cibernetică în construcții, oferind avantajele de viteză și precizie ale calculatorului electronic pentru o recapitulare reală, ca bază pentru determinarea manoperei și pentru plata acesteia potrivit realizărilor efective.

Acum, principalul este ca aceste premise să fie grabnic, deplin și eficient

*) Decretul Consiliului de Stat nr. 92/1984 privind îmbunătățirea organizării unităților de construcții-montaj, în vederea preluării execuției lucrărilor în antrepriză; Decretul Consiliului de Stat nr. 93/1984 privind retribuția în acord global a personalului muncitor din activitatea de construcții-montaj, prin preluarea lucrărilor în antrepriză.

**) De către Ministerul Construcțiilor Industriale, Comitetul pentru Problemele Consiliilor Populare și Ministerul Muncii.

Contractul de acord global

- obiect ● condiții ● obligațiile și răspunderile părților ● documente anexe

BRIGADA COMPLEXĂ de antrepriză contractează în acord global și execută în întregime unul sau mai multe obiecte sau părți de obiecte complexe.

În contract se specifică: ● părțile contractante — denumirea antreprizei, a brigăzii, numele și calitatea persoanelor prin care acestea sint reprezentate; ● obiectul (și investiția din care acesta face parte) la care urmează să se execute lucrările de construcții-montaj; ● valoarea (stabilită prin deviz) a acestor lucrări și suma globală pe care brigada o primește pentru execuția lor — ambele defalcate pe stadii fizice; ● durata de execuție, în luni (cu specificarea termenului de începere și a celui de predare); ● obligațiile brigăzii: ● să execute în întregime lucrările contractate, la termenele prevăzute în graficul de execuție pe stadii fizice, până la terminarea (recepționarea) lor, în strictă conformitate cu prevederile proiectului și respectând condițiile de calitate ce rezultă din normativele și standardele tehnice în vigoare; ● să asigure depozitarea și păstrarea în condiții corespunzătoare a materialelor primite, folosirea lor în producție potrivit normelor de consum și să ia măsuri pentru

realizarea de economii; ● să folosească rațional uneltele și utilajele primite în dotare, să realizeze întreținerea și repararea lor, să se încadreze în duratele de folosință prevăzute în deviz, astfel încât să asigure plata cotelor de amortizare; ● să păstreze concordanța dintre structura personalului și specificul, complexitatea și volumul lucrărilor, să organizeze activitatea de producție cu folosirea integrală a timpului de lucru al întregului personal; ● să asigure disciplina în muncă, respectarea regulilor de protecția muncii și de pază contra incendiilor; ● să păstreze și conserve în condiții de integritate bunurile materiale (incredințate sau create) pe care le are în gestiune, până la recepționarea și predarea lucrărilor contractate; ● să întocmească documentele necesare atestării de către beneficiar a stadiilor fizice realizate, precum și documentele tehnice necesare atestării calității lucrărilor realizate, cele prevăzute pentru lucrările ascunse ș.a., care să constituie în final „cartea construcției”; ● obligațiile antreprizei; ● să pună la dispoziția brigăzii proiectul de execuție și toate detaliile, precum și devizul lucrărilor, defalcate pe stadii fizice, care să conțină, în conformitate cu graficele de execuție și de asigurare a resurselor (fișa-limită): valoarea lucrărilor, valoarea manoperei pentru brigadă, lista cantităților limită (determinate pe baza normelor tehnice de consum) de materiale, combustibili, carburanți, energie electrică (și valoarea lor) pe care brigada le poate utiliza în executarea lucrărilor, precum și lista utilajelor și a unelto-

valorificate, în fiecare unitate, la fiecare șantier de investiții, ca sistemul creat să fie finalizat în întregime și menținut fără abateri, astfel încât să se materializeze avantajele noii concepții de organizare și retribuție: pentru economia națională — **reducerea termenelor de execuție și dare în exploatare a obiectivelor**, cu o cât mai judicioasă gospodărire a resurselor umane, materiale, tehnice, financiare; pentru colectivele de muncă din construcții-montaj — **posibilitatea de a-și spori nelimitat veniturile** prin realizarea obiectivelor de investiții într-o durată mai scurtă decât cea stabilită sau cu un număr mai mic de personal (după cum prelungirea duratei ori utilizarea unui personal mai numeros va duce la scăderea corespunzătoare a veniturilor).

La recenta Plenară a Consiliului Național al Oamenilor Muncii această problemă a constituit una din temele de mare actualitate și importanță ale dezbaterilor, cu atât mai mult cu cât după sistemul aplicat în construcții (și în transporturi) urmează să fie stabilite în amănunțime, în fiecare ramură, criteriile de bază privind aplicarea acordului global care să cuprindă întregul personal, inclusiv cel neproductiv și conducerile întreprinderilor. Așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvântarea la plenară, „aplicarea principiilor noi de retribuție, a acordului global reprezintă un factor important pentru a impulsiona buna organizare și activitate în toate unitățile, creșterea spiritului de răspundere, de ordine și disciplină”.

Prima urgență: terminarea acțiunii de încheiere a contractelor

REĂȘEZAREA aparatului unităților de construcții-montaj în noile structuri și dimensiuni, asimilarea noilor funcțiuni, sarcini și responsabilități a constituit o primă etapă obligatorie în implementarea ansamblului de măsuri; în unele cazuri, rezolvarea de detaliu, până la nivelul persoanelor implicate s-a prelungit în mod steril, provocând întârzieri în abordarea celei de-a doua faze, care de fapt este esențială: **încheierea contractelor de acord global**. Trebuie remarcat că nu pretutindeni s-a profitat de experiența anterioară a

Organizarea și funcționarea brigăzii de antrepriză

● Brigada complexă și brigada specializată (pentru lucrări de automatizare, instalații și montaj de utilaje, izolații speciale, drumuri, căi ferate, lucrări edilitare ș.a.) — unitate de bază în activitatea de construcții-montaj — se organizează pentru execuția în întregime a unor obiecte sau a unor părți de obiecte complexe, corespunzător gradului de complexitate a lucrărilor contractate. Ea se alcătuiește pe baze democratice, de către antreprenor — șef de brigadă — prin înțelegere directă cu membrii acesteia, potrivit manoperei contractate în acord global, în limita prevederilor din deviz și a sarcinilor de creștere a productivității muncii. În funcție de necesități, corespunzător volumului și gradului de complexitate a lucrărilor contractate, trebuie să se asigure structura optimă ca profesii și nivel de calificare — muncitori constructori de diferite meserii și specialități, inclusiv conducătorii de utilaje — constituiți în mai multe formații de lucru (echipe), maiștri, tehnicieni, subingineri, ingineri și alt personal.

● Pentru executarea unor lucrări de strictă specialitate, brigada complexă poate folosi, pe perioade scurte, echipe de specialiști din alte formații, plata lucrărilor executate de aceștia asigurându-se din suma totală prevăzută în contractul de acord global al brigăzii.

● Similar ca alcătuire cu brigăzile de antrepriză, în activitatea de mecanizare, producție secundar-industrială, aprovizionare ș.a. se constituie, pentru lucrările aferente obiectivelor de investiții, formații (echipe de muncitori), care încheie contract de acord global cu antrepriza sau — după caz — unitatea de mecanizare în cadrul căreia sint organizate.

● Organizarea și funcționarea brigăzii se realizează potrivit principiilor autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare, pe bază de buget de venituri și cheltuieli.

● Brigada poate hotărî excluderea oricărui membru al său care nu-și îndeplinește sarcinile și atribuțiile stabilite.

● Sumele stabilite în contractul de acord global pentru plata manoperei sint ferme și se plătesc integral la terminarea lucrărilor contractate, cu respectarea calității prevăzută în standarde — confirmată de organele Inspecției de stat în construcții — și cu încadrarea strictă în consumurile normate de materiale, combustibili și energie. Pentru economiile de materiale, combustibili și energie realizate se acordă premii și alte stimulente, potrivit legii. Pe parcursul executării lucrărilor se acordă avansuri de până la 80% din suma cuvenită pentru manoperă, corespunzător stadiilor fizice realizate. Avansurile se repartizează de către șeful brigăzii, cu acordul membrilor acesteia, în raport cu contribuția fiecărui membru la realizarea lucrărilor (coeficient de randament), retribuția tarifară și timpul efectiv lucrat. Suma de bani ce se încasează la terminarea și recepționarea lucrărilor reprezintă diferența dintre suma totală globală cuvenită pentru retribuție, stabilită prin contractul de acord global, și suma avansurilor lunare.

● Pentru acele obiecte (părți de obiecte) la care se realizează economii față de volumul contractat al lucrărilor, cu respectarea prevederilor din proiect și a calității prescise, se consideră ca realizat întreg volumul contractat.

● Evidențele privind activitatea brigăzii se țin de către șeful acesteia și ajutoarele lui, reducându-se personalul de administrație. În cazul în care brigada execută concomitent mai multe obiecte, evidențele se țin pe fiecare dintre acestea.

● La obiectivele aflate în prezent în curs de execuție, în raport cu stadiul fizic realizat, se contractează în acord global lucrările rămase de executat până la terminarea și recepționarea fiecărui obiect.

aplicării acordului global la fostele loturi, șantiere, grupuri de șantiere, pentru înlesnirea asimilării noii metodologii. Practic, la două luni de la intrarea în vigoare a regementărilor menționate, proporția contractelor încheiate este destul de mică și sint cazuri când rezolvarea s-a făcut formal.

prin simpla semnare a documentului primar, urmînd ca anexele — care detaliază de fapt parametrii întregului mecanism — să fie adăugate ulterior.

Dan CONDREA

(Continuare în pag. 21)

cu care se dotează brigăzile și durata de utilizare a acestora;

- să asigure: aprovizionarea tehnico-materială și dotarea cu unelte și utilaje conform graficelor prevăzute în contract; efectuarea tuturor probelor și încercărilor de laborator, precum și asistență tehnică pe parcursul lucrărilor; coordonarea cu celelalte brigăzi de specialitate, corelînd termenele de predare a fronturilor de lucru conform graficelor de execuție; relațiile cu beneficiarul și proiectantul și urmărirea respectării obligațiilor acestora, prevăzute în contractul de antrepriză;
- să controleze pe faze execuția lucrărilor, să verifice îndeplinirea condițiilor de calitate și încadrarea în consumurile normate de materiale, combustibili și energie;
- să prelucreze evidența primară și să întocmească toate documentele prevăzute de lege din domeniul financiar-contabil și de personal; să întocmească documentele necesare decontării producției și încasării drepturilor de retribuție pentru personalul muncitor din brigadă;
- să organizeze și să efectueze, la terminarea lucrărilor, recepția acestora și să verifice eliberarea sumei integrale prevăzute în contract, în conformitate cu prevederile legale;
- răspunderile contractuale: a brigăzii — de a reface (și de a suporta cheltuielile necesare) lucrările executate de calitate necorespunzătoare, de a suporta valoarea resurselor materiale și energetice consumate peste prevederile din norme sau distruse din vina sa; a antreprizei — de a asigura folosirea timpului de muncă de către întregul personal din brigadă în cazul intreruperii pro-

cesului de producție datorită unor motive tehnice, neasigurării resurselor necesare sau altor cauze, detășarea personalului disponibil, transferarea lui la alte brigăzi.

Anexe la contract:

- proiectul de execuție al obiectului;
- lista obiectelor ce se contractează (cod, denumire, valoare de deviz — din care manopera brigăzii, termenele de începere și predare, durata de execuție în luni, termenul de asigurare a proiectelor și tehnologiilor de execuție);
- devizul, cuprinzînd — pe stadii fizice — cantitatea, prețul unitar și valoarea lucrărilor (total, din care manoperă, iar din total evidențindu-se separat valoarea manoperei pentru manipulări de materiale, a celei pentru manipularea, exploatarea și întreținerea mijloacelor de mecanizare, cheltuieli indirecte și cota-parte din aceste cheltuieli pentru introducerea tehnicii noi, beneficiu);
- graficul de execuție pe stadii fizice (cu cantitățile, valoarea și manopera, total și pe lună);
- fișa privind structura brigăzii, cuprinzînd, total și pe luni: valoarea producției, manopera directă (în lei), volumul de muncă (în ore), numărul total (mediu) de muncitori (din care pe meserii: constructori, izolatori, instalaționi etc.), productivitatea muncii (în lei);
- graficul de esalonare a asigurării resurselor (fișa-limită) — cantități totale de materiale, prefabricate, furnituri etc., unelte, utilaje de construcții și mijloace de transport, cu programarea și urmărirea lor pe luni.

Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice? *)

AM PREZENTAT mai înainte unele aspecte ale dezvoltării industriilor producătoare de noi tehnologii și sferele de activitate ce beneficiază de aplicațiile acestora. Cum obiectul muncii asupra căruia acționează noile tehnologii și îndeosebi Tehnicile Informaționale (T.I.) îl constituie cu preponderență **informația** — stocarea, prelucrarea și transmiterea acesteia —, poate că nu ar fi lipsit de sens să încercăm să deslușim ce loc ocupă aceasta în viața societății moderne. Literatura economico-socială din țările industrial dezvoltate apreciază tot mai frecvent informația drept resursă, bun de larg consum cu valoare socială, economică și politică și consideră că parcurgem un proces amplu și ireversibil de „informatizare” a societății.

Datele statistice aduc mărturie despre dezvoltarea industriilor T.I. în ritmuri anuale de peste 100%, despre accelerarea comerțului internațional cu aceste produse, despre accentuarea concurenței și luptei pentru prioritate și supremație în domeniile noi. De aci reiese clar de ce preocuparea pentru dezvoltarea acestor domenii devine prioritară pentru strategiile economice. Dar mai puțin evidentă este importanța cu totul deosebită pe care o are „obiectul muncii” T.I. — informația. La prima vedere poate părea exagerată atenția ce se acordă informației atita vreme cît nimeni nu se hrănește cu informație și, în această optică, ar putea să pară absurdă aprecierea referitoare la „informatizarea” societății. Principalul argument cu care se susține existența fenomenului de „informatizare” este acela că o parte tot mai însemnată a forței de muncă este antrenată în domeniile informaționale. Bunăoară în S.U.A. se consideră că în timp ce cu un secol în urmă numai 10% din forța de muncă activa în sectoarele informației, astăzi raporturile se modifică radical. În anii '70-'80 activitățile din sectoarele extractive și prelucrătoare foloseau mai puțin de un sfert din totalul resurselor umane iar restul activa în ceea ce se numea sectorul servicii, iar în cadrul acestora marea majoritate activează în domeniul informațional. În aceeași perioadă, în Franța — aprecia un studiu guvernamental elaborat de Simon Nora și Alain Minc — 45% din totalul forței de muncă activa în sectorul informației.

Proporții asemănătoare și chiar superioare se constată și în alte țări industrial dezvoltate. În articolul „Informația ca resursă” de Harlan Cleveland din „Sinteza” nr. 56 din 1983 se arată că în decursul vieții unei singure generații au intervenit modificări esențiale: datorită progresului tehnico-științific, automatizării și robotizării tot mai accentuate s-a ajuns la situația că în procesul extragerii și producerii propriu-zise a bunurilor materiale sint antrenați din ce în ce mai puțini oameni, în timp ce în fazele de cercetare-proiectare, pregătire a fabricației, organizare și planificare a producției, circulației și desfacerii produselor activează proporții tot mai importante ale forței de muncă. În țările industrial dezvoltate se remarcă faptul că **activitatea economică** nu se mai rezumă la administrarea **obiectelor**, a valorilor fizice concrete ci că, pentru un număr crescând de oameni și pentru oamenii de afaceri îndeosebi, **obiectul muncii** îl constituie informația — ideile, cunoștințele, procedeele, strategiile publicitare și de desfaceri, operațiile financiare și administrative, relațiile cu forurile publice etc., etc. Prin natura ei, informația se deosebește categoric de celelalte resurse. Ea este alcătuită din tot ceea ce mintea omenească observă, stochează, analizează și integrează. Ea poate fi transportată cu viteza luminii, iar transmiterea ei de la o persoană la alta nu are același efect pe care îl are transferul bunurilor materiale, o idee, informație, sau un procedeu transmis continuă să poată fi utilizabil de toți posesorii.

Informația ca formă particulară de energie

DINTRE NUMEROASELE încercări de definire a acestui important obiect al muncii pe care îl constituie informația ni se pare necesar să semnalăm și unele care consideră că este vorba de o nouă formă de existență în afară de materie și energie. Joël de

Rosnay („Le macroscope. Vers une vision globale”, Ed. du Seuil, 1975) afirmă că „Informația, de asemenea, este energie. Dar o formă particulară de energie, pentru că ea permite să se elibereze și controleze puterea. Această legătură strinsă între energie și informație a apărut în lumină în momentul în care s-a înțeles că trebuie în mod obligatoriu să cheltuiesti energie, pentru a acumula informații. Și, invers, că ești obligat să folosești informații pentru a colecta și domestici energia. Orice informație se plătește în energie. Orice surplus de energie se plătește în informație”.

Rolul hotărîtor pe care îl dobîndește informația în perioada actuală este remarcabil de sugestiv subliniat de Julian Simon în „The Ultimate Resource”: „S-ar putea ca unele resurse de energie să aibă un caracter limitat — dar nu același lucru poate fi spus despre capacitatea noastră de a le folosi — mintea și imaginația umană constituie «ultima resursă»... Soluția primordială a problemei energiei rezidă în capacitatea omului de a crea și îmbunătăți unele tehnologii cu care pot fi exploatare resursele energetice mai greu accesibile”. Poate că este prematur, dar totuși necesar ca din punctul de vedere al teoriei economice să fie studiate mai profund caracteristicile și locul informației în economia modernă.

Importanța informației, generic vorbind, a capacității umane de a aduna, sistematiza, prelucra informațiile, știința de a valorifica cunoștințe variate din domenii cît mai diverse, a competenței de a utiliza noile tehnologii și noile materiale reiese și din ponderea tot mai mare pe care tind să o aibă activitățile așa-zis de „software” față de cele de producere propriu-zisă chiar a noilor tehnologii. Herbert S. Dordick sublinia în articolul „The Emerging World Information Industry” din Economic impact nr. 2/1984 că în timp ce costurile telecomunicațiilor scad, se amplifică în mod deosebit serviciile informaționale — telefoanele așa-zis inteligente care oferă oamenilor de afaceri, instituțiilor administrative și particularilor informații din cele mai diverse, astfel încît în S.U.A. raportul dintre costul comunicațiilor și serviciile informaționale ajunge să fie de 1 la 4.

Programele de exploatare a capacităților tehnice noi au o însemnată hotărîtoare pentru eficiența și pentru însăși rațiunea de existență a acestora. Dotarea cu anumite noi tehnologii, oricît de perfecționate ar fi acestea, nu este de natură prin ea însăși să rezolve automat problema modernizării și, mai ales, a eficientizării activităților economice. Adesea, este mai mare nevoie de idei noi decît de aparate prea sofisticate. Hotărîtor pentru succesul introducerii T.I. este a ști ce poți să faci cu tehnicile respective, a le determina să facă operațiunile cele mai utile în condițiile date, a le crea programe de exploatare optime, adecvate situațiilor și nevoilor reale. Competența în exploatare este condiția hotărîtoare pentru valorificarea potențialităților oferite de noile tehnologii. Or, această adevărată răsturnare de situații este mai greu de sesizat și chiar de acceptat. Introducerea T.I. implică modificări nu numai în baza materială de producție, nu are numai semnificația unor simple schimbări de utilaje, ea cere crearea unui mediu ambiant (fizic vorbind) adecvat exigențelor și performanțelor sale, apoi cere modificarea ponderii și calificării forței de muncă, schimbarea radicală a mentalităților și comportamentului forței de muncă.

Exigențele introducerii noilor tehnologii

O DISCUȚIE deosebit de instructivă în acest sens am avut cu factorii de conducere ai uzinei VEB Mikromat-Dresden din R.D.G. Deși produceau un anumit tip de mașini-unelte de foarte înaltă precizie și productivitate, cu program, pe care le exportau în Japonia, Anglia, S.U.A., am constatat cu uimire că în propria uzină asemenea utilaje nu erau introduse decît într-o singură hală. S-a explicat că, dincolo de costurile ridicate ale acestor utilaje, ele impun exigențe la care nu se poate răspunde decît cu eforturi financiare și organizaționale deosebite. Avînd parametri și performanțe înalte, sint de o mare sensibilitate față de mediul ambiant, nu pot lucra decît în con-

*) Partea I și a II-a ale acestui articol au apărut în Revista economică nr. 11 și 14 din 16 martie și 6 aprilie a.c.

dițiile unei temperaturi constante, cu aer condiționat și ferite de orice poluare. Înaltele lor performanțe impun o sincronizare perfectă cu fluxurile tehnologice ale uzinei, de asemenea existența unei magazii de scule și a unei de materii prime proprii care să-i permită activitatea neîntreruptă. Programele trebuie adaptate sau înlocuite ori de câte ori se schimbă structura sau parametrii producției. Deci, dacă permite reducerea forței de muncă de o anumită calificare impune un aport de forță de muncă de calificare superioară. Crearea unui grup propriu de programatori al uzinei, crearea unor specialiști în asistență și serviciile de întreținere a utilajelor este imperios necesară. În afară de aceasta, exportul mașinilor-unelte clasice nu ridică probleme deosebite pentru uzina producătoare. Utilajele erau realizate, ambalate și livrate la export. Acum, exportul cuprinde în afara utilajelor, programele, asistența la montaj și probe, asistența pentru pregătirea cadrelor de exploatare și întreținere. Se exportă **nu numai utilajul**, ci în proporții sporite **informație** — concretizată în programe și competențe tehnico-informaționale. Or, pregătirea cadrelor care să asigure la nivelul exigențelor impuse de performanțele tehnologice înalte și de concurența internațională aceste servicii informaționale, de care depinde însăși funcționarea utilajului la câmpul rător și deci care pun în joc marca fabricii, este o problemă deosebit de dificilă. Experiența demonstrează necesitatea de a se schimba mentalitatea referitoare la importanța și rolul diferitelor funcții, la ponderea pe care o au cadrele de producție propriu-zise și cele fără de care nu se mai poate realiza exploatarea noilor tehnologii. Se impun modificări în compartimentele de producție și corelarea pregătirii cadrelor de programatori, electromecanici și electroniști, analiști etc. care să asigure funcționarea și întreținerea T.I.

Abia cînd descoperi multitudinea de dificultăți și exigențe implacabile ale noilor tehnologii înțelegi cit de precare și periculoase sînt unele comparații simpliste între randamentele unor utilaje. Dacă un utilaj programat realizează de 10—20 de ori mai repede și mai precis o operațiune față de altul, nu înseamnă că ridicarea productivității se poate realiza în mod automat numai prin introducerea noilor utilaje. Exigențele acestora, impactul introducerii lor asupra condițiilor generale de lucru, a fluxurilor și organizării producției trebuie cunoscute, luate în calcul și pregătite cu minuțiozitate pentru că, altfel, dacă nu știm **ce să facem cu noile tehnologii**, ce putem să cerem și ce putem obține de la acestea, nu putem exploata optim capacitățile tehnice, performanțele acestora.

Modificări în structura și profilul cadrelor

EVOLUȚIA tehnicilor informaționale, transformarea computerelor din mașini capabile să facă operații aritmetice în mașini capabile să exprime păreri și judecăți, adică să acumuleze cunoștințe de specialitate, să le aducă la zi și pe baza lor să desfășoare procese logice, similare inteligenței umane, ridică probleme din ce în ce mai complexe referitoare la pregătirea cadrelor din diferite domenii de activitate la nivelul exigențelor impuse de noile tehnologii. În întreaga lume se desfășoară o amplă bătălie pentru simplificarea comunicării dintre om și mașină, care este direcția fundamentală pentru pregătirea computerelor viitoare. Activitatea colectivelor interdisciplinare, colaborarea dintre specialiști în cele mai diverse domenii dobîndește o importanță hotărîtoare pentru realizarea noilor tehnologii, dar și pentru utilizarea lor. Componența și profilul cadrelor ce lucrează în aceste domenii se schimbă în mod radical. Bunăoară, în laboratoarele Bell se realizează o foarte înaltă producție intelectuală — 175 de psihologi creează dispozitive optice de citit, tehnologii de sinteză și de recunoaștere a vocii, scheme tactile și alte dispozitive menite să facă mai firesc dialogul om-mașină, permițînd comunicarea prin voce și imagini. Comunicarea om-mașină și utilizarea inteligenței artificiale în procesul adoptării deciziilor ridică o multitudine de probleme referitoare la conținutul activității umane și la înțelegerea corectă a limitelor optime ale capacităților T.I.

Perfecționarea simultană a sistemelor de elaborare și a sistemelor de comunicații — satelit, fibre optice, a noilor materiale și noilor energii, extinderea utilizării biotehnologiilor aduc la ordinea zilei necesitatea unei cit mai intense concurențe între specialiștii din cele mai diverse domenii de activitate. Epoca interdisciplinarității, a comunicării, aplicării și valorificării rapide a cunoștințelor noi dintr-un domeniu în altul ridică pretenții sporite față de pregătirea profesională a cadrelor.

Extinderea utilizării T.I., a noilor tehnologii în toate domeniile de activitate, pătrunderea lor în viața de fiecare zi a oamenilor fac necesară și pregătirea opiniei publice pentru perceperea rolului crescînd al informației, al științei și competenței profesionale pentru a putea face față dialogului om-mașină, pentru a putea valorifica optim aceste creații ale

minții omenești în interesul omului și al vieții. Afirmam în titlul articolului că ne aflăm la începutul unui ciclu de reînnoire globală a bazei tehnologice a societății. Dar, așa cum este și firesc, orice modificare în baza tehnologică se reflectă — mai devreme sau mai tîrziu — în suprastructură. Din cele de mai sus reies modificările în privința obiectelor muncii și conținutului muncii, creșterea importanței și ponderii muncii intelectuale, intelectualizarea crescîndă a activităților productive înseși.

În statele în care procesul informatizării societății a luat proporții se semnalează multiple probleme referitoare la impactul robotizării și automatizării asupra folosirii forței de muncă. Modificările structurilor de producție impuse de revoluția tehnico-științifică antrenează mutații structurale ale forței de muncă, adaptarea acesteia la noile cerințe ale T.I. ridică probleme sociale cu aspect dramatic. Tocmai de aceea mentalitatea față de noile tehnologii evoluează în mod ciclic în funcție de efectele lor sociale. Se semnalează că în occident în perioada imediat postbelică atitudinea de neîncredere și rezervă a opiniei publice față de noile tehnologii predomina, pentru ca în anii '60—'70, concomitent cu creșterea productivității muncii și larga difuziune în mase a produselor electro-casnice să apară o atitudine deosebit de încrezătoare în progresul tehnic.

Anii '70—'80, corespunzători crizei economice mondiale, dar și introducerii noilor tehnologii și extinderii fără precedent a șomajului în țările capitaliste, au declanșat din nou teama față de noile tehnologii și impactul social al acestora. Rezerva față de noile tehnologii și noile meserii, concomitent cu nesincronizarea profilurilor de pregătire profesională cu exigențele schimbărilor din structurile economice a condus la situații cu adevărat paradoxale. În timp ce în țările occidentului european șomajul atinge proporții de pînă la 10% din totalul forței de muncă se apreciază că deficitul de cadre necesare domeniilor informaționale este deosebit de mare și în creștere. Olivier Pastré a calculat deficitul de cadre cu formație informatică și electronică al Franței pentru anul 1986 ca fiind în jur de 300 000 de persoane. Cifre comparabile rezultă și pentru alte state membre ale O.C.D.E. Crearea de noi locuri de muncă impusă de informatizare nu este de natură să absoarbă în mod automat forța de muncă eliberată în alte sectoare în procesul modificării structurilor economice. Este vorba de reducerea drastică a cererii pentru anumite meserii a căror activitate poate fi înlocuită prin robotizare și automatizare și de apariția și extinderea cererii de meserii adecvate noilor tehnologii.

Dacă apreciem drept realistă aserțiunea potrivit căreia informația, prin produsele sale rafinate, știința, competența, creativitatea etc., tinde să devină o „resursă esențială”, apare necesar să facem o distincție între această resursă și resursele fizice considerate pînă acum în centrul activității economice. Înseși „resursele umane” se organizau în instituții economice pentru a produce și administra obiecte, nu informații. Or, acum proliferază tot mai mult instituții profilate exclusiv pe stocarea, transmiterea și prelucrarea acestor abstracții numite informații (date, idei, programe, procedee, strategii etc.). Dar nu numai atît, toate sectoarele de activitate sînt tot mai profund marcate de impactul informatizării. Hideaki Kumano, director în Ministerul Comerțului Internațional și Industriei din Japonia, spunea că „Adevărul este că încercăm să clădim industria bazate pe «exploatarea intensivă a științei». Toate industriile trebuie să devină mai «inteligente» atît în privința proceselor de producție cît și în cea a volumului de știință pe care îl conțin produsele în sine”.

Observatorii semnalează faptul că în măsura în care contribuie la rezolvarea unor probleme economice — reducerea consumurilor și dependenței energetice, creșterea productivității, sporirea performanțelor tehnice, accelerarea comunicațiilor etc., etc. — noile tehnologii generează noi probleme economice și social-politice. Prin particularitățile sale, informația tinde să se difuzeze, să devină un bun comun; pe măsura utilizării ea devine și mai utilă, fiind transportabilă cu viteza luminii ea schimbă ritmul și volumul activității umane. Ocupînd un loc tot mai important în viața oamenilor și în economie, se cuvine să reflectăm mai atent și mai profund asupra multiplelor sale implicații socio-economice, asupra semnificației și rolului informației în societatea de mîine pentru a putea preîntîmpina efectele nefavorabile pe care le poate avea asupra dezvoltării forțelor și relațiilor de producție, asupra relațiilor economice internaționale.

Evitarea riscului adîncirii decalajelor

PROBLEMELE producerii, aplicațiilor și efectelor noilor tehnologii sînt deosebit de complexe și contradictorii. Privite prin

prisma intereselor statelor în curs de dezvoltare aceste mari progrese ale științei și tehnicii contemporane creează premisele adâncirii inegalităților și inechităților existente, sporesc și accentuează decalajele dintre cei ce dețin prioritatea în producția, distribuția și difuzarea tehnicilor și informațiilor, cei care în fapt controlează piața noilor produse și cei ce nu au acces la acestea. În sine, tehnicile noi nu sînt nici bune nici rele. Totul depinde de cine le deține și în ce scopuri le utilizează. Perfecționarea și generalizarea lor reprezintă un proces legic ce se desfășoară în mod implacabil, astfel că pericolul adîncirii decalajelor tehnologice dintre state este iminent.

Rămînerea în urmă în privința dotării cu infrastructura de telecomunicații impusă de dezvoltarea și generalizarea noilor tehnologii constituie un handicap dificil de depășit în condițiile crizei economice mondiale actuale, de către țările în curs de dezvoltare. În același timp, decalajul referitor la nivelul de pregătire al cadrelor de specialiști implicați în implementarea noilor tehnologii tinde să se accentueze. Cu atît mai dificil de rezolvat sînt asemenea probleme în condițiile în care noile tehnologii și îndeosebi T.I. cunosc un ritm de perfecționare fără precedent în istorie. Or, a ține pasul cu acesta implică înțelegerea corectă a importanței și amplexării pe care informația a căpătat-o în viața economică și angajarea unor eforturi excepționale în lupta pentru evitarea agravării decalajelor.

Problemele accesului la noile tehnologii și la informație sînt de o complexitate fără precedent datorită specificului informației și posibilităților de transmitere a ei dincolo de frontierele statale. Chiar pentru țările industrial dezvoltate europene faptul că S.U.A. dețin 90% din băncile de date ale lumii constituie, așa cum am mai subliniat, motive de îngrijorare și de înzecire a eforturilor pentru valorificarea la maximum a priorităților pe care de dețin în anumite segmente ale pieței produselor T.I.

Ne-am referit numai la cîteva din cele mai semnificative aspecte ale impactului economic și social al informației și al noilor tehnologii asupra societății moderne. Impactul politic, în mod deosebit cel referitor la raporturile de forțe pe plan mondial, la posibilitățile utilizării noilor creații ale științei și tehnicii contemporane într-un război atomic ori la nivel cosmic, sau în scopuri de dominație și de subordonare a celor rămași în urmă în aceste domenii de către cei ce dețin prioritatea și potențialele de creativitate tehnico-științifică, oferă teme de reflecție și îngrijorare pentru întreaga omenire. Necesitatea unei ample cooperări la nivel planetar, a respectării principiilor echitabile de relații cerute de instaurarea unei noi ordini economice și politice mondiale devin și mai stringente în actualele condiții.

Maria D. POPESCU

Antrepriza și acordul global în construcții-montaj

(Urmare din pag. 18)

De aceea, pe planul urgențelor se situează cu precădere :

- preocuparea necesară a conducerilor și specialiștilor din unitățile de antrepriză, ca înainte de introducerea acordului global la un loc de muncă, să se prezinte și explice personalului muncitor respectiv — pe bază de exemple comparative cu situația anterioară — avantajele, răspunerile și obligațiile generate de această formă de organizare și retribuire. Pentru a fi bine înțeleasă și a convinge, această prelucrare trebuie să fie concepută și desfășurată nu ca o lecție, ci ca un dialog viu cu oamenii muncii, în care să fie elucidate toate neclaritățile și din care să se culegă și valorifice propuneri referitoare la cît mai buna adaptare la specificul și cerințele situației locale ;

- încheierea grabnică a operațiilor de recalculare a manoperei de deviz prin gruparea de articole corespunzătoare stadiilor fizice ;

- asigurarea echilibrului necesar al totalului sumelor calculate pentru manoperă pe ansamblul contractelor ce se încheie, astfel ca sporul planificat al productivității muncii să fie garantat chiar în cazul unor inevitabile fluctuații plus-minus de la un obiect la altul (potrivit facilităților sau dificultăților ce rezultă din condițiile tehnologice, de dotare, de nivel actual al calificării etc.) și să nu apară depășiri nu numai față de manopera din deviz, ci, mai cu seamă, față de fondul de retribuire planificat pe antrepriza generală și pe subunități.

Întreaga scară ierarhică — orientată spre nevoile unităților de bază

PRIN ATRIBUȚIILE și responsabilitățile specifice, prin faptul că sînt cuprinse ele însele în sistemul de acord global, ca și prin retribuirea personalului propriu din cote procentuale — stabilite prin plan — din manopera

aferentă lucrărilor de construcții-montaj contractate cu brigăzile, antreprizele și unitățile ce îndeplinesc rolul de antreprenor general sînt intim legate de activitatea și rezultatele unităților de bază, pe care le coordonează. Însăși structura lor organizatorică reflectă această relație : de pildă, la antrepriză, compartimentele — și în special cele de planificare, contracte de acord global și decontarea lucrărilor, verificarea documentației și grafice de execuție — sînt, toate, concepute pentru rezolvarea problemelor brigăzilor : inclusiv de evidente economice — pentru care brigăzile nu dispun de personal specializat, inclusiv de bugete de venituri și cheltuieli — pentru care nu există, la nivelul brigăzilor, o metodologie clară și care să acopere întregul conținut al acestei categorii economice.

Coordonarea brigăzilor — mai precis realizarea prin intermediul acestora a indicatelor cantitativi și calitativi ai planului — implică deci o activitate cu grad ridicat de complexitate și cu cerințe înalte de operativitate, răspun-deri stricte (de pildă, corectitudine extremă în raportarea stadiilor fizice reale, pe baza cărora se acordă avansurile lunare din valoarea manoperei — fondul de retribuire — stabilită prin contractele de acord global), în condițiile unei încărcări adecvate a fiecărui om, eliminării oricărui balast din aparatul administrativ, creșterii rolului muncii de concepție tehnică și organizatorică. Programarea lucrărilor, planificarea operativă trebuie să țină seama prioritar de respectarea și devansarea termenelor de punere în funcțiune a obiectivelor de investiții, dar și de folosirea deplină și constantă a capacității brigăzilor, care — ținînd seama de profilul lor profesional complex și de evoluția fronturilor de lucru pe categorii de lucrări — au, de regulă, nevoie să se desfășoare la mai multe obiecte simultan. Responsabilitatea primară rămîne însă aceea de a asigura unităților de bază, în cantitățile, de calitate și în perioadele necesare, resursele materiale și tehnice prevăzute,

astfel încît să nu intervină modificări de contract în afara condițiilor legii, să se respecte termenele pentru fiecare stadiu fizic și cele de punere în funcțiune. Să se obțină o înaltă productivitate și o eficiență economică superioară.

Acordul global în prestațiile navale și portuare

PENTRU COINTERESAREA personalului muncitor din activitatea de transport maritim, transport fluvial și din activitatea portuară în utilizarea eficientă a capacităților de transport, de încărcare-descărcare a navelor, în diminuarea duratelor de transport de mărfuri și pasageri, în îndeplinirea și depășirea planului, creșterea productivității muncii, reducerea continuă a consumurilor de combustibili, energie, materiale, a costurilor de transport și îmbunătățirea calității tuturor prestațiilor, prin Decretul Consiliului de Stat nr. 135/1984 s-au introdus reglementări ce vizează generalizarea și aplicarea corectă a formei de retribuire în acord global.

Unitățile de bază din acest sector — formația de lucru (normată pentru navă, grupă de nave și secție) în activitatea de transport naval, respectiv formația de lucru (normată pentru port, secție, navă portuară, grupă de nave portuare, întreținere și reparații) și formația de lucru complexă (de-docheri și mecanizatori) pentru operațiunile de încărcare-descărcare și manipulare) în activitatea portuară — încheie cu conducerea unității contracte de acord global prin care se angajează să realizeze într-un anumit termen un volum de prestații exprimat în tone transportate, număr de călători transportați, tone încarcate-descărcate, manipulate etc. Pentru realizarea integrală a prestației contractate, formația primește o sumă globală, stabilită ferm în raport cu tarifele aprobate ; veniturile cresc în cazul realizării prestației într-o durată de timp mai scurtă sau cu un număr mai mic de personal — respectiv se diminuează în cazul prelungirii duratei sau al folosirii unui număr mai mare de personal muncitor.

ȘCOLI ● CURENTE ● ECONOMIȘTI

CONCEPȚIILE social-economice radicale contemporane au apărut pe fondul conștientizării tot mai largi a lipsei de finalitate socio-umană a sistemului capitalist, trăsătură pusă pregnant în evidență tocmai în țările capitaliste cele mai dezvoltate. Unii reprezentanți ai științelor sociale din aceste țări au evidențiat, cu ajutorul unui rafinat instrumentar metodologic, într-o măsură tot mai mare, aspectele negative din activitatea socială, subliniind, în ultimă instanță, caracterul sistemului pe care l-au analizat pe baza unei cunoașteri nemijlocite. Au apărut — în ultimii 15-16 ani — o gândire sociologică radicală, o gândire filosofică radicală și o gândire economică radicală. Reprezentanții acestui curent critică știința economică burgheză care s-a transformat, în bună măsură, într-o teorie cantitativă abstractă. De altfel, un economist radical american a definit capitalismul ca fiind sistemul care a transformat calitatea în cantitate. Ne vom referi în cele ce urmează numai la gândirea economică radicală americană, iar din largul evantai de probleme ce au intrat în preocupările acesteia vom avea în vedere în special pe cele cu o tentă social-umană deosebită.

În primul rând, doctrinarii radicali amintiți nu analizează numai mecanismele pur economice de producere a plusvalorii, ci toate premisele și consecințele ce le au acestea asupra omului, declarându-se dușmani deschiși ai științei economice oficiale (economics) „interesată în special de tehnici cantitative și care nu concepe o schimbare radicală a societății pentru asigurarea păcii și dreptății”¹⁾, și pe care ei vor să o înlocuiască cu „o veritabilă știință economică pusă în serviciul eliberării omului și nu a alienării și represiei sale”²⁾.

Părind a se călăuzi după dictonul conform căruia „nu este bun economist acela care este numai economist”, economiștii radicali fac analize globale, sistemice și nu „pur economice”. De altfel, nu numai radicalii, ci și alți critici ai economiei capitaliste „atacă divorțul artificial al economiei de politică, morală și de celelalte dimensiuni ale vieții”³⁾. De aceea, probleme aparent neeconomice fac obiectul analizei critice radicale, generând noi capitole pentru economia politică pe care o propun: economia educației, a mediului ambiant,

Antropocentrismul gândirii economice radicale americane contemporane

a risipei, a discriminării, a alienării etc. Numai din această simplă enumerare putem deduce ideea antropocentrismului radicală, dar și „motivul” pentru care ei au fost deseori persiflați, nefiind acceptați nici ca economiști (bineînțelese de către economiștii establishmentului), nici ca sociologi. De reținut totuși că economiștii radicali americani fac parte integrantă din Asociația Economică Americană, iar citeva congrese ale acesteia au fost dominate de către radicali.

În ciuda unor limite de gândire, economiștii radicali sesizează aspecte negative esențiale ale societății americane și pe care le analizează atât prin prisma costurilor și rezultatelor cit și a mijloacelor și scopurilor. Subliniem de la început că ei nu se încadrează într-un antropocentrism îngust care să aibă în vedere numai omul ca individ, nici decum un „homo oeconomicus”, ci omul ca ființă socială, privit în context social. De asemenea, teoria lor este predominant critică și mai puțin axată pe formularea unor soluții de realizare a unei noi societăți. Totuși, evidențierea caracterului malefic al orânduirii capitaliste în ansamblul ei face din gândirea economică radicală o temă demnă de studiat, ca să nu mai vorbim de rolul pozitiv pe care îl joacă în lupta împotriva acestui sistem istoricește depășit.

Unul din reprezentanții de frunte ai radicalismului economic american, H. Gintis, având permanent în atenție realizarea relației biunivoce economie-societate, subliniază „tendența clară a societății capitaliste de a crea cantități mari de bunuri și servicii în timp ce viața socială decade în mod progresiv. Comunitățile sînt pe cale să devină monstruoasă arhitecturale, sociale și ecologice; mediul natural este

distruș; activitatea culturală este o simplă problemă de consum; educația rămîne neegalizatoare și neeliberatoare”⁴⁾. De altfel, libertatea individului, atât de mult proslăvită de cei interesați în menținerea sistemului capitalist, este — în realitate — libertatea celor puternici de a-i aservi pe cei lipsiți de mijloace materiale și financiare, prin intermediul mecanismelor puse la punct de cei dintii.

Dezvăluirea esențelor mecanismului economic capitalist este realizată de economiștii radicali americani nu prin eventuale demonstrații matematice sofisticate de care abuzează economiștii burghezi, ci prin analize interdisciplinare, urmărindu-se mereu modul și măsura în care omul este beneficiarul muncii sale, într-o exprimare plastică, pe înțelesul chiar al celor ce nu au cunoștințe de economie, se subliniază esența economică a inechităților sociale, a falselor libertăți individuale: „Principala cauză a libertății de a încheia contracte nu a fost niciodată așa de liberă cum se susține, este că vinzătorii și cumpărătorii nu sînt egali în ceea ce privește puterea de negociere. Astfel, condițiile vor reflecta pur și simplu puterea sau lipsa ei cu care una din cele două părți vine la piață. Piața poate fi un abator financiar în care cel puternic îl măcelărește pe cel slab”⁵⁾.

O problemă de stringentă actualitate pentru economiștii de diverse nuanțe și convingeri, șomajul, este analizată de radicali nu numai pe baza cifrelor furnizate de oficialități, ci conform concepției lor sociale, integratoare — luînd în calcul și substraturile sociale și politice ale sistemului capitalist. La cifra de șomaj de 8,8% în 1975, ei adaugă și 5 din cei 58 de milioane de oameni care nu sînt incluși oficial în forța de muncă disponibilă, pe motiv că nu doresc să lucreze. Acei 5 milioane reprezintă de fapt oameni care ar dori un loc de muncă, dar fiind siguri că nu îl pot obține, nu mai solicită aceasta, astfel că rata șomajului se ridică în realitate la cel puțin 10%, la care se adaugă și șomajul sezonier.

Economiștii radicali au făcut studii în privința costurilor sociale ale șomajului. Calculul acestora este specific metodologiei radicale care presupune o cuantificare a tuturor implicațiilor sociale ale unui fenomen economic. Datele oficiale estimează

FIȘE

IDEI
CONTEMPORANEȘTIINȚĂ,
TEHNOLOGIE,
DEZVOLTARE
SOCIALĂ ȘI
UMANĂ

● Sub titlul „Știință, tehnologie, dezvoltare socială și umană” au fost reunite într-un volum tipărit recent la EDITURA

POLITICĂ (în colecția „Idei contemporane”) studiile unor prestigioși autori din țară și străinătate, prezentate la „masa rotundă” organizată cu ocazia celui de al XVI-lea Congres internațional de istoria științei, București, 1981. După cum sugerează și titlul, optica ce a orientat elaborarea și selecția comunicărilor științifice este largă; nu fenomenul științific sau cel tehnic în sine, ci relevarea implicațiilor revoluției tehnico-științifice în plan social și uman. În consens cu reperatele metodologice stabilite, volumul este structurat în trei părți: a) dinamica relațiilor știință, tehnologie, societate; politica și strategiile de dezvoltare a științei și tehnologiei; b) tendințe majore în dezvoltarea științei și tehnologiei; probleme ale dezvoltării social-economice care așteaptă soluții din partea tehnologiei;

c) paradigme noi în conceperea dezvoltării științei și tehnologiei: contribuții teoretice, metodologice și practice la fundamentarea lor. Atît prin temele abordate, cit și prin diversitatea experiențelor naționale prezentate, volumul oferă prilejul unui contact util cu o problemă densă, de certă actualitate.

Mecanism economic

● Și în economia socialistă relațiile dintre producția materială și elementul valoric exprimat prin unități monetare are o însemnătate deosebită și sînt reglementate prin intermediul pieței, înțelegând ca o categorie economică. Tocmai din această perspectivă se evidențiază rolul actual al mecanismului economic și a perfecționărilor ce i se aduc în economia bulgară, subliniază J. Arofo în articolul

„Relațiile marfă-bani, factor al dezvoltării economice” publicat în numărul 1/1984 al revistei IKONOMICESKA MISL. Astfel, după cum se arată în studiu, scopul și funcționalitatea mecanismului economic constau în a crea condițiile pentru contactul dintre producători și beneficiari, astfel încît să se realizeze o ajustare a ofertei în funcție de cerere. Analiza mecanismului economic conduce la concluzia necesității stabilirii unor legături cit mai simple, directe, între producție și piață. Afirmarea practică a funcționalității mecanismului economic, subliniază autorul, necesită adaptarea sistemului de comerț, al mecanismului prețurilor, inclusiv perfecționări în sfera administrativă și a aprovizionării tehnico-materiale. Scopul principal ar fi simplificarea activității economice

costurile sociale directe ale șomajului la 16,22 miliarde dolari pentru fiecare procent de creștere a ratei șomajului. Această estimare include pierderea veniturilor obținute din impozite, ce ar fi trebuit realizate de guvernul federal și plata asistenței sociale pentru șomaj. Radicalii adaugă la aceasta și implicațiile indirecte ale șomajului (creșterea criminalității, a morbidității). Concomitent cu această rată înaltă a șomajului, în 1974-1975 s-a înregistrat și o rată foarte ridicată a inflației, de 12-14%.

Consecințele inflației sînt nefaste în special pentru cei ale căror venituri nu cresc mai repede decît rata inflației. Deci, cei mai loviți vor fi cei cu venituri fixe, pensionarii și în primul rînd șomerii. Făcînd o comparație cu inflația catastrofală din Germania de după primul război mondial, cînd un dolar valora 4,2 miliarde mărci, radicalii E.K. Hunt și H.J. Sherman atrag atenția că „aceasta a constituit terenul singeros al ascensiunii lui Hitler”⁴⁾, trăgînd un semnal de alarmă asupra implicațiilor distrugătoare ale acestui fenomen.

Problema educației este abordată de radicali pentru a dovedi că aceasta reprezintă atît o consecință nefastă a capitalismului (ne referim la aspectele ei negative) cit și un mijloc folosit de sistem pentru propria-i conservare. Accesul la educație este inegal și inegal vor fi șansele la un loc de muncă; de asemenea sistemul educațional transmite inegalitatea de la o generație la alta.

Criticii radicali subliniază efectele persistente ale discriminării bazate pe rasă și sex și ajung la concluzia că aceasta favorizează sistemul capitalist, segmentează piața muncii, opune pe muncitorii unii altora. În anul 1979 comunitatea nealbă din S.U.A. a pierdut 37,6 miliarde dolari ca urmare a discriminării rasiale, din care 9,7 miliarde dolari în veniturile personale, ca urmare a ratei excesive a șomajului și 27,9 miliarde de dolari, diferența de salarii față de muncitorii albi.

Implicațiile socio-umane ale militarismului sînt atent urmărite de radicali, ajungînd la concluzia că „economia de război este o puternică sursă de deteriorare și epuizare economică”⁷⁾, respectiv că milita-

rismul alimentează toate forțele reacționare și iraționale din societate, inhibă sau distruge orice progres și umanism”⁸⁾.

Discursul analitic radical nu putea să ocolească o problemă atît de importantă ca cea a sărăciei, a cauzelor și consecințelor ei în capitalism. Ei demonstrează că aproape toate fenomenele de sărăcie sînt endogene sistemului, fiind condiționate social și nu de caracteristicile individuale. În ceea ce privește locul omului, al „individului” în teoria economică radicală, remarcăm o atitudine de detașare netă de concepțiile economice liberale și neoclasiche, primele neavînd nici măcar o terminologie pentru analiza fenomenelor de clasă și a altor procese de grup, celelalte fiind individualiste prin aceea că ele admit numai existența unei aglomerări de persoane distincte, considerate arbitrar „factori de producție”. Totodată, radicalii se delimitează de concepțiile care – susțin ei – analizează fenomenele economice numai în termeni ai luptei de clasă. Radicalii au, de asemenea, o atitudine critică față de teoria economică liberală care „lasă studiul individului – sociologiei.”

Vorbînd în numele marxștilor americani, economistul radical H. Gintis arată: „Marxștii americani au luat în serios afirmația lui Marx că în producerea lucrurilor, oamenii se produc direct pe ei înșiși și că nu putem înțelege economia fără recunoașterea faptului că multe din caracteristicile ei de bază sînt dictate de necesitățile producerii și reproducerii muncitorilor și capitaliștilor cu mentalitățile și legăturile sociale necesare pentru reproducția sistemului de relații dominante. Mai mult, tindem să judecăm diferite sisteme economice nu numai pe baza eficienței și echității lor, ci și pe baza modului cum acestea ajută indivizii și grupurile în propria lor realizare și dezvoltare”⁹⁾.

Economiiștii radicali americani care au, în majoritatea lor, convingeri marxiste (nu ne propunem aici să facem o clasificare a originilor și nuanțelor ce acoperă întreaga gamă a gândirii economice radicale) își autoapreciază opera lor ca o contribuție la dezvoltarea teoriei economice marxiste. Considerînd – corect, credem noi – știința economică marxistă ca

și marxismul în general, nu ca un set de axiome și principii imuabile, ci ca „o concepție emancipatoare despre natura umană”¹⁰⁾, radicalii se declară adepții unui marxism creator și umanist. Și așa cum sublinia Bertell Ollman, „pentru Marx individul nu este un lucru, ci un proces și un mînunchi de potențialități. Ţelul vieții omului nu este nici datoria, nici plăcerea ci următoarea activitate: cultivarea individuală pe deplin dezvoltată a puterilor sale latente pentru reglementarea tuturor relațiilor cu natura și cu alți indivizi”¹¹⁾.

Considerăm această formulare o reușită evidențiere a caracterului profund umanist al marxismului și totodată crezul unei mișcări științifice și sociale care și-a asigurat deja un loc aparte în gîndirea contemporană: radicalismul economic american.

Respectîndu-și și promovînd asiduu crezul lor umanist, economiiștii radicali americani potențiază real eforturile tuturor muncitorilor de realizare a unei lumi bazată pe urmărirea idealurilor de egalitate, democrație și pace, iar dialogul de pe poziții principiale, nedogmatic, cu celelalte forțe progresiste poate ajuta la promovarea unor obiective umănitate.

Liviu DRUGUȘ

Iași

¹⁾ Puel, H.: Les économistes radicaux aux U.S.A., Ed. Universitaires, Paris, 1974, p. 27

²⁾ Ibidem

³⁾ Toffler, Alvin.: Al treilea val. Ed. politică. București., 1983, p. 315

⁴⁾ Gintis, H.: Consumer Behaviour and the Concept of Sovereignty; Explication of Social Decay, American Economic Review, 2/1972, p. 267

⁵⁾ Szelen, D. T.: The Paper Economy, Random House, New York, 1963, p. 52

⁶⁾ Hunt, E. K. și Sherman H. J.: Economics. An Introduction to Traditional and Radical Views, Harper and Row, New York, 1978, p. 338

⁷⁾ Seymour, Melmon, in: The Second Crisis of Economic Theory, General Learning Press, New Jersey, 1973, p. 318.

⁸⁾ Baran, P., Sweezy, P.: Monopoly Capital, Monthly Review Press, New York, 1966, p. 340

⁹⁾ Gintis H., „Reaparitia științei economice marxiste în America” în: Bertell Ollman, The Left Academy: Marxist Scholarship on American Campuses, New York McGraw-Hill, 1982, p. 56.

¹⁰⁾ Ibidem

¹¹⁾ Idem, p. 75

și încadrarea fermă a întreprinderilor în limitele rentabilității.

Eficiența serviciilor

● Industria serviciilor din S.U.A. – care cuprinde toate sectoarele, cu excepția agriculturii, a industriilor miniere, prelucrătoare și a construcțiilor – prezintă o creștere rapidă comparativ cu industriile producătoare de bunuri de consum în ultimele trei decenii. Această creștere a fost adesea citată drept o cauză posibilă a încetării creșterii productivității în ultimii 10-15 ani.

Totuși, conform unui articol recent apărut în „Monthly Labor Review”, reluat în „Economic Impact” nr. 2/1984, creșterea productivității în industriile producătoare de bunuri de consum

și în cea a serviciilor a fost relativ egală. Cîteva ramuri ale industriei serviciilor au prezentat însă o creștere mai rapidă a productivității, printre acestea numărîndu-se transporturile aeriene, comunicațiile telefonice, transportul prin conducte petroliere.

Articolul citat infirmă, de asemenea, ipoteza după care industria serviciilor necesită investiții reduse de capital. Notînd importanța majoră pe care o are industria serviciilor în ansamblul economiei americane, revista evidențiază creșterea ponderii sectorului serviciilor de la 59% din produsul total în 1959 la 65% în 1981 și a forței de muncă din acest sector de la 62% din totalul muncitorilor neagricoli în 1959 la 72% în 1981.

Franța: restructurări în industria lemnului

● Reducerea deficitului comercial al industriei lemnului – deficit ce s-a triplat din 1975 încoace – constituie una din prioritățile politicii economice actuale a Franței. Material de construcție tradițional, lemnul a suferit în ultimele decenii o serioasă concurență din partea materialelor noi: beton, oțel, plastic. În plus, criza economică mondială a lovit din plin pe unii dintre clienții tradiționali cum ar fi industria construcțiilor și cea a mobilei. În ciuda unor măsuri de austeritate – capacitatea de producție rămîne excedentară; de aceea, eforturi considerabile sînt depuse în momentul de față pentru găsirea unor debușuri, pentru redresarea acestei importante „filie-re a lemnului”. Măsurile pre-co-

FIȘE

nizate vizează promovarea utilizării lemnului în general (cum ar fi extinderea osaturii de lemn în construcții), susținerea și dezvoltarea industriilor situate în avalul pădurilor, reprojec-tarea tehnologiilor de construcții, modernizarea capacităților industriale existente. Urmare a unei campanii de reimpduriri masive, producția franceză de material lemnos – cifrată la 30 milioane metri cubi pe an – poate crește cu 50% în următorii douăzeci și cinci de ani, notează revista „L'Usine nouvelle” nr. 30/1983. Dar, continuă revista citată, eforturi considerabile sînt necesare pentru a mobiliza această masă lemnoasă și a-i găsi cele mai eficiente utilizări.

16

Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului

Consultațiile pentru candidații la concursul de admitere în învățământul economic superior sînt elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului, de către cadrele catedrei de Economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. doc. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

TELUL SUPREM al politicii Partidului Comunist Român îl reprezintă creșterea continuă a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor. În legătură cu aceasta, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, arăta: „Orînduirea noastră, politica partidului de construcție socialistă nu cunosc țel mai înalt decît bunăstarea și fericirea poporului... tot ceea ce realizăm în România este destinat omului, creșterii nivelului general de civilizație al întregii noastre națiuni socialiste“.

Fondul de consum individual și fondul de consum social

TEMELIA sporirii bunăstării întregului popor o constituie creșterea venitului național, din care, în urma distribuirii și redistribuirii lui, o parte este alocată pentru consum. **Partea din venitul național alcătuită din totalitatea bunurilor materiale și serviciilor destinate satisfacerii nevoilor de trai ale membrilor societății reprezintă fondul de consum.**

Fondul de consum se împarte în **fond de consum individual și fond de consum social.**

Fondul de consum individual se repartizează oamenilor muncii sub forma retribuțiilor, a veniturilor membrilor cooperatori, precum și sub alte forme de repartitie directă. El cuprinde, de asemenea, și participarea la beneficii, în raport cu contribuția fiecăruia la dezvoltarea întreprinderii în care lucrează.

Fondul de consum social cuprinde resursele necesare satisfacerii nevoilor social-culturale ale societății, cum sînt: învățămîntul, cultura și arta, asistența medicală și ocrotirea sănătății etc. Din acest fond se acordă alocațiile pentru copii, burse, pensii, trimiteri la odihnă și tratament ș.a.

Rezultă, deci, că fondul de consum revine oamenilor muncii și membrilor lor de familie pe următoarele trei căi: a) retribuirea după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii depuse; b) participarea la beneficii; c) retribuția socială (alcătuită din veniturile obținute din fondul de consum social).

În țara noastră atît în prezent, cît și în viitor, se acordă toată atenția satisfacerii într-o măsură tot mai mare a necesităților social-culturale, comune tuturor membrilor societății, asigurîndu-se, după cum se arată în Programul P.C.R. „impletirea pe această cale în viitor a principiului repartitiei socia-

liste după muncă cu principiul repartitiei comuniste privind satisfacerea deplină a cerințelor raționale de viață ale oamenilor“.

Nivelul de trai și indicatorii acestuia

ÎNTRE producție și consum există o legătură directă, indisolubilă, despre care K. Marx afirma că fără producție nu există consum, iar fără consum nu există producție, deoarece, în acest caz, producția ar fi lipsită de sens.

Producția bunurilor materiale se desfășoară în cadrul unor relații sociale, istoricește determinate, la baza cărora se află o anumită formă de proprietate asupra mijloacelor de producție. În funcție de această formă de proprietate, de natura relațiilor de producție, legătura între producție și consum se realizează diferit de la o orînduire la alta. Astfel, în **capitalism** unde, pe baza proprietății privat-capitaliste producția are drept scop direct profitul, între producție și consum există o contradicție antagonistă.

În **socialism**, unde producătorii de bunuri materiale și spirituale sînt în același timp proprietarii mijloacelor de producție și beneficiarii rezultatelor producției, producția socială este subordonată direct ridicării continue a bunăstării întregului popor, creării unei noi calități a vieții.

Prin urmare, în socialism, ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului devine scopul nemijlocit al întregii activități economico-sociale.

Nivelul de trai reprezintă gradul de satisfacere a nevoilor materiale și spirituale ale populației unei țări, a unor clase sociale sau persoane în condițiile date ale dezvoltării forțelor de producție, ale producției sociale. Caracterizarea nivelului de trai trebuie să țină seama de gradul de dezvoltare a forțelor de producție, de mărimea avuției naționale, de volumul și structura produsului social și a venitului național, precum și de natura relațiilor de producție existente în societate.

Nivelul de trai și calitatea vieții, ca o categorie complexă se apreciază printr-un sistem de indicatori, dintre care principali sînt următorii:

1. **Indicatorii veniturilor reale ale populației**, ca mărimea veniturilor totale reale ale membrilor societății, retribuția reală, veniturile reale ale membrilor cooperatori, cheltuielile

În sprijinul candidaților la concursul de admitere în învățămîntul economic superior

social-culturale efectuate de societate (respectiv cantitatea de bunuri și servicii care se pot procura din veniturile nominale).

2. Indicatorii nivelului consumului de bunuri materiale și servicii pe locuitor : consumul mediu al unor produse alimentare și nealimentare pe locuitor, ca de pildă : zahăr, lapte, carne, îmbrăcăminte, mobilă etc. ; numărul de elevi și studenți la 10 000 de locuitori ; numărul locuitorilor ce revin la un medic ; suprafața locuibilă pe o familie etc.

3. Indicatorii rezultatelor consumului de bunuri și servicii, cum sînt : durata medie a vieții ; accesibilitatea populației la asistență medicală, starea de sănătate a populației ; nivelul de instruire generală a populației prin diferite forme de învățămînt etc.

4. Indicatorii timpului liber, ca durata zilei de muncă și a săptămîinii de lucru, durata concediilor de odihnă, dimensiunile timpului liber și modul de utilizare a acestuia, condițiile de odihnă și recreere ale oamenilor muncii etc.

Consumul, prin toți indicatorii săi, este o componentă de bază a nivelului de trai. Dar categoria de nivel de trai, ca și cea de calitate a vieții este cu mult mai complexă. De aceea, aprecierea nivelului de trai și a calității vieții trebuie să includă toate condițiile dezvoltării multilaterale a personalității umane, a celor în stare să determine o sănătate fizică și morală deplină, un mediu inconjurător, social și familial corespunzător.

Dezvoltarea economică — temelia creșterii bunăstării oamenilor muncii

CREȘTEREA nivelului de trai depinde de un complex de factori cum sînt : majorarea retribuțiilor personalului muncitor, sporirea veniturilor țărănimii, creșterea veniturilor populației din fondurile sociale de consum ; îmbunătățirea consumului de bunuri și servicii al populației ; corelarea veniturilor celor ce muncesc cu evoluția nivelului prețurilor și impozitelor plătite ; dezvoltarea învățămîntului, culturii și ocrotirii sănătății ; îmbunătățirea activității în domeniul edilitar și al construcției de locuințe, al transportului de persoane, al prestărilor de servicii etc.

Fundamentul trainic al creșterii permanente a bunăstării materiale și spirituale a întregului popor îl constituie dezvoltarea continuă a producției materiale și a venitului național. Dezvoltarea în ritm intens a producției industriale și agricole, a celorlalte activități economice a determinat creșterea venitului național de peste 16 ori, față de 1950, iar venitul național pe locuitor a crescut de peste 11 ori. Ca urmare a dezvoltării economice în ritmuri înalte și a sporirii neconținute a venitului național, veniturile reale totale ale populației au fost în 1980 de 6,39 ori mai mari decît în 1950.

A fost creat un mare număr de **noi locuri de muncă** — peste 5,4 milioane, în anii 1950—1983. În aceeași perioadă vînzările de mărfuri cu amănuntul au crescut de 16 ori, sporind substanțial **consumul pe locuitor** la principalele alimente. S-a îmbunătățit continuu aprovizionarea populației cu bunuri industriale, atît de uz curent, cît și de folosință îndelungată ; țesături, confecții, încălțăminte, frigidere, mașini de spălat, mobilă, aparate de radio, televizoare, automobile ș.a., a căror utilizare pe scară din ce în ce mai largă contribuie la ridicarea gradului de confort și civilizație. În perioada 1950—1982 s-au construit circa 4,8 milioane de locuințe noi : în prezent peste 70% din populația țării noastre locuiește în case noi.

În domeniul **ocrotirii sănătății**, prin numărul de peste 44 mii medici, revenind cca 511 locuitori la un medic, al paturilor de asistență medicală în număr de 210,1 mii, revenind în medie 9,3 paturi la 1 000 locuitori, ne situăm la nivelul unor țări ca : Franța, S.U.A. Măsurile adoptate au îmbunătățit radical starea de sănătate a populației. Durata medie de viață a crescut în țara noastră de la 42 ani, în 1932, la 70 ani în 1980.

Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții

CONGRESUL al XII-lea al P.C.R. a adoptat și aprobat, din inițiativa și sub conducerea directă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, Programul-Directivă de creștere a nivelului de trai în perioada 1981—1985 și de ridicare continuă a calității vieții. Prevederile acestui Program au fost concretizate în planul național unic pe anii 1981—1985, în Programul privind autoconducerea și autoaprovizionarea teritorială, în perioada 1982—1985.

Obiectivele prevăzute în domeniul ridicării nivelului de trai și a calității vieții au la bază realizările din cincinalul 1976—1980, cînd pe baza creșterii venitului național într-un ritm mediu anual de 7,2%⁰, veniturile reale ale întregii populații au sporit cu circa 34% în 1980, față de 1975, iar retribuiția reală a personalului muncitor, ca și veniturile reale ale țărănimii, pe o persoană activă, au sporit cu 29%⁰. De asemenea, veniturile obținute de populație din fondurile de consum social, alocate de la buget, au crescut în cincinalul precedent cu 39%⁰.

Potrivit hotărîrilor Conferinței Naționale a P.C.R. din decembrie 1982, prin creșterea eșalonată a retribuțiilor, acțiune începută din 1983 și care se încheie în august 1984, retribuiția reală crește cu 5% față de anul 1980, urmînd ca la sfîrșitul cincinalului 1981—1985 să fie cu 8%⁰ mai mare decît în 1980. În cursul cincinalului 1981—1985, veniturile reale ale țărănimii realizate din munca în C.A.P. și din gospodăria personală, sporesc pe o persoană activă cu 12,2%⁰, iar pensia medie de asigurări sociale, cu 5,6%⁰.

Cheltuielile finanțate din bugetul de stat, precum și din veniturile întreprinderilor, organizațiilor cooperatiste și obștești pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății, asistenței sociale, culturii și sportului vor crește cu circa 37%⁰, în 1985, ajungînd să reprezinte 14 200 lei pe o familie.

Volumul desfacerilor de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist va fi cu 26,6%⁰, iar cel al prestărilor de servicii cu 76%⁰ mai mare în anul 1985 decît în 1980. Se va urmări satisfacerea necesităților de consum științific fundamentate, punîndu-se accentul, în principal, pe ridicarea calității și diversificarea sortimentală a mărfurilor destinate aprovizionării populației.

Cheltuielile pentru finanțarea activităților social-culturale vor crește pînă în 1985 cu circa 21%⁰ față de 1980.

În cincinalul 1981—1985, se construiesc circa 900 000 apartamente din fondurile de investiții ale statului, din care circa 450 000 destinate vînzării către populație. Sistematizarea teritoriului, a orașelor și comunelor, crearea unei rețele de noi centre urbane care să contribuie la ridicarea nivelului de civilizație al zonelor rurale inconjurătoare, diversificarea activității economico-sociale în mediul rural vor asigura omogenizarea condițiilor de trai ale întregii populații.

Realizarea acestor obiective va asigura ridicarea țării pe o treaptă superioară de bunăstare și civilizație, scopul suprem și rațiunea întregii politici umaniste a Partidului Comunist Român.

conf. dr. Eliza V. NASTA

INTREBĂRI

1. Ce este fondul de consum și care sînt formele prin care acesta revine oamenilor muncii ?
2. Ce se înțelege prin nivel de trai ?
3. Care sînt principalii indicatori de exprimare a nivelului de trai ?
4. Care sînt principalele realizări în domeniul creșterii nivelului de trai și al calității vieții în țara noastră ?
5. Care sînt obiectivele de creștere a nivelului de trai și de ridicare continuă a calității vieții în perioada 1981—1985 ?

Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia [II]

SPRE DEOSEBIRE de teoriile cu caracter neoclasic, privind dezvoltarea și subdezvoltarea, școala de gândire radicală pornește de la analiza critică a caracterului anti-istoric al teoriei „ortodoxe” cu privire la dezvoltarea economică, străduindu-se să interpreteze dezvoltarea metropolelor și subdezvoltarea coloniilor, țărilor și teritoriilor dependente în cadrul unui proces dialectic conform căruia dezvoltarea unei țări conduce în anumite condiții la subdezvoltarea altora.

Cea mai importantă contribuție a școlii radicale la analiza dezvoltării, chiar în primul deceniu postbelic, o constituie conceptul de „dezvoltare dependentă”. Pe de o parte, avem de-a face cu abordarea structuralistă a subdezvoltării Americii Latine, în cadrul Comisiei Economice a O.N.U. pentru America Latină, prin prisma teoriei „raportului de schimb” în relația dintre „centru” și „periferie”, formulată de către Raul Prebisch, iar, pe de altă parte, cu abordarea prin prisma doctrinei marxiste de către economiști din țări occidentale a dezvoltării economice a acestor țări. Din prima orientare reținem gânditori ca Oswaldo Sunkel și Celso Furtado, iar din cea de-a doua Ruy Mauro Marini, Theotonio dos Santos, André Gunder Frank. Un alt grup de gânditori, în special sociologi ca Anibal Quintana, Fernando Cardoso, Octavio Ianni, Florestan Fernandes urmează o linie care ar putea fi cuprinsă între cea structuralistă, radicală și cea marxistă.

Ipoieza de bază a teoriei radicale a dezvoltării constă în faptul că dezvoltarea și subdezvoltarea constituie structuri parțiale interdependente ale unui sistem global. Theotonio dos Santos arată în acest sens că dependența este o situație condițională în care evoluția economică a unui grup de țări este condiționată de dezvoltarea și expansiunea altora și că o relație de interdependență dintre două sau mai multe economii sau dintre asemenea economii și sistemul comercial mondial devine o relație de dependență atunci când unele țări pot să se dezvolte prin eforturile proprii, în timp ce altele, fiind într-o situație de dependență, se pot dezvolta numai ca o reflectare a expansiunii țărilor dominante, ceea ce poate avea efecte pozitive sau negative asupra dezvoltării lor imediate¹⁴⁾.

Mai răspicat pune problema Celso Furtado, care arată că țările subdezvoltate sînt pur și simplu un subsistem în structura economiei mondiale ca întreg și că de aceea teoria subdezvoltării este în mod esențial o teorie a dependenței¹⁵⁾. De asemenea, interesantă este și părerea lui Fernando Cardoso care consideră că dezvoltarea și subdezvoltarea nu sînt stadii diferite sau stări ale sistemului productiv, ci mai curînd funcții sau situații în cadrul unui sistem internațional de distribuție și de producție¹⁶⁾. Cu alte cuvinte, subdezvoltarea este abordată în contextul diviziunii internaționale a muncii. Aceasta sugerează necesitatea abordării subdezvoltării în strînsă legătură cu fizionomia relațiilor economice internaționale, adică în contextul unei anumite ordini economice internaționale. O asemenea abordare — față de cea privind dezvoltarea stadială¹⁷⁾, formulată de W. W. Rostow — va permite, desigur, o nouă perspectivă asupra căilor de lichidare a subdezvoltării.

Autori marxști din țări capitaliste au susținut demult faptul că fenomenul subdezvoltării nu poate fi înțeles decît dacă se raportează la sistemul capitalist. De exemplu, Paul A. Baran a oferit un cadru de analiză care insistă asupra perspectivelor istorice și importanței acestora pentru înțelegerea structurii existente a țărilor subdezvoltate, ca și o analiză a interacțiunii dintre țările dezvoltate și cele subdezvoltate, arătînd că subdezvoltarea este rezultatul subordonării de către capitaliști a structurilor precapitaliste¹⁸⁾. Pe aceeași linie argumentează și André Gunder Frank arătînd că subdezvoltarea este un rezultat al procesului dezvoltării capitaliste, care a condus și mai cnduce la relații de tipul metropolă-sateți, procesul dezvoltării fiind de natură să asigure „dezvoltarea subdezvoltării și subdezvoltarea dezvoltării”¹⁹⁾.

Făcînd o asemenea incursiune în gîndirea economică radicală și cea marxistă cu privire la subdezvoltare se poate sublinia faptul că ceea ce este nou în teoria dependentă este încercarea de a porni de la structura economiei mondiale pentru a dezvolta legile de mișcare ale economiilor dependente. După părerea lui Oswaldo Sunkel, de exemplu, o schemă analitică corespunzătoare pentru studiul subdezvoltării și pentru formularea strategiilor de dezvoltare trebuie să fie bazată pe conceptele de proces, structură, sistem și nu este potrivit să se considere că subdezvoltarea este un stadiu în evoluția unei

societăți autonome și izolate economic, politic, cultural, ci dimpotrivă, dezvoltarea și subdezvoltarea sînt două fațete ale aceluiași proces universal și că expresia lor geografică este tradusă în două mari polarizări: pe de o parte, polarizarea lumii în țări industriale, avansate, dezvoltate, metropolitane și țări subdezvoltate, rămase în urmă, sărace, periferice și dependente și, pe de altă parte, o polarizare în interiorul țărilor în ceea ce privește grupurile sociale și activitățile în raport cu producția socială.

Așadar, avem de-a face cu o abordare istorică și structurală pentru a studia aceste polarizări, constituînd o reflectare teoretică a dezvoltării istorice a țărilor subdezvoltate. Rezultatul unui asemenea demers constă în evidențierea faptului că așa-numitele cauze ale subdezvoltării sînt în mod real consecințe ale funcționării economiei capitaliste, adică subdezvoltarea cu toate trăsăturile sale este parte normală a procesului dezvoltării economiei capitaliste în general. În această privință Theotonio dos Santos este și mai explicit, arătînd că dependența este o situație condițională care a adus țările subdezvoltate în situația de a fi atît rămase în urmă cît și exploatate; prin „situație condițională” el înțelege o situație care „determină limitele și posibilitățile de acțiune și comportamentul oamenilor”²⁰⁾. Or, dezvoltarea capitalismului a condus și continuă să conducă la o dezvoltare inegală și combinată a părților sale constitutive: **inegală** pentru că dezvoltarea unor părți ale sistemului are loc pe seama altor părți ale sistemului și **combinată** pentru că tocmai combinarea inegalităților, plus transferul de resurse dinspre țările subdezvoltate spre cele dezvoltate, care explică inegalitatea, adîncește acest proces și îl transformă într-un element necesar și structural al economiei mondiale²¹⁾.

Economiștii radicali consideră că din punct de vedere istoric dezvoltarea dependentă poate fi abordată în trei stadii relativ distincte și anume: **stadiul colonial**, calea de dezvoltare **post-colonială**, orientată spre exterior; actuala cale a unor țări în curs de dezvoltare de **repliere asupra lor înseși** prin aplicarea unor politici exclusive de substituie a importurilor.

După cum se știe, dezvoltarea capitalismului pe plan internațional a distrus acele forțe sociale indigene, care existau înainte în țările care au devenit colonii și care ar fi permis dezvoltarea în continuare pe o bază proprie, punînd în locul acestor condiții specifice un comerț în care metropola desfăcea produse prelucrate în schimbul materiilor prime din colonii. Tocmai diviziunea internațională a muncii creată de colonialism și specializarea care i-a corespuns au redus coloniile la rolul de furnizoare de materii prime.

Școala neoclasică a interpretat întotdeauna această specializare a țărilor în cadrul diviziunii internaționale a muncii ca derivînd din principiul avantajului comparativ, utilizat tocmai pentru a sprijini teoretic situația artificială creată de colonialism. La rîndul ei, specializarea țărilor coloniale dependente în domeniul exporturilor a condus la formarea mai multor trăsături și anume: concentrarea producției de export în domeniul produselor primare — fie materii prime, simplu prelucrate, fie, mai recent, asamblate și reexportate din produsele importate sub forma componentelor; concentrarea producției de export asupra unei game înguste de produse de bază; vânzările pe piețele metropolelor ale produselor primare sînt instabile tinînd seama de elasticitatea redusă față de venituri a produselor exportate de țările în curs de dezvoltare.

Consecințele cele mai grave ale colonialismului au constatat în scurgerea surplusului economic (a plusprodusului) dinspre colonii spre metropole și în impunerea „imperialismului tehnologic”; mijloacele de punere în aplicare a acestor orientări au fost: schimbul inegal în domeniul relațiilor comerciale, transferul de profituri, plățile de dobînz și dividende la capitalul extern investit în aceste țări și diferitele tipuri de exporturi necompensate ale țărilor în curs de dezvoltare. Pe de altă parte, tehnologia implantată în colonii de către metropole a creat, în primele, „economii duale”, în care coexistă sectoare de subzistență cu „enclavele” de economie modernă, care produc numai pentru export.

După prăbușirea colonialismului țările subdezvoltate au început un proces de dezvoltare națională, străduindu-se să reducă dependența lor economică față de țările dezvoltate, ca și vulnerabilitatea față de funcționarea pieței internaționale. În multe cazuri acest proces a luat o cale inițială bazată pe o

strategie a industrializării prin substituirea importurilor și repliere asupra eforturilor proprii. În cazul țărilor subdezvoltate care au experimentat această strategie s-a observat însă nu o reducere a dependenței ei, dimpotrivă, o dezvoltare a unei noi forme de dependență față de exterior, în special deoarece a condus la „o necesitate implacabilă de a obține resurse financiare“, așa cum arăta Oswaldo Sunkel¹⁹).

În literatura radicală din țările în curs de dezvoltare sau chiar din unele țări dezvoltate se subliniază faptul că distorsionarea structurii economice interne a țărilor în curs de dezvoltare și efectele social-politice ale acestei distorsiuni sînt mult mai serioase chiar decît pierderea suferită ca urmare a drenării din aceste țări a unor surplusuri reinvestibile²⁰).

Evident, teoria dependenței și-a făcut locul în confruntările de idei privind dezvoltarea economică pe măsura incapacității crescînde a teoriei economice burgheze „ortodoxe“ de a explica subdezvoltarea. Forma pe care o îmbracă această teorie în școala latino-americană de gîndire economică este cea a **doctrinei economiei periferice**, al cărei principal ctitor este economistul argentinian Raul Prebisch, care percepea sistemul economic internațional într-o structură formată dintr-un centru industrial și o periferie agricolă. Într-o mare măsură concepțiile lui Prebisch au depășit sfera teoriei creșterii și dezvoltării economice, constituind elemente însemnate ale teoriei radicale a relațiilor economice internaționale, inclusiv în domeniul teoriei schimbului inegal dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare, teorie care a fost mai tîrziu dezvoltată și de alți economiști și sociologi de orientare radicală²¹), printre care Arghiri Emmanuel, André Gunder Frank, Johan Galtung, Samir Amin.

Orientarea conceptuală radicală cu privire la inechitatea relațiilor economice internaționale — ca modalitate de perpetuare a subdezvoltării și a decalajelor economice dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare și subdezvoltate — este datorată în primul rînd lui Arghiri Emmanuel, care a situat în centrul analizei raporturilor economice internaționale inegalitatea schimburilor comerciale dintre țările dezvoltate și cele rămase în urmă, interpretînd-o drept o formă de bază a exploatații imperialiste, cauza precumpănitore a menținerii țărilor în curs de dezvoltare într-o stare de dezvoltare inferioară celei existente în țările dezvoltate. Întrucît Arghiri Emmanuel ia în considerare numai factorul de producție „forța de muncă“, el ajunge la concluzia conform căreia principala contradicție dintre țările dezvoltate și cele în curs de dezvoltare ar consta în contradicția dintre clasele muncitoare din aceste două grupuri de țări. În concepția lui, avînd niveluri de salarizare diferite, clasa muncitoare din țările dezvoltate ar exploata clasa muncitoare din țările în curs de dezvoltare prin intermediul prețurilor internaționale²²). Evident, o asemenea concluzie este eronată nu pentru că prin prețurile internaționale nu s-ar transfera într-adevăr o parte din încasări în țările dezvoltate, ci pentru că se uită esențialul, și anume că în fapt atît muncitorii din țările dezvoltate, în mod direct, cit și cei din țările în curs de dezvoltare, în mod indirect, sînt în ultima instanță exploatați prin însușirea plusvalorii de către capitaliști.

De pe poziții radicale, chiar „radicalist-intransigente“, avînd în multe privințe o abordare științifică, materialist-dialectică a problemei subdezvoltării și a strategiei lichidării acesteia, economistul de origine egipteană Samir Amin a supus unei critici profunde teoria economică tradițională din țările capitaliste privind dezvoltarea, combătînd teoria economică marginalistă și neomarginalistă (clasică și neoclasică) în această privință. În analiza subdezvoltării din țările în curs de dezvoltare Samir Amin pornește de la ideea că depășirea acesteia nu este posibilă în cadrul vechii diviziuni internaționale asimetrice a muncii și pe baza criteriilor impuse de piața mondială, deoarece pe baza acestor structuri ritmul de creștere economică și utilizarea venitului național depind cu precădere de interesele centrului dezvoltat. De aceea, după părerea lui Samir Amin țările în curs de dezvoltare ar trebui să se „rupă“ de piața mondială și să se antreneze pe calea unei dezvoltări autocentrate. Samir Amin afirmă inevitabilitatea alternativei socialiste pentru eliberarea țărilor subdezvoltate arătînd că „...alternativa periferiei este următoarea: sau dezvoltare dependentă, sau dezvoltare autocentrată, originală în mod necesar în comparație cu aceea a țărilor actualmente dezvoltate. Se regăsește aici legea dezvoltării inegale a civilizațiilor: periferia nu poate ajunge din urmă modelul capitalist, ea este nevoită să-l depășească“²³).

Desigur, confruntarea de idei pe plan internațional cu privire la natura subdezvoltării și modalitățile de eradicare a acesteia va continua și în viitor, fiind necesare clarificări pe baza unor cercetări viitoare. În literatura internațională, ca și în pozițiile exprimate de unii reprezentanți ai țărilor în curs de dezvoltare, în foruri internaționale se mai mențin unele confuzii cu privire la prioritățile măsurilor privind eradicarea subdezvoltării. Aceste confuzii și divergențe de opinii privesc atît

efortul propriu pe care trebuie să-l depună înseși țările în curs de dezvoltare, cit și rolul cooperării economice internaționale și al asistenței pe care trebuie să o primească țările în curs de dezvoltare pentru a se angaja ferm pe calea eradicării subdezvoltării și pentru a crea o perspectivă sigură reducerii decalajelor care separă în prezent țările dezvoltate de cele în curs de dezvoltare, decalaje care continuă să se adîncească.

După cum se știe, în concepția țării noastre este necesară sublinierea faptului că efortul propriu are rolul precumpănitor în depășirea stării de subdezvoltare. Eradicarea subdezvoltării nu poate fi realizată prin imitarea unor modele pe care le-au aplicat în alte condiții actualele țări dezvoltate, ci prin formularea unor modele bazate pe dezvoltarea autocentrată. Efortul propriu al țărilor în curs de dezvoltare, condiție necesară pentru succesul luptei de eradicare a subdezvoltării, nu este însă și o condiție suficientă întrucît subdezvoltarea este nu numai consecința, ci și modalitatea de menținere și chiar de accentuare a acesteia prin intermediul relațiilor economice internaționale inechitabile dintre țări în contextul actualei fizionomii a acestor relații, adică în cadrul vechii ordini economice internaționale. Așadar, eradicarea subdezvoltării presupune cu necesitate unirea eforturilor proprii cu lupta pentru restructurarea de fond a sistemului de relații economice internaționale.

Eradicarea subdezvoltării nu este nici o sarcină ușoară a omenirii și nici una care se va realiza într-un timp scurt, fiind necesare eforturi conjugate ale tuturor țărilor, pentru o lungă perioadă de timp, atît ale celor în curs de dezvoltare prin eforturi proprii de dezvoltare, cit și ale celor dezvoltate de sprijinire a eforturilor depuse de primele.

Țara noastră are nu numai o concepție clară, științific elaborată prin contribuția esențială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în problema subdezvoltării și a formulării căilor de eradicare a acesteia, ci reprezintă și un exemplu concret în ceea ce privește efortul propriu depus de poporul român în vederea depășirii pe calea socialismului a stării de subdezvoltare, a stadiului de țară în curs de dezvoltare și trecerii la stadiul de țară dezvoltată. Acest efort se îmbină cu o atitudine militantă fermă pentru restructurarea relațiilor economice internaționale, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, avînd — la rîndul său — finalitatea de a sprijini eradicarea subdezvoltării și reducerea decalajelor ce separă astăzi țările dezvoltate de cele subdezvoltate și în curs de dezvoltare, cele bogate de cele sărace. Tocmai pe această linie se înscrie concluzia formulată de președintele Nicolae Ceaușescu, conform căreia o contradicție fundamentală a zilelor noastre constă în cea dintre țările bogate și cele sărace, iar soluționarea acesteia este o condiție indispensabilă a progresului mai rapid al tuturor țărilor, a asigurării păcii și securității internaționale.

dr. Aurel GHIBUȚIU

¹⁹) H. Bernstein (Ed.), *Underdevelopment and Development*, Penguin, Harmondsworth, 1973

²⁰) Celso Furtado, *Economic Development of Latin America: A Survey from Colonial Times to the Cuban Revolution*, Cambridge University Press, 1973

²¹) Fernando Cardoso, *Dependency and Development in Latin America*, „New Left Review“, nr. 74, iulie-august 1972

²²) Potrivit acestei teorii, diferitele țări ale lumii nu se împart în țări dezvoltate și subdezvoltate, ci în „țări eșalonate de-a lungul unei linii, reprezentînd diferite stadii de dezvoltare“, așa cum se exprimă J.K. Galbraith în lucrarea sa. W.W. Rostow (*The Process of Economic Growth*) evidențiază următoarele stadii de dezvoltare: 1. societatea tradițională; 2. stadiul de tranziție; 3. perioada de „decolare“; 4. cursa spre maturitate; 5. stadiul consumului de masă

²³) Paul A. Baran, *The Political Economy of Growth*, Penguin, Harmondsworth, 1973

²⁴) André Gunder Frank, *Capitalism and Underdevelopment in Latin America*, Penguin, Harmondsworth, 1972

²⁵) Oswaldo Sunkel, *A Critique of Latin American Theories of Dependency*, în Ivar Oxal, Tony Barnett, David Booth (Ed.), *Beyond Sociology of Development*, Routledge and Kegan Paul, Londra și Boston, 1973

²⁶) Theotonio dos Santos, *The Structure of Dependence*, în „American Economic Review“, mai 1970

²⁷) Oswaldo Sunkel, *National Development Policy and External Dependence in Latin America*, în „Journal of Development Studies“, vol. 6, nr. 1, octombrie 1969

²⁸) M. V. Srinivasa Gowda, *Interpretation of Underdevelopment Dynamics: An Anti-Neo-Classical Approach*, în „Bulletin of Information“, I.S.V.E., Napoli, 1979, p. 11-12

²⁹) Un studiu aprofundat cu privire la originile teoriei privind schimbul inegal, care face o legătură între ideile lui Raul Prebisch din anii '50 și cele ale lui Mihail Manoilescu cu privire la comerțul internațional este: Joseph L. Love, Raul Prebisch and the Origins of the Doctrine of Unequal Exchange, în „Latin American Research Review“, vol. 15, nr. 3, 1980

³⁰) Arghiri Emmanuel, *L'Echange inégal. Essai sur les antagonismes dans les rapports économiques internationaux*, Ed. Maspéro, Paris, 1972 și *L'Echange inégal et la revendication de «prix rémunérateurs» par les pays en voie de développement*, în „Revue Tiers Monde“, ianuarie-martie 1980.

³¹) Samir Amin, *Le développement inégal. Essai sur les formations sociales du capitalisme périphérique*, Les Editions de Minuit, Paris, 1973, p. 336

Piața produselor chimice

DUPĂ patru ani de pierderi, principalele companii petrochimice americane, japoneze și vest-europene încep din nou să înregistreze profituri. Primele semne de majorare a cererii (cu 15% în 1983), însă, par să fie generate mai mult de intenția întreprinderilor consumatoare de a-și realiza stocuri, decît de o înviore reală pe o piață încă fragilă din cauza ratelor înalte ale dobânzilor și a posibilității de modificare a prețului petrolului.

Redresarea economică a Statelor Unite — arată ziarul Financial Times — nu este încă suficientă pentru a acoperi producția cu comenzi, astfel că 25% din capacități rămîn în continuare excedentare; ca atare, nici prețurile nu înregistrează creșteri pe măsura celor obținute de industria vest-europeană la produse la care cererea a început deja să se majoreze, cum este cazul etilenei, de exemplu (un spor de 20% în 1983). Numai circa 7% din cererea suplimentară de produse petrochimice pe piața americană este datorată unui

consum sporit din partea sectoarelor consumatoare; menținerea ridicată a ratelor la dobânzi face ca rolul cel mai însemnat în sporirea profiturilor să îl aibă eforturile întreprinderilor de a reduce cheltuielile de producție și capacitățile de producție.

Nivelul cel mai ridicat al cererii interne se înregistrează în Japonia: întreprinderile petrochimice care lucrau cu 60% din capacitate în urmă cu un an, în prezent operează la capacitate completă. Cu toate acestea, Ministerul comerțului internațional și industriei a pus în aplicare un program de restructurare a industriei prin care, pînă în 1985, o treime din capacitățile de producție pentru etilenă vor fi dezafectate.

Italia: consum sporit de gaze

PROBLEMA esențială pentru economia Italiei, lipsa de surse de energie a condus la punerea în aplicare, în deceniul trecut, a unui larg program de diversificare a surselor. În condițiile în care în balanța energetică petrolul deține două treimi, a început înlocuirea petrolului cu cărbunele în termocen-

trale. Construirea de termocentrale noi, pe bază de cărbune, nu a constituit o soluție, în principal datorită distanțelor mari față de zonele de aprovizionare și implicit, a cheltuielilor ridicate pe care le-ar presupune amenajarea infrastructurii de transport. Preocuparea pentru folosirea energiei nucleare s-a concretizat în construirea unei centrale de 2000 MW; la alte două sau trei centrale nucleare construcția urmează să înceapă pînă în 1985. Specialiștii apreciază însă că funcționarea la parametri proiectați a centralelor atomoelectrice nu va putea fi realizată mai devreme de mijlocul deceniului următor.

Alternativa de viitor o reprezintă gazele din import, Italia dispunînd numai de rezerve limitate la 174 mrd. mc. în ralea flurului Po. Importul de gaze din Algeria, prin conducta transmediteraneeacă, se situează în prezent la 20 mil. mc pe zi și urmează să ajungă la 7 mrd. mc în acest an și la 9 mrd. mc în 1985. În același timp se lucrează la un vast program prin care, pînă în 1990, vor avea acces la gaze importante obiective industriale din sudul țării și 420 asemenea unități în nordul țării.

Programe de dezvoltare

ARABIA SAUDITĂ: obiective ale procesului de industrializare

FUNDAMENTATĂ pe mari rezerve de țitei, strategia de politică economică adoptată de Arabia Saudită vizează folosirea fondurilor rezultate de pe urma comercializării petrolului în scopul dezvoltării, pentru a pregăti astfel trecerea către o viitoare perioadă nepetrolieră a țării. Acestui obiectiv i-a fost subordonat și amplul program de investiții, de circa 300 mrd. dolari, realizat în deceniul trecut, destinat creării unei infrastructurii economice modernizate.

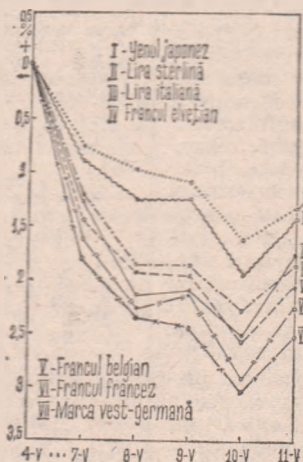
Primele sectoare către care s-a îndreptat atenția guvernului saudit le-au reprezentat industria ușoară, agricultura și serviciile, care realizează împreună circa 56% din P.N.B. Prioritățile etapei următoare, așa cum sînt reflectate în cel de-al patrulea plan național de dezvoltare pe perioada 1985-1990 urmăresc inițierea de proiecte care să constituie începutul procesului de industrializare a țării. O etapă concretă o constituie înființarea, anul acesta, a Companiei Naționale pentru Industrializare, pe bază de capitaluri particulare exclusiv de proveniență saudită, așteptate să atingă circa 2,8 miliarde dolari în următorii cîțiva ani. Noua companie va avea dreptul de a acționa împreună cu partenerii străini pentru inițierea de proiecte în vederea realizării de produse prelucrate ca: motoare de autovehicule, produse farmaceutice, bunuri ale industriei grele și materiale plastice. Cooperarea cu partenerii din străinătate va avea, de asemenea, ca scop lărgirea experienței în materie de management, tehnologie, comercializare și asigurarea de servicii după vânzare. Printre primele obiective se situează construirea în țară de camioane (împreună cu firme japoneze), proiectul unei fabrici de produse farmaceutice (în zona Gazim), fabricii petrochimice și uzine siderurgice. Proiectele în sarcina viitoarei companii vor trebui să asigure reducerea dependenței economiei țării de exporturile de petrol, precum și a importurilor: (cifrate în prezent la 20 mrd. dolari).

Scăderea prețurilor la petrol, precum și efortul financiar anterior al statului pentru crearea infrastructurii sînt elemente care au contribuit la hotărîrea ca, în perioada următorului plan, dezvoltarea industrială să fie realizată în principal de întreprinderile particulare. În condițiile economice locale, se preconizează stimularea înființării de întreprinderi de talie mijlocie, apreciate ca fiind cele mai adaptate programelor avute în vedere. Pe de altă parte, urmează să treacă în sectorul privat marile întreprinderi Petromin și Saudi Basic Industries, existînd posibilitatea ca această măsură să fie luată și în cazul companiei aeriene și a celei de distribuție a energiei electrice. Relațiile comerciale româno-saudite evidențiază gama largă de mărfuri prelucrate livrate de România pe piața Arabiei Saudite: produse ale industriei constructoare de mașini și electrotehnice (utilaje agricole, motoare electrice, grupuri electrogene, rulmenți), produse siderurgice, materiale de construcție, mobilier, textile și confecții; importurile românești au constat, în ultimii ani, în principal din țitei.

Em. S.

EVOLUȚII MONETARE

Aprecie pronunțată a dolarului S. U. A.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 7-11 mai; bază: 4 mai 1984

dentale au recurs la intervenții masive, volumul vânzărilor de dolari efectuate de către acestea fiind apreciat la peste un miliard. Aceste măsuri au avut, temporar, efect concretizat, spre finele perioadei analizate, într-o ușoară slăbire a cursului dolarului față de nivelurile ridicate atinse în ziua de 10 mai a.c.

Procesul de consolidare a poziției valutei S.U.A. pe piața valutară internațională va continua însă și în cursul următoarei săptămîni atît sub influența majorării dobânzilor la fondurile în dolari, cît și a evoluției relativ favorabile a activității economice din Statele Unite (potrivit cifrelor publicate vineri 11 mai a.c., în luna aprilie a.c., de exemplu, volumul vânzărilor cu amănuntul a crescut, în S.U.A., cu 2,7 puncte sensibil peste așteptările majorității observatorilor), precum și a agravării disputelor dintre sindicate și guverne într-o serie de țări vest-europene.

Nivelurile de curs față de dolar atinse la 11 mai a.c. de principalele valute occidentale au fost (în paranteză se dă procentul de depreciere față de nivelul din ziua de referință de 4 mai a.c.): lira sterlină 1,8850 (circa 1,4 puncte procentuale), marca vest-germană 2,78 mărel/dolar (circa 2,5 puncte), francul belgian 56,45 (circa 2,1 puncte), francul francez 8,5125 franc/dolar (2,25 puncte), lira italiană 1708 lire/dolar (circa 1,8 puncte procentuale), francul elvețian 2,2850 franc/dolar (circa 1,9 puncte), yenul japonez 229,75 yen/dolar (circa 1,3 puncte procentuale).

Dobânzile la fondurile în principalele eurovalute au cunoscut o evoluție pronunțat ascendentă (se dau nivelurile de ofertă la depozitele pe 6 luni din zilele de 4 și 11 mai a.c.): eurodolari 11,4375 și 12,75%, euro-marci vest-germane 5,9375 și 6,375%, eurofranci elvețieni 4,0625 și 4,50%, eurolire sterline 9,50 și 9,875%.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

R. D. GERMANĂ

Dezvoltarea microelectronicii industriale

ÎN CADRUL obiectivelor prioritare ale planului de dezvoltare economico-socială a R.D. Germane pe anul în curs, un loc aparte îl ocupă orientările privind promovarea, în continuare, în ritm accelerat a progresului tehnico-științific în toate ramurile și sectoarele de activitate, ca o condiție indispensabilă a asigurării unor ritmuri înalte de sporire a productivității muncii și eficienței. În acest sens, planul pe 1984 prevede creșteri importante, față de anul trecut, ale producției și productivității muncii, pentru toate ramurile de vîrf ale economiei, pentru toate sectoarele generatoare de progres tehnic — industria electronică și electrotehnică (+8,8% la producția industrială și +7,3% la productivitatea muncii), industria constructoare de mașini (+6,5%, respectiv +6,2%), industria chimică (+2,9% și respectiv +2,6%) etc., în condițiile în care se pune un accent deosebit pe calitatea produselor.

Pe fondul acțiunilor care vizează amplificarea factorilor calitativi ai creșterii economice, o atenție deosebită este acordată dezvoltării, în ritm susținut, a electronicii și microelectronicii, domenii cu largi implicații asupra celorlalte ramuri și subramuri de activitate. Astfel, în anul trecut industria microelectronică a pus la dispoziția economiei naționale 1086 tipuri de elemente electronice active, față de numai 276 în 1976. Mai mult decît atît, dacă în 1978, anul înființării sale, Combinatul de microelectronică din Erfurt realiza o producție de elemente electronice active în valoare de 575 milioane mărci, în 1983 aceasta a ajuns la valoarea de 1 724 milioane mărci. Dacă considerăm numai fabricația de microprocesoare rezultă că, față de o producție de 2 200 unități în 1978, în anul precedent s-au fabricat 135 000 unități, în condiții de tehnicitate și calitate superioare. Fără îndoială, acest proces complex a fost și este caracterizat în economia R.D. Germane de o serie de trăsături specifice, în funcție de structura de ramuri și subramuri, nivelul resurselor materiale, calificarea forței de muncă etc.

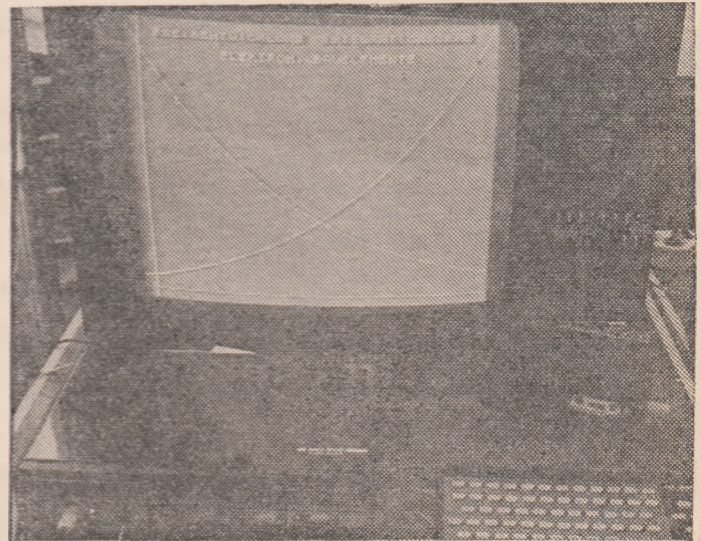
O primă trăsătură o constituie caracterul integrat al dezvoltării economice, concretizat printr-o interdependență crescîndă între structurile pe ramuri și teritoriale, între structurile profesionale și cele de producție. Concepută ca un focar de la care și spre care pornesc o multitudine de legături inter și intra-ramuri, inter și intra-sectoriale, microelectronica s-a dezvoltat într-o strînsă corelare cu alte sectoare complementare obiectului ei de activitate — chimia, metalurgia, industria sticlei și ceramicii, construcția de mașini — dar indispensabile realizării produselor sale finale. Aceasta a asigurat, pe de o parte, atît la nivel național cît și la nivelul structurilor pe ramuri ale economiei specializarea unor întreprinderi din diferite sectoare

în realizarea elementelor componente necesare industriei microelectronice, iar pe de altă parte integrarea și concentrarea producției pe întregul flux de fabricație a elementelor și subsansamblor specifice acestei subramuri.

În același timp, acest proces a fost completat și de o specializare și concentrare a cercetării legată de microelectronica aplicată, atît prin profilarea unui număr important de institute de cercetare pe domenii legate de asimilarea de produse, subsansamble și tehnologii noi, cît și prin faptul că o serie de colective de cercetare, aparținînd unor sectoare complementare, asigură prin activitatea lor dezvoltarea producției în această subramură. Specialiștii din R.D. Germană apreciază chiar că, odată cu dezvoltarea microelectronicii, aceasta a asigurat în sistemul economic o relație de „feed back”, în sensul că exigențele impuse la realizarea elementelor de electroni-

Introducerea microelectronicii în tehnologia de vîrf, în realizarea de produse moderne, competitive este o altă trăsătură a dezvoltării economice a R.D. Germane. În prezent, microprocesoarele realizate în țară echipează peste 90% din echipamentele de prelucrare a datelor, de calcul electronic și de birou, precum și echipamente industriale de acționare, reglare și automatizare. Mai mult decît atît, în cazul industriei electronice și electrotehnice calitatea și eficiența se asigură în proporție de două treimi din întreaga producție prin aplicarea microelectronicii. Totodată, noile dezvoltări din combinatele constructoare de mașini sînt strîns legate de introducerea microprocesoarelor pe baza cărora s-au produs, în ultimul timp, circa 32 000 roboți industriali și peste 40 000 de microcalculatoare.

Desigur că introducerea mai accentuată a tehnicii microprocesoarelor în realizarea noilor generații de produse și sisteme de aparate va avea un efect direct asupra creșterii eficienței economice, asupra realizării unor produse competitive și, implicit, asupra exportului acestor subsansamble și module pe piața externă. Specialiștii apreciază că, prin intensificarea acestui proces, se va asigura creșterea productivității muncii cu pînă la 25%, o economie de materii prime și materiale de 25—30%, reducerea consumului de energie cu aproximativ 30%, precum și diminu-

Minicalculator polifuncțional, produs la Erfurt, utilizabil atît în scopuri științifice și de învățămînt, cît și pentru jocuri electronice.

că aplicată, în ce privește calitatea, precizia, productivitatea muncii au o mare influență asupra ramurilor care participă la producerea acestora, determinînd un proces permanent de modernizare etc.

O altă caracteristică a procesului de afirmare a microelectronicii o constituie crearea unui potențial tehnico-științific și uman capabil să asigure înlăptuirea obiectivelor înscrise în planurile de dezvoltare ale acestui sector al economiei. Afirmarea acestei subramuri de vîrf și, mai apoi, dezvoltarea ei actuală a necesitat și necesită în continuare un amplu proces de instruire impus de obligativitatea dobîndirii unei calificări complet noi. Astăzi, de exemplu, din cei circa 60 000 de lucrători ai Combinatului de microelectronică, fiecare al patrulea om al muncii a absolvit o școală superioară sau de specialitate.

rea costurilor cu reparațiile, întreținerea și service-ul cu 20—30%.

Între Republica Socialistă România și Republica Democrată Germană convențiile de cooperare și schimburile comerciale în domeniul microelectronicii aplicate, al electronicii și electrotehnicii s-au dovedit de mare importanță în lărgirea schimburilor bilaterale, cunoscînd o dezvoltare continuă. Prezența tradițională a României la târgurile internaționale de la Leipzig, precum și a R.D. Germane la târgurile internaționale de la București reprezintă o importanță contribuție adusă extinderii, în continuare, a cooperării și comerțului între țările noastre, un mijloc eficient de informare bilaterală asupra realizărilor obținute și orientărilor privind dezvoltarea ascendentă în perspectivă a celor două economii naționale.

Corneliu BĂRNEA

Industria aeronautică în țările în curs de dezvoltare

DE CIRCA un deceniu și jumătate, o serie de țări în curs de dezvoltare au început să-și creeze o industrie proprie constructoare de avioane. Este cazul Egiptului și Indiei, dar mai ales al Braziliei și Indoneziei.

În Brazilia există mai multe întreprinderi aeronautice, cu un total de 15 000 de angajați, printre ele cea mai mare fiind societatea Embraer din Sao Paulo, cu 6 000 lucrători. De la înființarea în 1970 și pînă în prezent, Embraer a construit aproximativ 3 000 avioane civile în cooperare cu mai mulți parteneri externi. Cea mai importantă realizare a societății braziliene este avionul de transport ușor, cu 20 locuri, „Bandeirante”. Peste 400 avioane de acest tip au fost vîndute pentru rutele de linie de pe continentul american, iar altele au fost livrate în Europa și în Africa. Firma Embraer are în pregătire fabricarea unui nou avion, „Brazilia EMB — 120” cu 30 de locuri.

În Indonezia, bazele industriei aeronautice proprii au fost puse de firma națională de stat Nurtanio, înființată în 1976 și care în prezent are 6 000 de angajați. În asociație cu firma spaniolă Casa Nusanio fabrică avionul „Aviocar C-212”, un bimotor cu decolare rapidă, utilizabil pe piste semiamenajate. Egiptul, la rîndul său, fabrică la Helwan componente pentru avionul „Mystère 50” și assemblează avionul „AlphaJet”, de concepție franceză.

În India, programele de dezvoltare a construcției de avioane sînt realizate de marea întreprindere Hindusthan Aeronautics. În 1982, vînzările de avioane ale întreprinderii indiene s-au cifrat la 2,27 miliarde rupii (circa 236 milioane dolari).

Polonia — program de dieselizare a transporturilor auto

ÎN CADRUL acțiunilor de economisire a produselor petroliere, în Polonia, care se prevede să importe în cursul acestui an 14,4 milioane tone țiței, cantitate considerată insuficientă pentru acoperirea nevoilor economiei naționale, se aplică un program de echipare cu motoare diesel a mijloacelor de transport auto. În acest scop au fost introduse în fabricație motoare diesel pentru autocamioane grele, cu putere de 150 CP. Noul tip de motoare, proiectat în țară, utilizează și componente furnizate de alte țări socialiste. Principala capacitate de producție, fabrica din Starachowice, va produce în anul curent circa 13 000 motoare de acest tip, cifră care se va majora la 17 000 după 1985. Calcule preliminare indică obținerea, prin utilizarea noului tip de motor diesel în locul celor cu

benzină, a unor economii de ordinul a 117 milioane litri carburant în anii 1985—1988. În expresie valorică, programul de echipare cu motoare diesel a autocamioanelor de mare capacitate va aduce economii însumînd, în perioada 1985—1990, de circa 14,7 miliarde zloți. Concomitent, se va trece și la dieselizarea autocamioanelor ușoare de tip Zuk și Nysa, inclusiv prin înlocuirea motoarelor cu benzină la autocamioane ușoare aflate deja în exploatare, economiile de carburant fiind evaluate la 21,1 miliarde zloți în cincinalul următor.

Japonia: accelerarea reutilării în industria electronica

REUTILAREA rapidă reprezintă pentru industria electronică japoneză în general și pentru producția de semiconductori în special una din condițiile esențiale ale competitivității. Potrivit unor aprecieri apărute în *The Japan Economic Journal* (24 aprilie 1984), Ministerul de finanțe al Japoniei

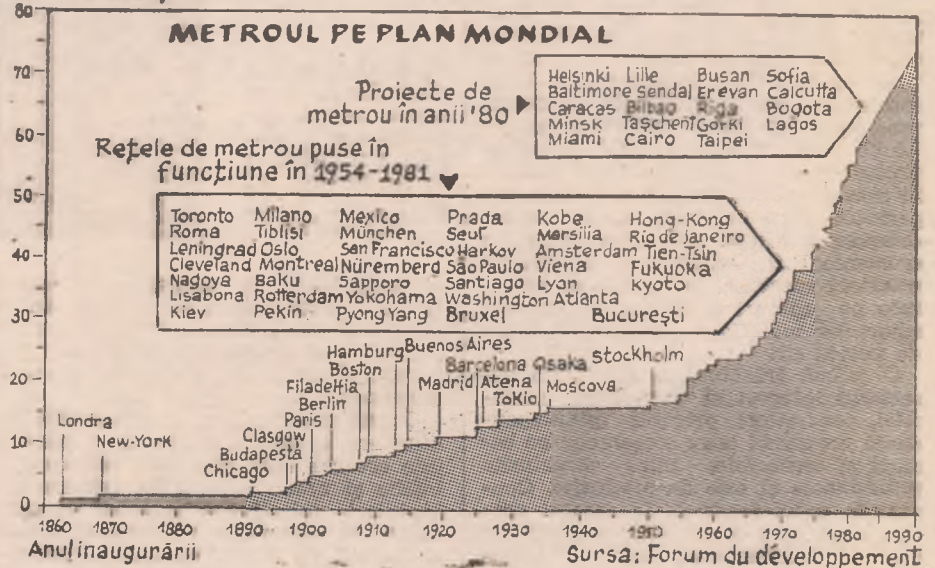
acceptă, de exemplu, ca amortizarea neimpozabilă a utilajelor în industria electronică să aibă loc în termen de cinci ani. Pe de altă parte, majoritatea firmelor au ajuns, în urma experienței practice, la concluzia că datorită uzurii morale accelerate reutilarea trebuie efectuată în maximum trei ani, chiar dacă aceasta atrage impozitarea cotelor de amortizare incluse în costuri. În intenția de a deveni mai competitivă, firma Matsushita Electric Industrial, cunoscută ca producător tradițional de aparatură electrocasnică și care în ultimul timp își dezvoltă rapid producția de microprocesoare, a decis să-și înlocuiască chiar într-un singur an liniile de fabricație a semiconductoarelor. Chestionarele care au precedat analiza întreprinsă de publicația menționată relevă faptul că modernizarea foarte rapidă a bazei de producție a semiconductoarelor, deși costisitoare (30 miliarde yeni, plus 2,1 miliarde yeni taxe asupra amortizării) este considerată esențială pentru restructurarea producției firmei, care intenționează să devină competitivă cu Hitachi Ltd și NEC Corporation, cei mai mari producători japonezi de echipamente de telecomunicații.

Metroul ca soluție în transportul urban

POTRIVIT unei analize prezentate de publicația *Forum du développement*, problemele complexe ale trans-

portului urban sînt tot mai frecvent rezolvate, inclusiv în țările în curs de dezvoltare. Procesul continuă în deceniul actual, printr-o serie de proiecte aflate în studiu sau în diferite stadii de execuție, cum sînt de exemplu cele din Lagos, Abidjan, Bogota, Calcutta,

Numărul orașelor cu metrou

portului urban sînt tot mai frecvent rezolvate, inclusiv în țările în curs de dezvoltare, prin construcția de rețele de metrou. În perioada antebelică în lume funcționau numai 17 rețele de metrou, majoritatea în mari aglomerări urbane din țări industrializate. Între 1954 și 1981 au fost construite și puse

Singapore și Manila. Expertii Băncii Mondiale, în studii citate de publicația menționată, apreciază că metroul are în primul rînd avantaje certe din punct de vedere tehnic, ca soluție pentru transportul urban, cu toate că în majoritatea cazurilor cheltuielile de construcție sînt ridicate,

GLOSAR

Credite rotative

FORMULĂ devenită uzuală pe piața eurovalute-
lor, creditele cunoscute în general sub denumirea
din engleză „roll-over“ pot fi definite ca fiind
avansuri pe termen scurt, reînnoibile, consimțite pe
un termen mediu fix, cu o dobândă variabilă.

Un element caracteristic creditelor rotative este
faptul că se acordă în general pe termen mijlociu
de 3-5 ani, deși sint cunoscute cazuri depășind
și 10 ani. Deși sint consimțite astfel, pe o durată
de câțiva ani, utilizările se efectuează sub forma
de avansuri pe termen scurt reînnoibile. De cele
mai multe ori aceste credite sint utilizate sub
formă de avansuri pe 3-6 luni. La încheierea fie-
cărei perioade parțiale — a cărei durată depinde
atît de posibilitățile de refinanțare a creditorilor
de piața eurovalutei cît și de nevoile debitoru-
lui — avansurile pe termen scurt din cadrul cre-
ditului rotativ sint prelungite în mod succesiv pen-
tru cîte o nouă perioadă scurtă, pînă ce termenul
mediu stabilit inițial ajunge la scadență.

Tragerile acestor avansuri se pot prezenta sub
mai multe forme. În cazul creditelor rotative des-
tinate investițiilor, suma este adesea utilizată în
întregime după o perioadă relativ scurtă. Dacă
necesitățile de fonduri ale beneficiarului sint va-
riabile, acesta va prefera o formă de credit mai
suple, în cadrul căreia momentul și valoarea fie-
cărei utilizări nu sint fixate în prealabil, dar se
prevăd anumite condiții, ca obligativitatea unui
preaviz de 2-5 zile sau valoarea maximă a tran-
șelor. Uneori se convine o formă de credit
„stand by“, practic o linie de credit asupra căreia
debitorul poate trage oricînd pînă la concurența
sumei consimțite.

Costul creditelor rotative se ajustează periodic
pe baza dobînzii interbancare de pe piața eurova-
lutei de la Londra („Libor“) din ziua primirii
avansurilor și respectiv a reînnoirii lor. După cum
se știe această dobîndă diferă în raport cu con-
dițiile pieței, moneda creditului, durata și suma
operațiunii. La stabilirea dobînzii aferente unui
credit rotativ se ia ca bază „Libor“ la care se
adaugă o marjă neschimbată ca mărime pe toată
durata creditului, exceptînd cazuri expres prevă-
zute. Mărimea marjei depinde în mod esențial de
situația financiară și de solvabilitatea debitorului
ținîndu-se seama de o serie de riscuri. Costul final
al creditului rotativ rezultă din adăugarea la „Li-
bor“ și marjă a mai multor comisioane între care
se pot enumera: comision de emisiune, comision
de garanție, comision de plasament ori de vânzare,
comision de neutilizare.

Majoritatea creditelor rotative sint acordate și
utilizate în dolari S.U.A., respectiv în moneda în
care se efectuează cea mai mare parte a operați-
unilor de pe piața eurovalutei. Dar, moneda în
care este libelat contractul de credit poate fi dife-
rită de aceea în care se fac utilizările, posibil a
se schimba la trageri sau reînnoiri. Există nu-
meroase variante în ce privește rambursările, care
trebuie însă a fi efectuate de regulă în moneda
în care a avut loc tragerea. Debitorul poate efectua
fie rambursarea integrală a creditului la scadență,
fie rambursarea în tranșe, la date dinainte stabilite,
înscrise într-un tabel de amortizare a împrumu-
tului.

Tehnica reînnoirii tranșelor la o dobîndă varia-
bilă a creat o legătură între piața monetară și
piața de capital internațională, permițînd adap-
tarea la fluctuațiile dobînzilor și oferînd credito-
rilor posibilitatea să se refinanțeze pe parcurs,
astfel încît nu mai trebuiau să dispună de la in-
ceput de fonduri care să acopere întreg creditul.

Radu NEGREA

Organisme
consultative

Monica Herghelegiu,
Dăbuleni — Rolul Comi-
tetului Interimar, ca or-
gan de lucru al F.M.I., și
al Comitetului dezvoltă-
rii, ca organ de lucru
mixt al F.M.I. și Băncii

Mondiale, au fost prezen-
tate în articolul consacrat
responsabilității organis-
melor valutar-financiare
în lupta împotriva crizei
apărut în nr. 16 din 20
aprilie 1984 al revistei
noastre, de aceea nu mai
revenim.

Recentele reuniuni de
la Washington ale acestor
organisme, create în urmă
cu zece ani, au fost pre-
cedate de întrunirea
„Grupului celor 24“ și

„Grupului celor 10“, care
de asemenea sint orga-
nisme cu caracter consul-
tativ.

Grupul celor 24 referitor
la problemele moneta-
re internaționale a fost
înființat în 1971 la Lima
(Peru). Este organul
interguvernamental al
„Grupului celor 77“ pen-
tru studierea problemelor
monetar-financiare in-
ternaționale, calitate în
care a prezentat în repe-
tate rînduri poziția țări-
lor în curs de dezvoltare
în aceste probleme.

Grupul celor zece a
fost creat în 1961 și cu-
prinde reprezentanți ai
principalelor țări indus-
trializate din lumea occi-
dentală, semnate ale
„Aranjamentelor genera-
le de împrumut“, potrivit
cărora Grupul oferă Fon-
dului Monetar Internațio-
nal mijloace bănești pen-
tru completarea resurse-
lor proprii în situațiile în
care echilibrul sistemului
monetar internațional ar
fi amenințat.

Comerț Est-Vest

Livia Preda, Șimleu
Silvaniei — În 1981 s-a
înregistrat o scădere de
ansamblu a volumului
schimburilor Est-Vest,
care s-a accentuat în 1982,
datorită recesiunii din e-
conomia occidentală, sporiri
încordării internaționale
și mai ales nivelului
ridicat al dobînzilor, care
a redus posibilitățile de
import ale țărilor socia-
liste. Astfel, exporturile
occidentale către țările
membre ale C.A.E.R. mai
reprezentau, în 1982, 36
miliarde dolari, față de 42
miliarde în 1980. În 1982,
pentru prima oară din
anii '80, soldul comerțului
Est-Vest a devenit exceden-
tar în favoarea țărilor
socialiste, ceea ce a con-
tribuit la reducerea datori-
rii lor externe. Potrivit
datelor Comisiei Econo-
mice O.N.U. pentru Euro-
pa, excedentul respec-
tiv înregistrat de țările
socialiste s-a ridicat în
1983, în relațiile cu an-
samblul țărilor nesocialis-
te, la circa 6,4 miliarde
dolari.

Acest rezultat reflectă
și o anumită intensificare
a exporturilor țărilor so-
cialiste (cu 4% în pri-
mul semestru din 1983),
condiție esențială a sporiri
importurilor și reducerei
în continuare a datori-
rii externe. Un efect
pozitiv are și scăderea ni-
velului dobînzilor reale,
ținînd seama că un pro-
cent de reducere a ace-
stora înseamnă pentru țări-
le socialiste o economie
de circa 500 milioane de
dolari pe an.

O caracteristică a co-
merțului Est-Vest în ul-
timele ani este și sporirea
ponderii Uniunii Sovietice
în totalul acestuia la
64% în 1982, față de

43%, în 1970. O ex-
plicație a acestei evoluții
este oferită de ponderea
ridicată a petrolului și
produselor petroliere în
exportul sovietic. O altă
evoluție recentă notabilă
o reprezintă urcarea Japo-
niei pe locul al doilea,
după R.F. Germania
(care deține 20 % din
total), în rîndul principa-
lilor exportatori occiden-
tali în țările socialiste.

Cooperare
între țările
în curs
de dezvoltare

Sever Stănciulea, Pi-
tești — Numărul filia-
lelor înființate de firme
din țări în curs de dez-
voltare (ca Argentina,
Brazilia, Filipine, India,
Indonezia, Mexic, Pakis-
tan, Peru, Sri Lanka,
Thailandă etc.) în alte
țări în curs de dezvoltare
era evaluat într-un stu-
diu din 1982 al Biroului
Internațional al Muncii
(B.I.T.) la cel puțin 2000,
din care jumătate în sec-
torul industriei prelucră-
toare. Cea mai importan-
tă caracteristică a tehnolo-
giilor transferate prin
intermediul acestor filia-
le este intensitatea folo-
sirii forței de muncă
dată fiind înzestrarea mai
redușă cu capital fix pe
muncitor (8 500 dolari în
Indonezia, de exemplu)
decît în cazul filialelor u-
nor societăți din țările
industrializate (16 300 do-
lari). Este adevărat că la
originea, cea mai mare
parte a tehnologiei trans-
ferate de țările în curs de
dezvoltare provine din
țările dezvoltate, dar ea a
suferit între timp nume-
roase adaptări. Ca urma-
re, studiul citează cazul
în care tehnologia utili-
zată de aceste filiale răs-
punde mai bine nevoilor
țărilor în curs de dezvol-
tare, obiectivelor acesto-
ra de a-și utiliza forța de
muncă, cu un capital mai
reduș și reducîndu-și vo-
lumul importurilor. Pro-
ducția acestor filiale este
în general destinată pie-
ței interne și este de re-
gulă foarte diversificată,
de serie nu prea mare.

Un alt avantaj al fi-
lialelor la care ne referim
este tendința lor de
a utiliza în proporție mai
mare materii prime dis-
ponibile pe plan local, nu
numai în raport cu filia-
lele firmelor din țări dez-
voltate, ci chiar și cu fir-
mele autohtone.

Studiul constată în ace-
lași timp că acest gen de
cooperare „Sud-Sud“ nu
se poate substitui coope-
rării cu țările dezvoltate,
ci constituie mai degrabă
un complement necesar

al acesteia. Asigurarea
unui acces mai facil la
tehnologia modernă rămî-
ne de aceea un deziderat
de prim ordin al restruc-
turării relațiilor econo-
mice Nord-Sud.

Construcții

Simion Cosma, Beiuș —
Scăderea numărului și
valorii contractelor priv-
vind realizarea unor pro-
iecte de construcții în
multe din țările petroliere
din Orientul Mijlociu este
o consecință directă a re-
ducerii extracției și pre-
țurilor la petrol în ul-
timele ani. Deosebit de pro-
nunțată este această scă-
dere în Arabia Saudită,
țară în care diminuarea
încasărilor din exportul
de petrol (de la 97 la 55
miliarde de dolari) a de-
terminat reducerea cu
peste 30% a fondurilor a-
locate pentru investiții.
Reduceri importante au
avut loc și în Kuwait și
în alte țări din zona Gol-
fului. Alte țări petroliere
insistă pentru plata în
petrol a execuției proiect-
elor, ceea ce în condițiile
scăderii prețurilor pe
piața liberă datorită su-
praofertei atrage deseori
pierderi pentru firmele de
construcții, nevoite să
vîndă pe această piață.

Dintre cele mai afectate
de reducerea activității de
construcții în țările petro-
liere din Orientul Mijlo-
ciu se numără firmele de
construcții din sud-estul
Asiei, care pătrunseseră
puternic în această zonă.
Aceste firme se resimt
însă și de pe urma ratei
mai ridicate a inflației
interne și creșterii în a-
ceste condiții a costului
forței lor de muncă (de
circa 4 ori față de 1975),
ca și a competitivității lor
mai reduse în cazul pro-
iectelor de o mai mare
complexitate tehnologică.

Capacități
de producție

Dan Dorian, Pitești —
Numeroase țări capita-
liste dezvoltate au con-
tinuat în 1983 să-și micșo-
reze capacitatea de rafina-
re a petrolului, datorită
îngustării pieței pro-
duselor petroliere. În
Franța de pildă, capaci-
tatea de rafinare s-a re-
dus din nou în 1983 la
118,4 mil. t anual (de la
141 mil. t în 1982), după
ce în 1982 mai avusese o
reducere. Dar și capaci-
tatea redusă este folosită
în prezent în proporție de
numai 67%; acest nivel
ilustrează totuși o amelio-
rare a situației față de
începutul anului trecut,
cînd gradul de utilizare
era de 57%.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 20 din 18 mai 1984

- Moment important în amplificarea relațiilor internaționale ale României socialiste (Em. Stancu) 2

23 AUGUST 1944 — 23 AUGUST 1984

- Modificări structurale în dezvoltarea teritorială a forțelor de producție (I) (Gavril Horja) 3

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea exemplară a sarcinilor de plan. Calitatea produselor — în centrul preocupărilor (Cristian Gorie) 5

- Cooperarea interuzinală și exigențele eficienței (I) (dezbateri) 7

- Probleme ale amplasării culturilor de legume în condițiile autoaprovizionării teritoriale (R. Voicu, T. Moga, G. Ovidiu) 9

- Elemente care influențează rentabilitatea în producția de carne de pasăre (Nicolae David, Gheorghe Frățilă, Ovidiu Grasu) 10

- Autogestiunea în întreprinderi: răspunderi, acțiuni, rezultate. Resurse de sporire a beneficiilor (Constantin Tița) 11

- Căi de creștere a încasărilor din turismul internațional (Clement Gavrilesu) 13

- Considerații privind corelația comerț exterior—venit național (Constantin Bărbăcioru) 15

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Aplicarea fermă a principiilor antreprizei și acordului global în construcții-montaj (Dan Condrea) 17

TEORII ● IDEI

- Adaptarea la restricțiile crizei sau începutul unui ciclu de reinnoire globală a bazei tehnologice? (Maria D. Popescu) 19

- Școli ● curente ● economiști. Antropocentrismul gândirii economice radicale americane contemporane (Liviu Druguș) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Politica Partidului Comunist Român de creștere continuă a nivelului de trai al poporului (Eliza V. Nasta) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- Confruntări pe plan internațional privind subdezvoltarea și căile de eradicare a acesteia (II) (Aurel Ghibuțiu) 26

- Tendințe-conjuncturi 28

- R.D. Germană. Dezvoltarea microelectronicii industriale (Corneliu Bârnea) 29

- Mondorama 30

- Curier 31

ÎN SUPPLEMENT: Relații financiar-valutare și comerciale internaționale

IN THIS ISSUE

- An important moment for the development of the international relations of socialist Romania (Em. Stancu) 2
- Structural changes in the territorial development (I) (Gavril Horja) 3
- Focus on the quality of goods (Cristian Gorie) 5
- Cooperation between industrial works and efficiency goals (I) (a debate) 7
- Vegetable growing distribution and the territorial self-supply system (R. Voicu, T. Moga, G. Ovidiu) 9
- Poultry meat production: some elements of rentability (Nicolae David, Gheorghe Frățilă, Ovidiu Grasu) 10
- Resources for the increase of the benefit (Constantin Tița) 11
- Ways to increase revenues from the international tourism (Clement Gavrilesu) 13
- Viewpoints on the correlation: foreign trade-national revenue (Constantin Bărbăcioru) 15
- Firm adaptation of the principles of work by contract and global-payment system in the building construction and assembly activity (Dan Condrea) 17
- Adjusting to the crisis restrictions or the beginning of a new cycle of global renovation of the technological basis? (Maria D. Popescu) 19
- Schools ● trends ● economists. Anthropocentrism of the american radical economic thought (Liviu Druguș) 22
- Confrontations at the international level on underdevelopment and the ways for its eradication (II) (Aurel Ghibuțiu) 26
- The German Democratic Republic. The development of the industrial microelectronics (Corneliu Bârnea) 29

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Важный момент в развитии международных отношений социалистической Румынии (Эм. Станку) 2
- Структурные изменения в территориальном развитии (I) (Гаврил Хоржа) 3
- Примерное выполнение плановых заданий. Качество изделий — в центр внимания (Кристиан Горие) 5
- Кооперирование между предприятиями и требования эффективности (I) (Обсуждение) 7
- Вопросы размещения овощных культур в условиях территориального самообеспечения (Р. Войку, Т. Мого, О. Трацу) 9
- Элементы, влияющие на рентабельность производства птичьего мяса (Николае Давид, Георге Фрацила, Г. Овидиу) 10
- Ресурсы увеличения прибыли (Константин Тица) 11
- Пути увеличения выручки от международного туризма (Клемент Гаврилеску) 13
- Соображения по поводу соотношения внешней торговли — национальный доход (Константин Бăрбăциору) 15
- Неуклонное применение принципов подрядного способа и бригадного подряда на строительно-монтажных работах (Дан Кондра) 17
- Приспособление к ограничениям кризиса или начало цикла глобального обновления технологической базы (Мария Д. Попеску) 19
- Школы — течения — экономисты. Антропоцентризм американского радикального экономического мышления (Ливию Дргуш) 22
- Столкновения в международном плане относительно слаборазвитости и путей ее устранения (II) (Аурел Гибуцу) 26
- Г.Д.Р. Развитие промышленной микроэлектроники (Корнелиу Бърнеа) 29

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cit mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției: Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

Redacția și administrația: 70 159 București, Bd. Magheru nr. 28—30, etaj 1, sectorul 1, Telefon 59 20 60. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1.

NU UITAȚI: AVEȚI ÎNTÎLNIRE CU PRIMĂVARA!
CU CE VĂ ÎMBRĂCAȚI LA ACEASTĂ ÎNTÎLNIRE?

Specialiștii au creat... dumneavoastră doar să alegeți!...

...din magazinele comerțului de stat, ce v-ar plăcea mai mult să purtați în această primăvară?

Poate rochii elegante din stofă, sau cu linie sport...

Poate fuste în carouri sau uni, cu cute sau grup de cute și bluze cu fir efect, sau cu aplicații de dantelă sau broderii...

Poate rochiile, fustele, bluzele romantice sau folclorice, din pinză topită, cu tigele, cu aplicații, cu broderii...

Poate confecțiile tricotate, atât de frumoase, atât de comode la purtat, atât de elegante, de practice, atât de variate ca modele și culori, cu și fără dungi, cu și fără minecă, cu și fără volane, decoltate sau la baza gîtului, bluze, rochii, două piese...

Poate costumele bărbătești, în cele mai diverse modele — de la clasic la sport, tip blue jeans, tip safari... din stofă, din tercot, din in...

Poate pantaloni, în orice nuanță doriți, poate sacouri, cu o notă mai sobră, sau fantezi... poate cămăși din fire fine sau pinză topită...

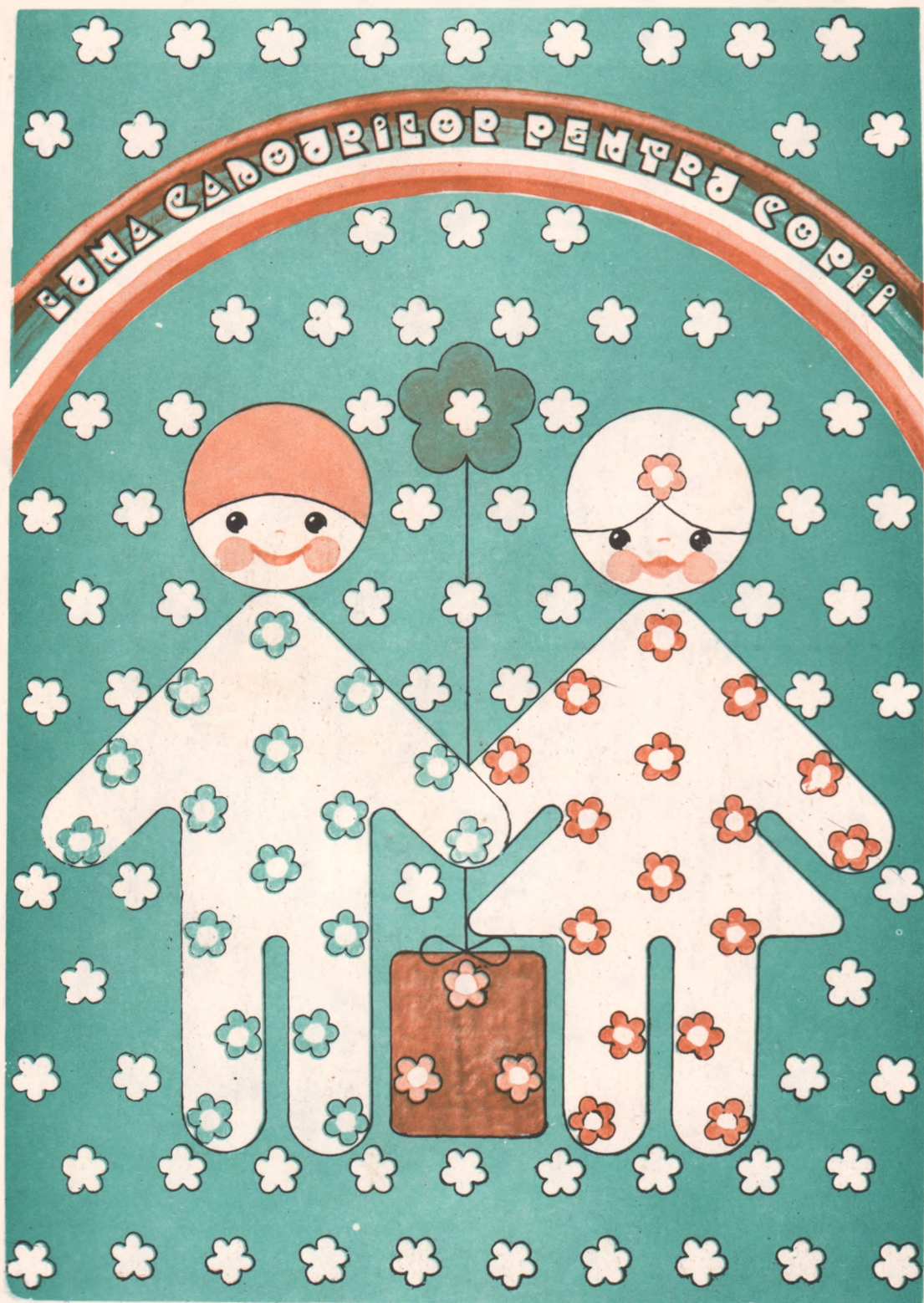
Și să nu uităm așa-zisele accesorii, dar de cît efect: poșetele, mănușile, cordoanele, pălăriile, cravatele...

Creatorii de modă, fabricile de confecții și tricotaje, au creat pentru dv. cu competență, cu imaginație, cu gust, cu plăcere.

Magazinele comerțului de stat vi le pun la dispoziție.

MINI MODA '84

pentru joacă, aer, soare, sport!

Copiii nu sînt indiferenți la modă! Dimpotrivă. Ei preferă instinctiv ceea ce este lejer, funcțional, estetic, modern.

Iată de ce moda acestei veri le va fi pe plac.

Este moda țesăturilor și tricotelurilor.

Linia clasică se alătură liniei sport, care dă un plus de confort și eleganță în mișcare.

Cumpărați copiilor ultimele creații ale MINI MODEL '84

● SALOPETE, îmbrăcăminte ce se recomandă în acest sezon, cu tighele, aplicații, capse, fermoare ;

● PANTALONI strînși pe gleznă cu elastic sau manșetă, în linie dreaptă cu pliuri, lungi sau scurți, în diverse variante coloristice ;

● BLUZE DE VINT tip „geacă” susținute cu elastic în talie sau mai jos de talie, cu fermoare sau capse ;

● ROCHIȚE din materiale ușoare, vaporoză, cu bogate aplicații și broderii florale sau personaje de basm, cu dantele și volane ;

● TRICOURI, BLUZE, MAIOURI în dungii, imprimate sau uni ;

● PULOVERE ȘI JACHETE tricotate în tonuri vii și într-o mare diversitate de modele ;

● PANTOFI, SÂNDALUȚE, ÎNCĂLȚĂMINTE DE PLAJĂ confecționate din materiale textile sau înlocuitori de piele. Comode, flexibile, igienice.

LUNA CĂDOURILOR PENTRU COPII